ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

กรณีศึกษา : ปลานกแก้ว

โดย

ร้อยตรีหญิง ฐปณต ไมพานิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Ref. code: 25595601034639GQS

ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ กรณีศึกษา : ปลานกแก้ว

โดย

ร้อยตรีหญิง ฐปณต ไมพานิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Ref. code: 25595601034639GQS

LEGAL PROBLEMS ON THE PROTECTIONS OF OCEAN CREATURES WHICH ARE AT RISK OF EXTINCTION CASE STUDY: PARROTFISH

BY

SECOND LIEUTENANT TAPANOT MAIPANICH

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER DEGREE OF LAWS

NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENTAL LAW

FACULTY OF LAW

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2016

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

Ref. code: 25595601034639GQS

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

ร้อยตรีหญิง ฐปณต ไมพานิช

เรื่อง

ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
กรณีศึกษา : ปลานกแก้ว

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2560

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ _____
(ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ _____
(ศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ _____
(ศาสตราจารย์ ดร. อำนาจ วงศ์บัณฑิต)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ _____
(อาจารย์ ดร. วศิน ยุวนะเตมีย์)

คณบดี _____
(ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต)

Ref. code: 25595601034639GQS

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ กรณีศึกษา : ปลานกแก้ว
ชื่อผู้เขียน	ร้อยตรีหญิง ฐปณต ไมพานิช
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

ประเทศไทยจัดเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่มีความสวยงามอุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งกำเนิดของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก สังคมไทยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลสำหรับการดำรงชีวิตมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งด้านการประมง การส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีแนวโน้มในการใช้ประโยชน์ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลดังกล่าว โดยขาดการจัดการบริหารจัดการที่เหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในทะเลและแนวปะการังอันเป็นที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตในทะเล สำหรับสภาพปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมทางทะเลของประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัด คือ ปะการังมีความเสื่อมโทรม โดยมีสาเหตุทั้งจากธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ที่ทำให้แนวปะการังในทะเลต้องสูญเสียไป

ในทางธรรมชาติได้มีกระบวนการที่สามารถช่วยฟื้นฟูสภาพของปะการังได้เอง โดยอาศัยปลานกแก้วซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ปะการังเสื่อมโทรมกลับมาอยู่ในสภาพสมบูรณ์ขึ้นได้ เนื่องจากปลานกแก้วเป็นปลาที่อาศัยอยู่ตามแนวปะการัง กินสาหร่ายและซากปะการังเป็นอาหาร ซึ่งเป็นการช่วยลดจำนวนของสาหร่ายที่ปกคลุมและแย่งพื้นที่ในการสังเคราะห์แสงของปะการังเป็นสาเหตุให้ปะการังตาย อีกทั้งการขับถ่ายของปลานกแก้วที่มีลักษณะเป็นทรายที่จะช่วยเพิ่มปริมาณทรายตามแนวปะการังและชายฝั่งทะเล แต่ปัจจุบันพบว่าปลานกแก้วถูกจับมาเพื่อการบริโภคในปริมาณที่มากขึ้น โดยพบว่ามีการนำปลานกแก้วมาจำหน่ายตามท้องตลาดและห้างสรรพสินค้าทั่วไปจนอาจเป็นที่ต้องการของตลาดเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากผู้บริโภคขาดความรู้ความเข้าใจ

Ref. code: 25595601034639GQS

เกี่ยวกับธรรมชาติและวิถีชีวิตของปลานกแก้ว ซึ่งอาจมีแนวโน้มที่นำไปสู่สภาวะเสี่ยงที่จะทำให้ปลานกแก้วสูญหายไปจากระบบนิเวศทางทะเลของประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่าปลานกแก้วถูกจับมาจากแนวปะการังซึ่งอยู่ในเขตอนุรักษ์หรือเขตพื้นที่คุ้มครอง โดยมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองและการบริหารจัดการของภาครัฐในการควบคุมกำกับดูแลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากปัญหาด้านบทบาทหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายระหว่างหน่วยงานของรัฐ ทำให้เกิดความไม่เป็นเอกภาพในทางปฏิบัติ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของปลานกแก้วของประชาชน และยังไม่มีการเข้ามามีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเท่าที่ควร จึงจำเป็นที่จะต้องหาแนวเพื่อนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีเอกภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้วในประเทศไทยต่อไป

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะนำเสนอถึงปัญหาและความสำคัญของปลานกแก้วที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล รวมทั้งแนวทางสำหรับการคุ้มครองปลานกแก้วโดยอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือ รวมไปถึงการศึกษาแนวคิดของต่างประเทศมาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแนวนโยบายและกฎหมายของประเทศไทยเพื่อนำไปสู่การคุ้มครองสัตว์ทะเลประเภทอื่นต่อไป

คำสำคัญ: ปลานกแก้ว, ปะการัง, คุ้มครอง, สัตว์ทะเล

Ref. code: 25595601034639GQS

Thesis Title	LEGAL PROBLEM ON THE PROTECTION OF OCEAN CREATURES WHICH ARE AT RISK OF THE EXINCTION, CASE STUDY: PARROTFISH
Author	2LT. Tapanot Maipanich
Degree	Master of Laws
Major Field/Faculty/University	Natural Resources and Environmental Law Faculty of Law Thammasat University
Thesis Advisor	Professor Ph.D. Boonsri Meewongukote
Academic Years	2017

ABSTRACT

Thailand is the country having the beautiful and abundant ocean natural resources and the source of various creatures. Thai society has continuously utilized ocean natural resources for their living from the past up to present in both fishery and the tourism promotion. Moreover, Thai society likely increases the utilization of the above-mentioned resources continuously. The lack of appropriate management in the utilization of the above-mentioned ocean natural resources may affect the creatures in the ocean and the coral reef where the ocean creatures live. One of the outstanding problem occurring with the ocean environment in Thailand is the coral's deterioration. The cause of such coral deterioration is due to the nature and the human's action, as a result, the coral has been lost.

The nature has the process which helps rehabilitate the coral with the aid of the parrotfish. The parrotfish is the tool to help the deteriorated coral to be in more complete condition because the parrotfish is the fish living on the coral reef. It eats the seaweed and the dead coral as its food. This will help reduce the quantity of the covering seaweed which seizes the area for the photosynthesis of coral, and it is a cause of coral's death. In addition, the parrotfish excretion in form of sand will help increase the quantity of sand along the coral reef and seashore. However, it is found

Ref. code: 25595601034639GQS

that more quantity of parrotfish has been caught to be sold in the markets and general department stores. Therefore, this may result in the increasing demand of the market in the future because the consumers lack the knowledge and understanding in the nature and the parrotfish's way of life. Then, it is likely to result in the risk of the extinction of the parrotfish in the marine ecosystem of Thailand.

Based upon this study, it is found that the parrotfish has been caught from the coral reef in the conservation area or the protected area. The legal measure of protection and the management of the state agencies in controlling and supervising the marine natural resource have not fully been enforced. The problem on the role, duty and the legal authority among the state agencies result in the non-unity in practice. Moreover, the people lack the knowledge regarding significance of the parrotfish and they have not fully participated in the conservation of the marine natural resource. Thus, it is necessary to seek for the guideline, as a result, the laws will be concretely enforced with unity in order to further promote the conservation and protection of the parrotfish in Thailand.

Therefore, this Thesis will propose the problems and the significance of the parrotfish for the marine natural resource, including the guideline for protection of the parrotfish by virtue of the laws as the tool. Furthermore, this Thesis will study the concepts of foreign countries and to consider such concepts as the guideline for the improvement of the policy and the laws of Thailand in order to further protect other species of the ocean creatures.

Keywords: Parrotfish, Coral, Ocean Creatures

Ref. code: 25595601034639GQS

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจากท่านศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้สละเวลาเพื่อแนะนำแนวทางการจัดทำเนื้อหาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งแนวคิดในการเสนอปัญหาข้อกฎหมายให้แก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ ที่ได้สละเวลารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ วงศ์บัณฑิต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำชี้แนะ ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในด้านกฎหมาย นอกจากนี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วศิน ยุวนะเตมีย์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับปลานกแก้วเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะนิติศาสตร์ สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกท่าน ที่ได้ให้ความเมตตาและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในเรื่องกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เขียน และขอขอบพระคุณอาจารย์แพทและพี่หนุ่มในความกรุณาที่ทำให้รูปเล่มมีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ผู้เขียนขอกราบของพระคุณคุณวิกรม และคุณณัฐ ไมพานิช บิดามารดา คุณปู่คุณย่า ก๋งยาย น้องออมแอม น้องหมี ต้องชนะ และญาติพี่น้องและผู้มีพระคุณของผู้เขียนทุก ๆ ท่าน ที่ได้ให้ความรักความเมตตาและกำลังใจแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ของผู้เขียนทุกท่านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่เป็นส่วนสนับสนุนให้ผู้เขียนสามารถนำความรู้ที่เคยศึกษามาปรับใช้ในงานเขียนจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณ พล.อ.ปฐมพงษ์ เกษรศุกร์ และพล.อ.เยาวดนัย ภู่เจริญยศ ที่ได้ให้ความรักความเมตตาแก่ผู้เขียนตลอดมา คุณวีรพันธ์ พวงเพชร คุณมนินธ์ สุทธิวัฒนานิติ สำหรับแนวคิดในการเขียน เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ มาโดยตลอด

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้องสาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณพรสวรรค์ อนุอัน คุณพีรนุช เม่งช่วย คุณโสภาพร คงเชื้อนาค สำหรับความช่วยเหลือในการเรียนที่ผ่านมาจนสำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณ เอฟ น้ำฝน จิน บีบี้ พี่เจน ลูกเจี๊ยบ มิ้ม น้องเสือ และเพื่อน ๆ กลุ่ม นธน. ที่เป็นกำลังใจให้ผู้เขียนตลอดมา

Ref. code: 25595601034639GQS

สุดท้ายนี้ขอบคุณสติ ความอดทน และความเข้มแข็ง ที่ทำให้ผู้เขียนสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ทั้งนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์แก่ผู้อื่นและแก่ส่วนรวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งปลานกแก้ว ข้าพเจ้าขอยกความดีความชอบให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่านที่กล่าวนามข้างต้น และผู้มีพระคุณท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามมานี้ และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับความผิดพลาดไว้แต่เพียงผู้เดียว

ร้อยตรีหญิง ฐปณต ไมพานิช

Ref. code: 25595601034639GQS

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	3
บทที่ 2 ลักษณะทั่วไปของปลานกแก้ว และสภาพปัญหาในการคุ้มครองปลานกแก้ว	4
2.1 ลักษณะทั่วไปของปลานกแก้ว	4
2.1.1 ข้อมูลทั่วไปของปลานกแก้ว	4
2.1.2 ลักษณะทั่วไปของปลานกแก้ว	5
2.1.3 อาหารและพฤติกรรมของปลานกแก้ว	7
2.1.4 พฤติกรรมในการสืบพันธุ์ และการเจริญเติบโตของปลานกแก้ว	8
2.1.5 แหล่งที่พบปลานกแก้ว	9

Ref. code: 25595601034639GQS

2.1.6 ปลานกแก้วที่พบในประเทศไทย 9
2.1.7 ประโยชน์ของปลานกแก้ว 12
2.2.7.1 ประโยชน์ต่อระบบนิเวศ 12
2.2.7.2 ประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว 13
2.2 ปัจจัยและสภาพปัญหาในการคุ้มครองปลานกแก้ว 13
2.2.1 ปัจจัยทางธรรมชาติ 14
2.2.2 ปัจจัยจากการกระทำของมนุษย์ 15
2.2.2.1 การทำประมง 15
2.2.2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว 19
2.2.2.3 มาตรการทางกฎหมายและการใช้บังคับ 20

บทที่ 3 หลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม 21
และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว

3.1 หลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม 21
3.1.1 หลักความหลากหลายทางชีวภาพ (Biological diversity) 21
3.1.2 หลักการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล 22
3.1.3 หลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle) 23
3.1.4 หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) 25
3.1.5 หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) 26
3.2 หลักกฎหมายต่างประเทศ และแนวความคิดในทางระหว่างประเทศ 29
ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองปลานกแก้ว
3.2.1 พิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้น 29
ทะเลแคริบเบียน (The Protocol Concerning Specially Protected Areas and Wildlife (SPAW) in the Wider Caribbean Region)
3.2.2 ประเทศออสเตรเลีย 31
3.2.3 ประเทศฟิจิ 34
3.2.4 ประเทศมัลดีฟ 35
3.2.5 ประเทศอินโดนีเซีย 36
3.2.6 ประเทศฟิลิปปินส์ 39

Ref. code: 25595601034639GQS

3.2.7 เครือข่ายในการตรวจสอบปะการังทั่วโลก หรือ Global Coral Reef Monitoring Network (GCRMN) 41
3.2.8 บทสรุปมาตรการทางกฎหมายและแนวความคิดในต่างประเทศ 41

บทที่ 4 นโยบายและกฎหมายของประเทศไทยในการคุ้มครองปลานกแก้ว 44

4.1 นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว 44
4.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 44
4.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) 46
4.1.3 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 50
4.1.4 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด 51
4.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองปลานกแก้ว 53
4.2.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมง 53
4.2.1.1 การควบคุมการทำประมงบางวิธี 53
4.2.1.2 การควบคุมเครื่องมือการทำประมง 54
4.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองชนิดพันธุ์ 55
4.2.2.1 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 55
4.2.2.2 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 57
4.2.3 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดพื้นที่ 59
4.2.3.1 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 59
4.2.3.2 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 62
4.2.3.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 64
4.2.3.4 พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 66
4.2.4 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษซึ่งมีผลต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว 68
4.2.4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 68
4.2.4.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 69

Ref. code: 25595601034639GQS

4.2.4.3 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 72
4.2.4.4 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 73
4.2.5 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว 73
4.2.5.1 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 74
4.2.5.2 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 75
4.2.6 มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน 77
4.2.6.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 77
4.2.6.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 80
4.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว 80
4.3.1 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 80
4.3.2 กรมประมง 83
4.3.3 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช 85
4.3.4 กรมควบคุมมลพิษ 86
4.3.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 87
4.3.6 กองทัพเรือ 89
4.3.6 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 90
4.3.6.1 กองบังคับการตำวรจน้ำ 89
4.3.6.2 กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 90
4.3.7 ภาคประชาสังคม 92
4.3.7.1 องค์กรภาคเอกชน 92
4.3.7.2 ภาคประชาชน 93
4.4 บทวิเคราะห์ 94
4.4.1 ปัญหานโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว 94
4.4.2 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองปลานกแก้ว 97
4.4.3 ปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว 105

Ref. code: 25595601034639GQS

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 108
5.1 บทสรุป 108
5.2 ข้อเสนอแนะ 116

บรรณานุกรม 118

ประวัติผู้เขียน 121

Ref. code: 25595601034639GQS

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

2.1 ชื่อเรียกปลานกแก้วในประเทศไทย 10

Ref. code: 25595601034639GQS

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของปลานกแก้ว (ปลานกแก้วแก้มเขียว: *Scarus prasiognathos*)	6
2.2 ลักษณะการกินอาหารของปลานกแก้วโดยใช้ฟันกัดแทะบนโขดหิน	7
2.3 การสร้างเมือกเพื่อหลบภัยของปลานกแก้ว	8
2.4 การเปรียบเทียบสภาพของปะการัง ระหว่างเขตที่มีการห้ามจับปลานกแก้วและเขตที่ไม่ได้มีการห้ามจับปลานกแก้ว	13
2.5 การจับปลานกแก้วโดยวิธีการใช้ฉมวกยิง	17
2.6 กรรมวิธีการใช้คราด (Dredging)	17
2.7 โพงพาง	18
2.8 กรรมวิธีการล้อม (Encircling) โดยใช้อวน	19

Ref. code: 25595601034639GQS

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยจัดเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่มีความสวยงาม อุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งกำเนิดของสิ่งมีชีวิตต่างๆ เป็นจำนวนมาก สังคมไทยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลสำหรับการดำรงชีวิตมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งด้านการประมง การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ และมีแนวโน้มในการใช้ประโยชน์ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลดังกล่าว โดยขาดการจัดการบริหารจัดการที่เหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในทะเลและแนวปะการังอันเป็นที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตในทะเล สำหรับสภาพปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมทางทะเลของประเทศไทยอย่างชัดเจน คือ ปะการังมีความเสื่อมโทรมโดยมีสาเหตุทั้งจากธรรมชาติเอง และการกระทำของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุที่เกิดจากธรรมชาติ เนื่องจากอุณหภูมิของน้ำทะเลที่สูงขึ้น หรือความเค็มของน้ำทะเลที่เปลี่ยนไปเพราะปริมาณน้ำจืดจำนวนมากได้พัดพาตะกอนจากชายฝั่งลงสู่ทะเล ด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ทำให้แนวปะการังอันเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตในทะเลต้องสูญเสียไป ส่งผลถึงระบบนิเวศโดยรวมที่อาศัยแนวปะการังในการดำรงชีวิต มนุษย์จึงหาทางสำหรับการฟื้นฟูแนวปะการังด้วยวิธีการต่างๆ อย่างไรก็ตาม กระบวนการฟื้นฟูทางธรรมชาติได้มีกลไกที่สามารถช่วยการฟื้นฟูของปะการังได้ โดยอาศัยปลานกแก้วที่จะเป็นเครื่องมือสำหรับช่วยฟื้นฟูสภาพปะการังที่เสื่อมโทรมให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้นได้[1]

ปลานกแก้ว (Parrotfish) เป็นปลาทะเลขนาดกลาง มีสีสันสวยงาม มีเกล็ดขนาดใหญ่ ส่วนปากคล้ายนกแก้ว จึงเป็นที่มาของชื่อปลานกแก้ว สามารถพบได้ทั่วโลกบริเวณทะเลเขตร้อนและ

---

[1] University of Exeter. Coral can recover from climate change damage [Internet]. Devon, United Kingdom: The University of Exeter; 6 January 2010; [Retrieved on 10 February 2017]. From: http://www.exeter.ac.uk/news/archive/2010/january/title_52379_en.html.

Ref. code: 25595601034639GQS

เขตอบอุ่น ในส่วนของประเทศไทย พบได้ทั้งในทะเลอันดามัน และอ่าวไทย ปลานกแก้วเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูแนวปะการังที่เสื่อมโทรมให้กลับมาสมบูรณ์ เนื่องจาก ปลากนกแก้วมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตที่เอื้อต่อการฟื้นฟูของปะการังที่เสื่อมโทรม แต่ในปัจจุบันพบว่าปลานกแก้วจำนวนมากถูกจับมาเพื่อการบริโภคโดยพบว่ามีการนำปลานกแก้วมาจำหน่ายตามท้องตลาดและห้างสรรพสินค้าทั่วไป ซึ่งอาจมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมเพื่อการบริโภคเพิ่มมากขึ้นในอนาคต จนอาจทำให้ปลานกแก้วตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะสูญหายไปจากระบบนิเวศทางทะเลของประเทศไทยในไม่ช้า เพราะโดยธรรมชาติของปลานกแก้วเป็นปลาที่อาศัยอยู่ตามแนวปะการัง และการเพาะเลี้ยงปลานกแก้วยังสามารถทำได้ยากมาก อีกทั้งมาตรการในการคุ้มครองทางด้านกฎหมายและการบริหารจัดการของภาครัฐในการกำกับดูแล ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่เนื่องจากปัญหาความซ้ำซ้อนของบทบาทหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายระหว่างหน่วยงานของรัฐทำให้เกิดความไม่เป็นเอกภาพในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องหาแนวเพื่อนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีเอกภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้วในประเทศไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะและประโยชน์ของปลานกแก้วที่มีต่อระบบนิเวศ รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับปลานกแก้ว

1.2.2 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเล ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการคุ้มครองปลานกแก้ว

1.2.3 เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดที่สามาถนำมาใช้ในการคุ้มครองและควบคุมการใช้ประโยชน์จากสัตว์ทะเลและปลานกแก้วในประเทศไทย

1.2.4 เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ และมาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาการคุ้มครองปลานกแก้ว และเพื่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเลชนิดอื่นๆ อย่างสมดุล

1.3 สมมติฐานในการศึกษา

มาตรการทางกฎหมายและแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์ทะเลของประเทศไทย ยังขาดความเป็นเอกภาพและไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้มีการลักลอบจับปลานกแก้วรวมทั้งสัตว์ทะเลประเภทอื่นได้โดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้น จึงควรมีแนวทางสำหรับการคุ้มครองสัตว์ทะเลโดยพิจารณาจากหลักกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันประกอบกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อ

Ref. code: 25595601034639GQS

นำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายและแนวนโยบายที่จะสามารถคุ้มครองปลานกแก้ว และสัตว์ทะเลชนิดอื่น ๆ โดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนพื้นถิ่นที่ประกอบอาชีพจับสัตว์ทะเลอยู่ดั้งเดิม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับปลานกแก้ว รวมทั้งศึกษาปัญหาทางกฎหมายและอุปสรรค โดยการศึกษาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากเอกสารและบทความต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์ทะเลที่บังคับใช้ในปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองปลานกแก้ว

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าโดยการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือ บทความภาษาไทย และภาษาอังกฤษ วิทยานิพนธ์ เอกสารสรุป ข้อมูลจากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและการควบคุมการทำประมงที่เป็นอันตรายต่อปลานกแก้วและสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ชนิดอื่น

1.6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเลของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.6.3 ทำให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย และการกำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงรวมไปถึงการอนุรักษ์ปลานกแก้ว และสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ชนิดอื่นๆ เพื่อเป็นข้อเสนอและแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ มาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสัตว์ทะเลแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Ref. code: 25595601034639GQS

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปของปลานกแก้ว และสภาพปัญหาในการคุ้มครองปลานกแก้ว

2.1 ลักษณะทั่วไปของปลานกแก้ว

2.1.1 ข้อมูลทั่วไปของปลานกแก้ว

จากการศึกษาในทางชีววิทยา พบว่าทั่วโลกมีประเภทของปลาอยู่จำนวนมากกว่า 24,000 ชนิด (Species) โดยแหล่งที่อยู่ของปลาในทะเลที่มีปลาอยู่จำนวนหลากหลายชนิดมักจะอยู่ตามแนวปะการัง โดยปลาที่พบได้มาก คิดเป็นจำนวน 60 - 70 เปอร์เซ็นต์ ของปลาในแนวปะการังมีจำนวน 10 กลุ่ม ซึ่งปลานกแก้วจัดเป็นปลากินพืชชนิดที่สำคัญในสิบกลุ่มนี้ที่มีผลต่อระบบนิเวศบริเวณแนวปะการังเป็นอย่างมาก[1]

ปลานกแก้วอยู่ในครอบครัว Scaridae มีจำนวน 9 สกุล 83 ชนิด[2] จากการศึกษาพบว่ามีปลาที่อาศัยอยู่ในแนวปะการังอย่างน้อยที่สุดถึง 4,000 ชนิด และพบว่าในบริเวณฝั่งตะวันตกของมหาสมุทรแอตแลนติกมีจำนวน 350 ชนิด ฝั่งอินโด-แปซิฟิค จำนวน 1,700 ชนิด พบปลาในครอบครัวปลานกแก้ว 61 ชนิด[3] และได้มีการจำแนกลักษณะของปลานกแก้วดังนี้

(1) ปลานกแก้วที่มีเกล็ดข้างแก้มบริเวณใต้ตาเพียง 1 แถว มี 2 สกุล ได้แก่

(1.1) Leptoscarus ลักษณะของฟันรวมกันเป็นแผ่นคล้ายจงอยปาก แผ่นฟันด้านบนถูกปิดด้วยขากรรไกรล่างเมื่อปิดปาก

(1.2) Calotomus ลักษณะของฟันไม่รวมกันเป็นแผ่น ขากรรไกรบนและล่าง อยู่ตรงข้ามกันพอดีไม่เหลื่อมกัน

(2) ปลานกแก้วที่ไม่มีเกล็ดข้างแก้มเรียงในแนวนอน 2 - 4 แถว มีการพัฒนาของฟันเป็นแผ่นที่แข็งแรง แผ่นฟันด้านล่างถูกปิดด้วยแผ่นฟันด้านบนเมื่อปิดปาก มี 4 สกุล

---

[1] Allen, G.R. and R. Steen, Indo-pacific Coral Reef Field Guide, (California Odyssey, 1996), pp. 327-328.

[2] Nelson, J.S, Fish of the World. (U.S.A.: John Wiley & Sons, 1994).

[3] Lieske, E. and R.Myers, Coral Reef Fishes, (London : Indo-Pacific & Caribbean Harper Collins, 1994).

Ref. code: 25595601034639GQS

(2.1) สกุลที่มีผิวฟันขรุขระมองเห็นเป็นลักษณะเหมือนแผ่นฟันขนาดเล็กเรียงต่อกันอย่างชัดเจน รูจมูกที่อยู่ค่อนไปทางข้างหลัง มีขนาดใหญ่กว่ารูที่อยู่ทางด้านหน้า มี 2 สกุล คือ

(2.1.1) Cetoscarus มีเกล็ดข้างแก้มจำนวน 3 แถว ไม่มีโหนกบริเวณหัว ครีบอกมีก้านครีบอ่อนที่แตกแขนง 12 - 13 อัน หางโค้งเป็นรูปเคียว (lunate)

(2.1.2) Bolbometopon มีเกล็ดข้างแก้มจำนวน 2 แถว มีโหนกบริเวณหัว สามารถเห็นได้ชัดเจน และจะมีขนาดใหญ่ขึ้นตามอายุ มีครีบอ่อนที่แตกแขนง 13 - 14 อัน หางกลม

(2.2) ปลานกแก้วที่มีผิวฟันค่อนข้างเรียบ รูจมูกขนาดเล็ก (ยกเว้น *Scarus ghobban*) มี 2 สกุล คือ

(2.2.1) Hipposcarus เกล็ดข้างแก้มมีขนาดเล็ก 3 - 4 แถว แผ่นฟันไม่กว้าง

(2.2.2) Scarus เกล็ดข้างแก้มมีขนาดใหญ่ 2 - 3 แถว เห็นแผ่นฟันกว้าง

2.1.2 ลักษณะทั่วไปของปลานกแก้ว

แม้ปลานกแก้วจะมีหลายสายพันธุ์ต่างกัน แต่ปลานกแก้วมีลักษณะทั่วไปเหมือนกันคือ มีลำตัวลักษณะยาวรี (oblong) หัวลาดลงไปด้านหน้า ครีบหางมีลักษณะแตกต่างกันไปตามแต่ละชนิด เช่น แบบเว้าเป็นรูปเคียวโดยด้านบนและล่างยื่นยาวออก บางชนิดจะมีหางกลม ปากเล็กอยู่ทางด้านหน้า กระดูกขากรรไกรหลัง (maxillary) เชื่อมกับกระดูกขากรรไกรหน้า (premaxillary) ฟันหน้าประสานเป็นแผ่นเหมือนปากนกแก้ว (ยกเว้นปลานกแก้วในสกุล Calotomus ที่ลักษณะของฟันไม่รวมเป็นแผ่น) ผิวด้านนอกมีฟันเรียงเป็นแถว อาจมีฟันเขี้ยวบริเวณฝีปากเชื่อมกับด้านข้างของขากรรไกร เพดานปากไม่มีฟัน มีก้านเหงือก 4 อัน มีฟันในช่องคอลักษณะเป็นฟันขนาดเล็กรูปสี่เหลี่ยมเรียงต่อกัน (mosaic teeth) มีกระดูกสันหลัง 24 - 25 อัน เกล็ดเป็นแบบของเรียบ (cycloid) ขนาดใหญ่ มีเกล็ดบนเส้นข้างลำตัว (lateral line) มีเกล็ดบริเวณข้างแก้ม 1 - 4 แถว มีก้านครีบแข็ง (flexible spine) ที่ครีบหลัง 9 อัน ที่ครีบท้อง 3 อัน มีก้านครีบอ่อนที่ครีบหลัง 10 อัน ที่ครีบท้อง 9 อัน ครีบอกมีก้านครีบอ่อนที่เป็นแบบไม่แตกแขนง (simple ray) 2 อัน และที่เป็นแบบแตกแขนง (Branch ray) 11 - 15 อัน[4]

---

[4] Lieske, E. and R.Myers. Coral Reef Fishes, (London : Indo-Pacific & Caribbean Harper Collins, 1994)

Ref. code: 25595601034639GQS

ปลานกแก้วมีอายุเฉลี่ยประมาณ 7 - 10 ปี สามารถเปลี่ยนเพศในระหว่างการดำรงชีวิตได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับชนิดของปลา[5] การจำแนกชนิดของปลา โดยการใช้สีของลำตัวประกอบกับการใช้ลักษณะของฟันเพื่อจำแนกชนิด นอกจากนี้ ยังมีการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ที่เป็นไปตามอายุของปลา เช่น ปลานกแก้วเพศผู้บางชนิดจะมีหัวลักษณะเป็นโหนก ในขณะที่ตัวเมียจะมีส่วนหัวที่ลาดกว่า สีและลวดลายต่างๆ ส่วนหนึ่งมาจากลักษณะการเรียงซ้อนกันของเกล็ดที่มีหลากหลายสี เช่น สีเขียว น้ำเงิน แดง เหลือง ดำ และสามารถเปลี่ยนสีหรือลายได้ตลอดชีวิต[6] ปลานกแก้วขนาดกลางและขนาดใหญ่สามารถพบได้เป็นกลุ่มใหญ่ หรืออาจพบได้เพียงตัวเดียว กลุ่มที่อยู่กับเป็นฝูงมักจะมีขนาดเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ในบางฝูงพบมากถึง 30 - 40 ตัว ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นตัวเมียและมีตัวผู้เป็นจ่าฝูง

ภาพ 2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของปลานกแก้ว (ปลานกแก้วแก้มเขียว *Scarus prasiognathos*) (http://fishesofaustralia.net.au/home/species/928)

[5] Sale, P.F., The Ecology of Fish on Coral Reefs, (United Kingdom: Academic, 1991)

[6] Deloach, N., Reef Fish Identification, (Florida: Paramount Miller Graphics, 1996) pp.172-189.

Ref. code: 25595601034639GQS

2.1.3 อาหารและพฤติกรรมของปลานกแก้ว

ปลานกแก้วเป็นสัตว์ประเภทปลากินพืช (herbiovorous) ใช้วิธีการครูดกินตามพื้นผิว โดยการกินสาหร่ายขนาดเล็กที่อยู่บริเวณปะการังที่ตายแล้ว และพบบางส่วนที่กินปะการังที่มีชีวิต ในช่วงวัยอ่อนซึ่งเป็นช่วงที่ต้องการสารอาหารสำหรับการเจริญเติบโต พบว่าปลานกแก้วมีพฤติกรรมในการกินสัตว์ขนาดเล็ก และเมื่อโตเต็มขึ้นจะเริ่มเปลี่ยนพฤติกรรมการกินอาหารโดยหันมากินพืชเป็นอาหาร ปลาในครอบครัวนี้มีการพัฒนาฟันบริเวณคอหอยเพื่อช่วยในการบดอาหารและหินปูนที่กัดกินเข้าไป ปลานกแก้วเป็นที่รู้จักของชาวเลที่อาศัยอยู่บริเวณหาดราไวย์หรือชาว "อูรักลาโวจ" (อ่านว่า อู-ลัก-ลา-โว้ย) มาเป็นเวลานาน โดยชาวอูรักลาโวจจะเรียกปลานกแก้วว่า "อีกัดญัตบาญัติ" และรู้จักพฤติกรรมของปลานกแก้วในการใช้ฟันที่เป็นแผ่นคมแข็งครูดกินตามผิวปะการัง เวลากินจะมีเสียง "กุ๊บ กุ๊บ"[7] ดังนั้น การนำมาเลี้ยงและให้อาหารค่อนข้างยาก เนื่องจากอาหารส่วนใหญ่มักเป็นสาหร่ายที่ปกคลุมหิน และก้อนปะการัง ปลานกแก้วจะออกหากินในเวลากลางวัน และจะหาซอกปะการังหรือโพรงหินเป็นที่หลบภัยในเวลากลางคืน ปลานกแก้วบางชนิดสามารถสกัดเมือกออกมาห่อหุ้มตัวเองเพื่อหลบภัยไม่ให้ศัตรูได้กลิ่น นักวิทยาศาสตร์ได้มีการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการออกหาอาหารและการกลับที่พักของปลานกแก้วจะอาศัยตำแหน่งของดวงอาทิตย์เป็นตัวนำทางในการดำรงชีวิต[8]

---

[7] กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, “อูรักลาโวจ ผู้พิทักษ์แห่งท้องทะเล”, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2559, จาก http://www.dmcr.go.th/detail.php?WP=qT5cpauCpWOghKstGREgFJqeqPMcZUt4pQqgZKqCGWOghJstqREcFKuw.

[8] Adler, H.E. Fish Behavior, (Hong Kong : T.F.H. Publication, 1975) pp. 256-257.

Ref. code: 25595601034639GQS

ภาพ 2.2 ลักษณะการกินอาหารของปลานกแก้วโดยใช้ฟันกัดแทะบนโขดหิน
(https://phishdoc.com/2015/11/21/parrotfish-iv/)

ภาพ 2.3 การสร้างเมือกเพื่อหลบภัยของปลานกแก้ว

2.1.4 พฤติกรรมในการสืบพันธุ์ และการเจริญเติบโตปลานกแก้ว

พฤติกรรมในการวางไข่ผสมพันธุ์ของปลานกแก้ว จากการศึกษาของนักวาริชวิทยาพบว่าแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การรวมฝูงกันของปลาที่อยู่ในระยะวัยเจริญพันธุ์ช่วงแรก (initial phase) ปลาบางกลุ่มจะว่ายน้ำพุ่งขึ้นออกไปจากฝูง ปล่อยไข่และสเปิร์มผสมกันตรงจุดสูงสุดที่พุ่งขึ้นไป แบบที่สอง เป็นการจับคู่กันของปลาในวัยเจริญพันธุ์ช่วงที่สอง (terminal phase) เพศผู้กับ

Ref. code: 25595601034639GQS

ปลาเพศเมียในวัยเจริญพันธุ์ช่วงแรกจะว่ายน้ำพุ่งสูงขึ้นแล้วผสมพันธุ์กัน[9] ไข่ที่ได้รับการผสมจะเป็นไข่ลอยซึ่งมีทั้งลักษณะกลม และรี ขึ้นอยู่กับประเภท ตัวอ่อนที่ฟักออกจากไข่จะมีขนาดประมาณ 1.6 - 1.7 มิลลิเมตร มีถุงไข่ขนาดใหญ่ ยังไม่มีการพัฒนาของปากในระยะนี้ ตัวอ่อนจะมีลำตัวยาวและมีหัวขนาดเล็ก และเมื่อมีขนาด 5 มิลลิเมตรเริ่มมีการพัฒนาของครีบก้น โดนครีบก้นและครีบหลังจะพัฒนาอย่างสมบูรณ์เมื่อมีขนาดประมาณ 7 มิลลิเมตร ครีบอกจะพัฒนาตั้งแต่ลูกปลามีขนาด 6 - 7 มิลลิเมตร และจะพัฒนาเต็มที่เมื่อมีขนาดประมาณ 8 - 14 มิลลิเมตร อย่างไรก็ตาม ลูกปลานกแก้วบางส่วนไม่สามารถรอดชีวิตและเจริญเติบโตมาได้เนื่องจากมลพิษทางน้ำที่มีมากขึ้น รวมถึงการทำลายแนวปะการังที่มีอัตราสูงขึ้น และด้วยพฤติกรรมในการใช้ชีวิตและการสืบพันธุ์ของปลานกแก้วทำให้การเพาะพันธุ์ปลานกแก้วในปัจจุบันยังถือว่าทำได้ยากมาก เนื่องจากปลากนกแก้วเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีการเปลี่ยนเพศตลอดช่วงอายุ[10]

2.1.5 แหล่งที่พบปลานกแก้ว

ปลานกแก้วสามารถพบได้ตามทะเลเขตร้อนและอบอุ่นทั่วโลก ได้แก่ ทะเลแคริบเบียน มหาสมุทรอินเดีย มหาสมุทรแฟซิฟิค เป็นต้น ซึ่งแต่ละสายพันธุ์จะอาศัยอยู่ต่างถิ่นกัน ซึ่งองค์กรสำรวจปะการัง ได้ทำการสำรวจแนวปะการังทั่วโลก พบว่าจำนวนของสัตว์น้ำที่อาศัยตามแนวปะการัง รวมถึงปลานกแก้วมีจำนวนลดลงเนื่องจากการทำประมงเกินขีดจำกัด[11]

---

[9] Randell, J.E. Scaridae In W.Fisher and G.Bianchi (Eds.), FAO Species Identification Sheets For Fisheries Purpose, Western Indian Ocean (Fishing Area 51), Vol.3 (Roam: Danish International Development Agency (DANIDA), 1984).

[10] Choat, J. H., L. M. Axe, and D. C. Lou. Growth and longevity in fishes of the family Scaridae.Marine Ecology Progress Series 145, (1996)) pp.33 - 41.

[11] Monterey Bay Aquarium Foundation, "Parrotfish", Retrieved on October 24 2016, From http://www.montereybayaquarium.org/animal-guide/fishes/parrotfish.

Ref. code: 25595601034639GQS

2.1.6 ปลานกแก้วที่พบในประเทศไทย

ประเทศไทยสามารถพบปลานกแก้วชนิดต่างๆ ได้ตามแนวปะการังต่าง ๆ ของไทย โดยมีการสำรวจพบปลานกแก้วในแนวปะการังของไทย จำนวน 22 ชนิด[12]

ตาราง 2.1 ชื่อเรียกปลานกแก้วในประเทศไทย

ชนิด (Species)	ชื่อเรียก (Local name)
Calotomus viridescens	ปลานกแก้วหน้าลาย (Viridescent parrotfish)
Cetoscarus bicolor	ปลานกแก้วสองสี (Bicolor parrotfish)
Scarus ferrugineus	ปลานกแก้วคางเขียว (Rusty parrotfish)
Scarus frenatus	ปลานกแก้วลายหางอ่อน (Bridled parrotfish)
Scarus ghobban	ปลานกแก้วสีเพลิง (Yellowscaled parrotfish, Blue-barred parrotfish)
Scarus globiceps	Globehead parrotfish
Scarus japanensis	ปลานกแก้วแก้มขาว (Pale bullethead parrotfish)
Scarus javanicus	ปลานกแก้วชวา (Java parrotfish)
Scarus niger	ปลานกแก้วปากส้ม (Dusky parrotfish, Swarthy parrotfish)

[12] วศิน ยุวนะเตมีย์, “การศึกษาอนุกรมวิธานของปลานกแก้วในน่านน้ำไทย”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวาริชศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541), น. 43 - 62.

Ref. code: 25595601034639GQS

ชนิด (Species)	ชื่อเรียก (Local name)
Scarus oedema	ปลานกแก้วหัวจุก (Khothead parrotfish)
Scarus prasiognathos	ปลานกแก้วแก้มเขียว (Singapore parrotfish, Greencheek parrotfish)
Scarus quoyi	ปลานกแก้วคางลาย (Quoy's parrotfish)
Scarus rubroviolaceus	ปลานกแก้วหางยาว, ปลานกแก้วหัวตั้ง (Ember parrotfish, Redlip parrotfish)
Scarus russelli	ปลานกแก้วราหู (Eclipse parrotfish, Russell's parrotfish)
Calotomus zonarchus	ปลานกแก้วบั้งทแยง (Five saddle parrotfish, Yellowbar parrotfish)
Chlorurus sordidus	ปลานกแก้วหัวมน (Daisy parrotfish, Bullethead parrotfish)
Chlorurus strongylocephalus	ปลานกแก้วหัวตั้ง (Indian Ocean steephead parrotfish)
Scarus rhoduropterus	Troschel's Parrotfish
Scarus rivulatus	ปลานกแก้วจมูกลายแก้มส้ม (Surf parrotfish)

Ref. code: 25595601034639GQS

ชนิด (Species)	ชื่อเรียก (Local name)
Scarus tricolor	ปลานกแก้วสามสี (Tricolor parrotfish)
Scarus trochelli	ปลานกแก้วแก้มนวล (Throchel's parrotfish)
Scarus viridifucatus	ปลานกแก้วจมูกเขียว (Roundhead parrotfish, Green-nose parrotfish)

2.1.7 ประโยชน์ของปลานกแก้ว

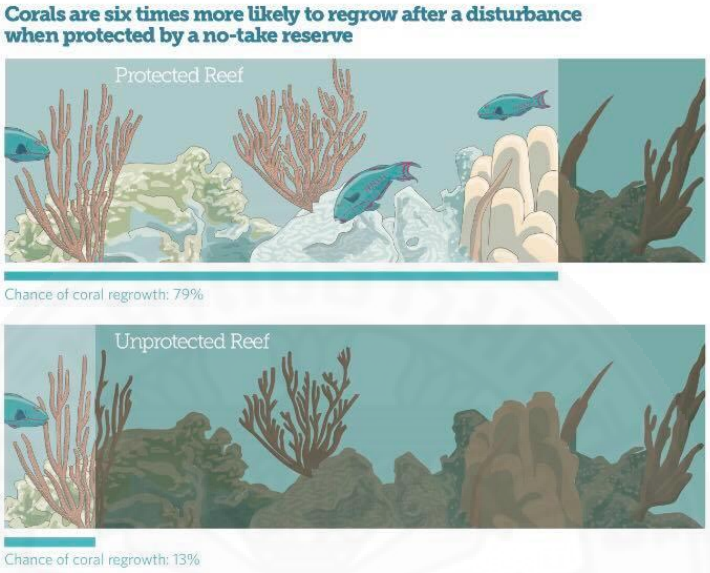
2.1.7.1 ประโยชน์ต่อระบบนิเวศ

ปลานกแก้วเป็นกลุ่มปลากินพืชที่หากินโดยการครูดกินตามพื้นผิว (grazer) โดยเฉพาะสาหร่ายที่มักจะขึ้นคลุมแนวปะการังหลังปะการังตายลงเนื่องจากเหตุการณ์ปะการังฟอกขาวหรือภัยคุกคามอื่นๆ โดยเฉพาะในภาวะที่ระบบนิเวศที่เปราะบางที่ต้องเผชิญกับภาวะโลกร้อนและปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวที่เป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นบ่อยและรุนแรงกว่าในอดีตอย่างมาก ปลานกแก้วทำหน้าที่สำคัญในการป้องกันไม่ให้พื้นผิวบริเวณแนวปะการังเปลี่ยนสภาพ และถูกปกคลุมด้วยสาหร่าย จึงทำให้ตัวอ่อนปะการังสามารถลงเกาะและเติบโตขึ้นใหม่ได้ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรทางทะเลได้มีการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพแนวปะการังและประชากรปลาในเขตอนุรักษ์และนอกเขตอนุรักษ์ ที่ประเทศเบลิซ ทวีปอเมริกากลาง แล้วนำมาทำโมเดลพยากรณ์การฟื้นตัวของปะการังในระยะยาว ปรากฏว่าแนวปะการังนอกเขตอนุรักษ์ที่มีกิจกรรมการประมงมีโอกาสฟื้นตัวภายในปี ค.ศ. 2030 เพียง 12% เท่านั้น ในขณะที่ภายในเขตอนุรักษ์ที่ยังมีประชากรปลานกแก้วมีโอกาสฟื้นตัวสูงถึง 79% หรือสูงกว่า 6 เท่า ในกรณีที่ปะการังไม่ฟื้นตัวนานๆ ก็มีโอกาสเป็นไปได้สูงที่แนวปะการังบริเวณนั้นจะเสื่อมโทรมและอาจเปลี่ยนผ่านกลายเป็นระบบนิเวศที่มีสาหร่ายขึ้นคลุมแทนที่ [13] นอกจากนี้ การขับถ่ายของปลานกแก้วที่จะขับถ่ายออกมาเป็นทราย จากการศึกษาพบว่าปลานกแก้วจะขับถ่ายออกมาเฉลี่ย 90 กิโลกรัมต่อปี ซึ่งเป็นการเพิ่มปริมาณเม็ดทรายในทะเล ทำให้

[13] Peter Mumby et al., "Operationalizing the Resilience of Coral Reefs in an Era of Climate Change", 2013, Conservation Letters, doi: 10.1111/conl.12047.

Ref. code: 25595601034639GQS

เกิดการเติมเนื้อทรายให้แก่บริเวณโดยรอบแนวปะการัง อีกทั้งยังเป็นตัวช่วยอย่างหนึ่งในการป้องกันและแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งด้วย

ภาพ 2.4 ภาพแสดงการเปรียบเทียบสภาพของปะการัง
ระหว่างเขตที่มีการห้ามจับปลานกแก้วและเขตที่ไม่ได้มีการห้ามจับปลานกแก้ว
ที่มา http://www.pewtrusts.org/~/media/assets/2013/07/30/coralreeffactsheet.pdf

2.1.7.2 ประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว

ปลานกแก้วอาศัยแนวปะการังเป็นทั้งแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัย และเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีส่วนช่วยให้ธรรมชาติโดยรอบแนวปะการังมีความโดดเด่น ช่วยบำรุงรักษาและฟื้นฟูแนวปะการังที่เสื่อมโทรมให้มีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้เป็นจุดที่สร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เข้ามาชมความสวยงามเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นใกล้เคียง และเป็นแหล่งสร้างรายได้ของประเทศ

2.2 ปัจจัยและสภาพปัญหาในการคุ้มครองปลานกแก้ว

ปัจจุบันสัตว์ทะเลหลายชนิดมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีสาเหตุมาจากธรรมชาติ การกระทำของมนุษย์ และการกำหนดมาตรการ

Ref. code: 25595601034639GQS

ทางกฎหมายที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งประเทศไทยยังไม่ให้ความสำคัญในการสำรวจจำนวนของสิ่งมีชีวิตที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และสิ่งมีชีวิตที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศเท่าที่ควรมีเพียงการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ทะเลและสิ่งมีชีวิตบางประเภทที่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือสิ่งมีชีวิตที่พบว่ามีจำนวนน้อยและใกล้สูญพันธุ์ที่เห็นได้อย่างชัดเจนเท่านั้น โดยยังไม่มีการกำหนดแนวทางสำหรับการปรับปรุงฐานข้อมูลของสัตว์ทะเลและสิ่งมีชีวิตอื่น ที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการสำหรับการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศในท้องทะเลของประเทศไทยให้เกิดความสมดุล

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้วและสัตว์ทะเลที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศของประเทศไทย ยังไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากหน่วยงานผู้ใช้อำนาจมีอำนาจตามกฎหมายที่ทับซ้อนกัน หรือเป็นกรณีที่ต่างฝ่ายต่างไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการ รวมทั้งกรณีที่กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความเคร่งครัดมาก จนทำให้การดำเนินกิจกรรมของผู้ประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำมาตั้งแต่ดั้งเดิมซึ่งเป็นชุมชนพื้นถิ่นได้รับผลกระทบ ทำให้การดำเนินวิถีชีวิตที่เคยปฏิบัติมาเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย และการขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมด้านการประมงของประชาชนที่อาจเป็นอันตรายต่อทรัพยากรธรรมชาติโดยรวมได้

2.2.1 ปัจจัยทางธรรมชาติ

สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิของน้ำทะเล หรือความเค็มของน้ำทะเลที่เปลี่ยนไปอันเกิดจากน้ำจืดที่ไหลลงสู่ทะเลปริมาณมากเนื่องจากพายุฝน น้ำทะเลเปลี่ยนสี[14] ความเป็นกรดของน้ำทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เนื่องจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ละลายลงไปในน้ำทำให้ค่าความเป็นกรดเป็นด่างเปลี่ยนไปทำให้น้ำทะเลมีสภาพเป็นกรดมากขึ้น ส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตในทะเลโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งมีชีวิตที่สร้างแคลเซียมหรือหินปูน เช่น เม่นทะเล สาหร่าย แพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ เปลือกหอย ปะการัง เป็นต้น

---

[14] น้ำทะเลเปลี่ยนสี (Red Tides) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของแพลงก์ตอนบางชนิดในทะเล อาจมีทั้งที่เป็นประโยชน์และมีผลกระทบต่อสัตว์น้ำรวมถึงมนุษย์ เนื่องจาก ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำลดลงต่ำมาก หรือ แพลงก์ตอนสามารถสร้างสารพิษ (biotoxin) ที่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำออกมาปริมาณมาก การเพิ่มปริมาณสารอาหารบริเวณชายฝั่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตของแพลงก์ตอนอย่างรวดเร็ว

Ref. code: 25595601034639GQS

2.2.2 ปัจจัยจากการกระทำของมนุษย์

ปัจจัยที่มีผลต่อสิ่งมีชีวิตทางทะเลส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ เช่น การประมง การพัฒนาที่ดินชายฝั่ง การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการชะล้างตะกอนลงสู่ทะเล การปล่อยน้ำเสียจากแหล่งชุมชนชายฝั่งสู่ทะเล หรืออุบัติเหตุจากการเดินเรือ ทำให้เกิดการรั่วไหลของสารเคมี[15] การท่องเที่ยวที่อาจเข้าไปรบกวนหรือการเข้าไปทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตในทะเล เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่ง และแนวปะการังอันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วทั้งสิ้น

2.2.2.1 การทำประมง

การทำประมงได้มีการพัฒนา และมีการปรับปรุงตลอดเวลา เครื่องมือในการจับสัตว์น้ำได้มีการเรียกชื่อที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพท้องถิ่น ประกอบด้วยเครื่องมือจับสัตว์น้ำโดยเฉพาะเครื่องมือที่ใช้สำหรับประมงทะเล ซึ่งเครื่องมือหลายชนิดเป็นชนิดเดียวกัน แต่เรียกชื่อต่างกันตามสภาพท้องถิ่นจึงเกิดความสับสน ดังนั้น องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO)[16] จึงได้นำเอากรรมวิธีในการจับสัตว์น้ำที่คล้ายคลึงกัน หรือใช้หลักการเดียวกันมาเป็นกฎเกณฑ์ในการจำแนกประเภทและชนิดเครื่องมือประมงทั้งได้จัดทำเอกสารฉบับที่ 222 คือ DEFINITION AND CLASSIFICATION OF FISHING GEAR CATEGORIES FIDI/FIIT/T222 เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้ใช้เป็นหลักในการจำแนกประเภทและชนิดเครื่องมือประมง เพื่อใช้ในการปรับปรุงสถิติประมง หรือฝึกอบรมชาวประมง

สำหรับวิธีการทำประมงในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การค้นหาสัตว์น้ำ การรวบรวมสัตว์น้ำ และการจับสัตว์น้ำ[17]

2.2.1 การค้นหาสัตว์น้ำ (Scouting) เป็นการใช้เครื่องมือสำหรับค้นหาสัตว์น้ำที่อาจไม่สามารถเห็นได้จากผิวน้ำ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

---

[15] นลินี ทองแถม, การฟื้นฟูแนวปะการังในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่ง และป่าชายเลน, 2552), น. 59.

[16] กรมประมง, คำนิยามและการจำแนกเครื่องมือประมงทะเลของไทย, (กรุงเทพมหานคร: กองประมงทะเล กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2540), น. 198.

[17] ทิพสุคนธ์ พิมพ์พิมล, เครื่องมือทำการประมง (Fishing Gears), (คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2543), น. 31 - 33.

Ref. code: 25595601034639GQS

2.2.1.1 การค้นหาฝูงสัตว์น้ำโดยตรง (Direct Method) เช่น วิธีการล่าวาฬ (Whaling) การจับปลาทูน่าด้วยเบ็ดตวัด (Pole and line tuna fishing) เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องมียามคอยสังเกตการณ์ และบางครั้งอาจมีการใช้เครื่องบินตรวจหาฝูงปลา นอกจากนี้ มีเครื่องมือช่วยในการค้นหา เช่น โซน่าร์ (Sonar) เอคโค่ ซาวเดอร์ (Echo sounder) ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ระบบคลื่นเสียง (Ultrasonic wave) ซึ่งจะมีเครื่องส่งกระแสคลื่น (Transducer) ส่งคลื่นเสียงผ่านไปในน้ำที่เป็นสื่อนำด้วยความเร็วประมาณ 1,400-1,600 เมตรต่อวินาที เมื่อคลื่นไปกระทบเป้าซึ่งเป็นของแข็งแล้วจะสะท้อนกลับเข้าสู่เครื่องส่งกระแสคลื่น (Transducer) ถ้าคลื่นนี้มีกำลังแรงพอจะถูกเปลี่ยนเป็นสัญญานไฟฟ้าผ่านไปยังเครื่องรับ (Reciever) ซึ่งจะมีการขยายสัญญาณไฟฟ้านี้และส่งผ่านไปยังเครื่องบันทึก (Recorder) ซึ่งเครื่องบันทึกจะทำการบันทึกโดยแปลงสัญญาณไฟฟ้าที่ได้รับออกมาในรูปของสัญญาณแสง (Flash light) บันทึกบนกระดาษ (Paper recorder) หรือบันทึกในรูปวีดีโอ (Video recording) เป็นต้น ทำให้เราทราบถึงลักษณะของเป้าหมายที่เราตรวจพบ

2.2.1.2 การค้นหาฝูงสัตว์น้ำโดยทางอ้อม (Indirect method) ทำการค้นหาโดย อาศัยอุปนิสัยของสัตว์น้ำแต่ละชนิด ศึกษาเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่สัตว์น้ำจะอาศัยเป็นบรรทัดฐานสำหรับการพิจารณาไว้แต่ละชนิด สำรวจโดยใช้เครื่องมือด้านสมุทรศาสตร์ เช่น ปลาทูปลาครีบเหลือง (Yellowfin tuna) ซึ่งมักอาศัยอยู่ในน้ำทะเลอุณหภูมิ 20-30 องศาเซลเซียส เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับอาหารของสัตว์น้ำ เช่น แพลงก์ตอน เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาสัตว์น้ำประเภทอื่นๆ โดยใช้เครื่องมือเก็บบันทึกแพลงค์ตอน (Plankton Recoarder) เช่น การค้นหาแหล่งปลาเฮอริ่ง (Herring) ในทะเลเหนือ โดยในการทำการประมงนั้นชาวประมงส่วนใหญ่จะใช้วิธีการค้นหาสัตว์น้ำทั้งแบบค้นหาฝูงสัตว์น้ำทั้งทางตรงและทางอ้อมควบคู่กัน เพื่อให้การค้นหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2.2 การรวบรวมสัตว์น้ำ (Collecting) เมื่อเราพบฝูงสัตว์น้ำแล้ว จำเป็นที่จะต้องรวบรวมหรือหลอกล่อให้สัตว์น้ำเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับเครื่องมือที่จะใช้ กล่าวคือจะต้องทำการหลอกล่อฝูงสัตว์ให้มีปริมาณที่หนาแน่นเพื่อให้เหมาะกับการจับให้ได้จำนวนมากที่สุด เช่น การใช้แสงไฟล่อ การทำซั้ง การใช้เหยื่อล่อ เป็นต้น และทำการล้อมปิดจับ

2.2.3 วิธีการจับสัตว์น้ำ (Catching) และการจำแนก เมื่อเราค้นพบสัตว์น้ำ และทำการรวบรวมเป็นกลุ่มก้อนแล้ว ขั้นต่อไปก็คือการจับสัตว์น้ำโดยใช้เครื่องมือประมง ซึ่งแยกลักษณะกรรมวิธีการจับสัตว์น้ำได้ ดังนี้

Ref. code: 25595601034639GQS

2.2.3.1 กรรมวิธีจับด้วยการแทง ยิง พุ่ง (Spearing) ก็คือ การจับสัตว์น้ำด้วยการใช้ฉมวก แหลน (Spear) เช่น การจับปลาฉลาม โลมา (Dolfin fish) และการยิงในการล่าวาฬ

ภาพ 2.5 การจับปลานกแก้วโดยวิธีการใช้ฉมวกยิง

2.2.3.2 กรรมวิธีการจับด้วยการเกี่ยว กระชาก ในการใช้ตะขอ (Hooks) ทำการเกี่ยว จิก กระชาก ลาก วิธีการเช่นนี้หมายถึง การใช้เครื่องมือเบ็ด (Hooks) ทุกชนิดในการจับสัตว์น้ำ

2.2.3.3 กรรมวิธีการใช้คราด (Dredging) วิธีการใช้คราดทำการคราด งัด แซะ พวกหอยชนิดต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในดิน (Infauna) เช่น การคราดหอยลาย แต่อย่างไรก็ตามวิธีการนี้มีผลเสียต่อธรรมชาติ เนื่องจากเครื่องมือนี้ทำให้หน้าดินเสียหาย น้ำทะเลเน่าเสีย เนื่องจากทำให้ดินตะกอนมีการฟุ้งกระจายเป็นพื้นที่กว้างมาก หากมีการทำประมงคราดหอยซ้ำแล้วซ้ำเล่าจะทำให้ดินตะกอนบริเวณพื้นท้องน้ำเหลือเพียงตะกอนดินขนาดใหญ่ ทำให้หอยลายและสัตว์น้ำวัยอ่อนที่อาศัยอยู่ในชั้นดินตะกอนไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้

ภาพ 2.6 กรรมวิธีการใช้คราด (Dredging)

Ref. code: 25595601034639GQS

2.2.3.4 กรรมวิธีด้วยการดัก ลวงล่อ (Trapping) โดยการใช้นิสัยของสัตว์น้ำแต่ละชนิดสร้างบ้านพักให้เป็นที่อาศัยเพื่อทำการจับ เช่น ลอบทะเล หรือทำการล่อหลอกด้วยเหยื่อ เช่น ลอบกุ้ง (Lobster pod) ลันปลาไหลลอบปลาเก๋าหรือการชักนำพาให้สัตว์น้ำเข้าไปก้นขัง เช่น โป๊ะ รั้วไซมาน

2.2.3.5 กรรมวิธีการครอบคลุม (Casting) ด้วยการใช้เครื่องมือทอดคลุม เช่น แห

2.2.3.6 กรรมวิธีการของการใช้เครื่องบีบบังคับ หลอกล่อให้เข้าสู่ที่บังคับ เช่น จันทา โพงพาง

โพงพาง

ภาพ 2.7 โพงพาง

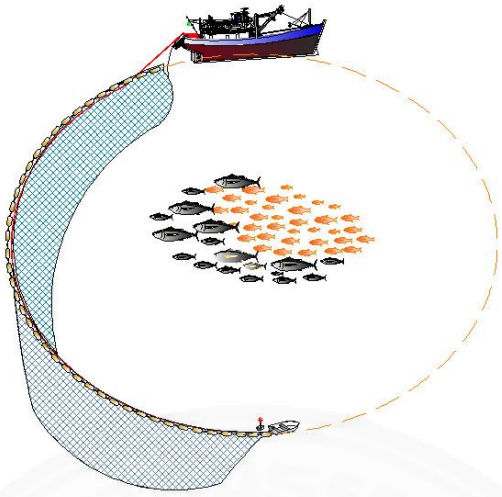
2.2.3.7 กรรมวิธีการช้อน เสย (Scooping) ด้วยเครื่องมืออวนช้อนต่าง ๆ ด้วยการ ช้อนเสยมาจากเบื้องล่าง เช่น เครื่องมืออวนรุนระวะ และชิปไสกุ้ง เป็นต้น

2.2.3.8 กรรมวิธีการกั้นแล้วลาก (Seine net) โดยการปล่อยอวนกางกั้นสัตว์น้ำ แล้วทำการฉุดลากปลายสุดของผืนอวนทั้งสองข้างเข้าหาฝั่งหรือเรือ เช่น อวนทับตลิ่ง หรืออวนเข็น

2.2.3.9 กรรมวิธีการลากในทางแนวราบ (Horizontal) ได้แก่ เครื่องมืออวนลากทุกชนิด

2.2.3.10 กรรมวิธีการล้อม (Encircling) โดยการใช้อวนล้อมจับฝูงปลาชนิดต่างๆ เช่น เครื่องมืออวนตังเกอวนดำ

Ref. code: 25595601034639GQS

ภาพ 2.8 กรรมวิธีการล้อม (Encircling) โดยใช้อวน

2.2.3.11 ด้วยกรรมวิธีการยก (Lifting) ด้วยเครื่องมืออวนยก ยอยก จั่น หรือเครื่องมืออวนโบอุเก

2.2.3.12 ด้วยกรรมวิธีของการใช้ชนติด (Gill) ด้วยการขึงอวนให้สัตว์น้ำว่ายเข้ามา พันหรือชนติดตาอวน เช่น เครื่องมืออวนลอยชนิดต่าง ๆ หรือเครื่องมืออวนล้อมติด และอวนติดทุกชนิด

2.2.2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจัดว่าเป็นรายได้หลักที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวตามแนวปะการังที่ได้รับความนิยมจากคนทั่วโลก อย่างไรก็ตาม การประกอบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หากไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม จากปัญหาที่พบได้ในปัจจุบัน คือ ปัญหาการสูญเสียความสมดุลของระบบนิเวศ เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกินไป และตลอดจนการเร่งให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มากจนเกินไป ทำให้เกิดการขยายตัวของโรงแรมหรือที่พักอาศัย หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำน้ำชมปะการัง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบโดยกว้างไปยังระบบนิเวศทั้งบริเวณชายฝั่งและใต้ทะเล อันเป็นการรบกวนการใช้ชีวิตของสิ่งมีชีวิตใต้ทะเลทั้งสิ้น

Ref. code: 25595601034639GQS

2.2.3 มาตรการทางกฎหมายและการใช้บังคับ

สิ่งที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งมีชีวิตและสัตว์ทะเล ส่วนหนึ่งเกิดจากการกำหนดหลักเกณฑ์ที่อาจเกิดจากความรู้ความเข้าใจที่ยังไม่เพียงพอ หรืออาจเกิดจากการรับทราบข้อมูลไม่ครบถ้วนและรอบด้านจากผู้ที่อยู่ในระดับที่ปฏิบัติ หรือจากผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และในบางกรณีเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายมีมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างไม่มีเอกภาพเกิดความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผลทำให้แนวทางในการคุ้มครองปลานกแก้วยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องมีการประสานความร่วมมือกันเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายตามที่หน่วยงานของตนมีอำนาจนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

Ref. code: 25595601034639GQS

บทที่ 3
หลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว

3.1 หลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

3.1.1 หลักความหลากหลายทางชีวภาพ (Biological diversity)

ความหลากหลายทางชีวภาพ มาจากคำว่า biodiversity หรือ biological diversity ความหลากหลาย (diversity) หมายถึง มีมากมายและแตกต่าง ทางชีวภาพ (biological) หมายถึง ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิต ดังนั้น ความหลากลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีความผิดแผกแตกต่างระหว่างสิ่งมีชีวิตจากทุกแหล่งรวมถึงระบบนิเวศทางบก ทางทะเลและทางน้ำอื่นๆ และการประกอบรวมทางนิเวศซึ่งสิ่งมีชีวิตเป็นส่วนหนึ่งในนั้นด้วย

ความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ แบ่งออกได้ ดังนี้[1]

(1) ความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างสายพันธุ์ ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ ความแตกต่างระหว่างพันธุ์พืชและสัตว์ต่างๆ ที่ใช้ในการเกษตร ความแตกต่างหลากหลายระหว่างสายพันธุ์ ทำให้สามารถเลือกบริโภคข้าวจ้าว หรือข้าวเหนียว ตามที่ต้องการได้ ความแตกต่างที่มีอยู่ในสายพันธุ์ต่างๆ ยังช่วยให้เกษตรกรสามารถเลือกสายพันธุ์ปศุสัตว์ และสัตว์ปีก เพื่อให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาดได้ เช่น ไก่พันธุ์เนื้อ ไก่พันธุ์ไข่ดก วัวพันธุ์นม และวัวพันธุ์เนื้อ

(2) ความหลากหลายระหว่างชนิดพันธุ์ สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปถึงความแตกต่างระหว่างพืชและสัตว์แต่ละชนิด ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น สุนัข แมว จิ้งจก ตุ๊กแก กา นกพิราบ และนกกระจอก เป็นต้น หรือสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในป่าเขาลำเนาไพร เช่น เสือ ช้าง กวาง กระจง เก้ง ลิง ชะนี หมี และวัวแดง เป็นต้น พื้นที่ธรรมชาติเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตที่แตกต่างหลากหลาย แต่ว่ามนุษย์ได้นำเอาสิ่งมีชีวิตมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร และอุตสาหกรรมน้อยกว่าร้อยละ 5 ของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ในความเป็นจริงพบว่ามนุษย์ได้ใช้พืชเป็นอาหารเพียง 3,000

---

[1] สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “ความหลากหลายทางชีวภาพ”, สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2559, จาก http://chm-thai.onep.go.th/chm/cbd_definition.html.

Ref. code: 25595601034639GQS

ชนิด จากพืชที่มีท่อลำเลียง (vascular plant) ที่มีอยู่ทั้งหมดในโลกถึง 320,000 ชนิด ทั้ง ๆ ที่ประมาณร้อยละ 25 ของพืชที่มีท่อลำเลียงนี้สามารถนำมาบริโภคได้ สำหรับชนิดพันธุ์สัตว์นั้น มนุษย์ได้นำเอาสัตว์เลี้ยงมาเพื่อใช้ประโยชน์เพียง 30 ชนิด จากสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังทั้งหมดที่มีในโลกประมาณ 50,000 ชนิด

(3) ความหลากหลายระหว่างระบบนิเวศเป็นความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งซับซ้อน สามารถเห็นได้จากความแตกต่างระหว่างระบบนิเวศประเภทต่างๆ เช่น ป่าดงดิบ ทุ่งหญ้า ป่าชายเลน ทะเลสาบ บึง หนอง ชายหาด แนวปะการัง ตลอดจนระบบนิเวศที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทุ่งนา อ่างเก็บน้ำ หรือแม้กระทั้งชุมชนเมืองของเราเอง ในระบบนิเวศเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตก็ต่างชนิดกัน และมีสภาพการอยู่อาศัยแตกต่างกัน

ความแตกต่างระหว่างสายพันธุ์ และชนิดพันธุ์ของปลานกแก้ว ที่มีการดำรงชีวิต การกินอาหารที่แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตอื่น และด้วยพฤติกรรมที่แตกต่างของปลานกแก้ว ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในแนวปะการัง โดยสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดมีบทบาทเป็นทั้งผู้ล่าและผู้ถูกล่า มีการควบคุมจำนวนประชากรต่อกันที่จะไม่ทำให้สิ่งมีชีวิตชนิดใดชนิดหนึ่งมีปริมาณมากจนเกินไป นอกจากนั้น ด้วยพฤติกรรมของปลานกแก้วที่มีผลต่อการควบคุมและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมไปพร้อมๆกัน จึงเป็นตัวที่สร้างความหลากหลายให้แก่ระบบนิเวศ และที่อยู่อาศัย รวมทั้งแหล่งเพาะพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตอื่นในทะเล และส่งผลถึงแนวปะการังที่สามารถฟื้นฟูจากการฟอกขาว และการถูกปกคลุมด้วยสาหร่ายทะเลที่มีผลทำให้ปะการังไม่สามารถเจริญเติบโตได้

3.1.2 หลักการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล

หลักการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พืชและสัตว์เพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ให้คงอยู่ได้ต่อไป

(1) แนวคิดเรื่องความคงอยู่ของสายพันธุ์ ซึ่งปรากฏในกฎบัตรโลกเพื่อธรรมชาติ ค.ศ. 1982 (World Charter for Nature, 1982) กำหนดให้สิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมควรมีหลักประกันในการอยู่รอดทั้งสัตว์ป่า หรือสัตว์ที่มนุษย์นำมาเป็นสัตว์เลี้ยงซึ่งจะต้องมีจำนวนที่เพียงพอที่จะดำรงอยู่ต่อไป ดังนั้น มนุษย์ควรปกป้องถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ เหล่านั้น[2]

---

[2] World Charter for Nature, Principle 2: The genetic viability on the earth shall not be compromised; the population levels of all life forms, wild and

Ref. code: 25595601034639GQS

(2) แนวคิดในการคุ้มครองพื้นที่ต่างๆ ในโลก ในกฎบัตรโลกเพื่อธรรมชาติ ค.ศ. 1982 ได้กำหนดให้ทั้งบนบกและในทะเลควรจะได้รับการคุ้มครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีลักษณะหรือเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในระบบนิเวศเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ ที่หายาก หรืออาจตกอยู่ในภาวะที่อันตรายและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์[3]

ปลานกแก้วเป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ ที่มีประโยชน์ต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เช่น ปะการัง ที่จะเป็นประโยชน์ต่อไปถึงสัตว์ที่อาศัยแนวปะการังเป็นแหล่งอาหารและการดำรงชีวิต ซึ่งจากหลักการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล จะเป็นหลักการสำหรับการกำหนดมาตรการคุ้มครองให้สายพันธุ์ของปลานกแก้วในประเทศไทย รวมไปถึงแนวปะการังอันเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วไม่ให้ถูกทำลายโดยง่าย และจะเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดแนวทางให้กับทุกคนในสังคมสำหรับการคุ้มครองปลานกแก้ว เป็นรูปธรรมมากขึ้นต่อไปในอนาคต แต่แนวทางดังกล่าวจะเป็นผลในทางปฏิบัติได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการดำเนินการ ซึ่งต้องเริ่มต้นจากตัวบุคคล ชุมชน สังคมโดยรวม และการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

3.1.3 หลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle)

หลักการระวังไว้ก่อน เป็นหลักการที่กำเนิดมาจากแนวคิดในกฎหมายสิ่งแวดล้อมเยอรมันที่เรียกว่า Vorsorgeprinzip (แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า foresight principle หรือ principle of precaution) การใช้มาตรการระวังล่วงหน้าเริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนใน The World Charter for Nature ค.ศ. 1982 ข้อ 11 ดังนี้ “กิจกรรมซึ่งอาจมีผลกระทบต่อธรรมชาติจะต้องถูกควบคุม และจะต้องใช้เทคโนโลยีที่ดีที่สุดเท่าที่มีอยู่ (best available and other adverse effects) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายที่ไม่อาจฟื้นคืนดีได้ (irreversible

---

domesticated, must be at least sufficient for their survival, and to this end necessary habitats shall be safeguarded.

[3] World Charter for Nature, Principle 3 : All areas of the earth, both land and sea, shall be subject to these principles of conservation; special protection shall be given to unique areas, to representative samples of all the different types of ecosystems and to the habitats of rare or endangered species.

Ref. code: 25595601034639GQS

damage) จะต้องมีการตรวจสอบอย่างรอบด้าน ก่อนการดำเนินกิจกรรมที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อธรรมชาติ ผู้เสนอโครงการจะต้องแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมีมากกว่าความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น และในกรณีที่ยังไม่มีความเข้าใจอย่างเต็มที่เกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จะต้องไม่ดำเนินกิจกรรมนั้น ต้องมีการประเมินผลกระทบก่อนดำเนินกิจกรรมซึ่งอาจรบกวนธรรมชาติ จะต้องศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอล่วงหน้าก่อนการดำเนินโครงการพัฒนาใดๆ และหากจะดำเนินโครงการ จะต้องวางแผนและดำเนินโครงการในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด”

หลักการระวังไว้ก่อนได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็วและแพร่หลาย ปรัชญาของหลักการได้เน้นเรื่องการใช้มาตรการป้องกันแม้จะยังไม่มีข้อพิสูจน์หรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อย่างชัดเจนเกี่ยวกับผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเป็นแรงผลักดันสำคัญ การนำหลักการระวังไว้ก่อนไปใช้ในทางปฏิบัติยังไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว แต่ก็มีความเห็นร่วมกันในระดับหนึ่งว่าการใช้หลักการระวังไว้ก่อนมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้[4]

(1) กรณีที่มีความไม่ชัดเจนทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสาเหตุ ขนาด โอกาสความเป็นไปได้ และลักษณะของความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้

(2) กรณีที่มีความเสียหายซึ่งอาจจะเกิดขึ้นมีความร้ายแรงเกินกว่าระดับที่จะยอมรับได้โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่คนรุ่นอนาคตหรือประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีกิจกรรมที่อาจเป็นสาเหตุของความเสียหาย

(3) จะต้องดำเนินการก่อนที่ความเสียหายอาจเกิดขึ้น หรือก่อนที่จะมีความชัดเจนว่าความเสียหายจะเกิดขึ้นแน่นอน

(4) มาตรการที่ใช้ควรมีความเหมาะสมหรือได้สัดส่วนกับระดับของการคุ้มครองและขนาดของความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

(5) มีผลในการเปลี่ยนแปลงภาระการพิสูจน์ (burden of proof) จากผู้ที่อ้างว่าอาจเกิดความเสียหายไปยังเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย

(6) จะต้องมีการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อหาข้อมูลและหลักฐานเพิ่มเติมสำหรับสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมากขึ้น และเพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการสำหรับจัดการกับความเสี่ยงนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

---

[4] 15 UNESCO, The Precautionary Principle, March 2005, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), น.13-16.

Ref. code: 25595601034639GQS

(7) การกำหนดมาตรการป้องกันตามหลักการระวังไว้ก่อน จะต้องมีความโปร่งใส โดยรับฟังข้อมูลความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

หลักการระวังไว้ก่อน เป็นหลักการในการกำหนดแนวทางหรือมาตรการ โดยใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายที่สามารถคาดหมายได้ล่วงหน้า หรือให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายน้อยที่สุดในด้านสิ่งแวดล้อม

หลักการระวังไว้ก่อน เป็นหลักการที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการคุ้มครองปลานกแก้ว เพราะจากการสำรวจตามแนวปะการังพบว่าจำนวนของปลานกแก้วในแนวปะการังหลายแห่งมีจำนวนลดลง อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การถูกจับมาเป็นอาหาร การจับมาเป็นสัตว์เลี้ยง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่สามารถทำการเพาะพันธุ์ปลานกแก้วได้ การท่องเที่ยวที่มีปริมาณมากเกินขอบเขต จนไปรบกวนแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตใต้ทะเล หรือการไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ทำให้เกิดการกระทำผิดโดยไม่มีการควบคุม จึงคาดการณ์ได้ว่าหากยังไม่มีการดำเนินการหรือมีมาตรการใดๆ เพื่อให้มีการคุ้มครองปลานกแก้ว อาจทำให้ปลานกแก้วลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วและอาจสูญพันธุ์ได้ในอนาคตอันใกล้

3.1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหลักการสำคัญเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังปรากฏในปฏิญญาริโอ (Rio Declaration on Environment and Development) หลักการที่ 7[5] และ 27[6] ได้ให้ความสำคัญกับการที่ทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมกันดำเนินการในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนหรือภาคี (Partnerships) ทั้งในระดับระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล และระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มประชาสังคม หลักการนี้ได้ให้โอกาสแก่ประชาชนได้ร่วมตัดสินใจกับภาครัฐในการดำเนินการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่อาจเกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน

---

[5] Principle 7: States shall cooperate in a spirit of global partnership to conserve, protect and restore the health and integrity of the Earth's ecosystem. In view of the different contributions to global environmental degradation, States have common but differentiated responsibilities.

[6] Principle 27: States and people shall cooperate in good faith and in a spirit of partnership in the fulfillment of the principles embodied in this Declaration and in the further development of international law in the field of sustainable development.

Ref. code: 25595601034639GQS

โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง นอกจากนี้ การสนับสนุนให้ประชาชนรวมเป็นกลุ่มเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการปกป้องหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น เป็นต้น

แนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการคุ้มครองปลานกแก้ว ไม่สามารถที่จะดำเนินการโดยริเริ่มจากทางภาครัฐได้เพียงฝ่ายเดียว แต่จะต้องสร้างความเข้มแข็ง รวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้มีการตระหนักถึงความสำคัญของปลานกแก้วที่มีต่อระบบนิเวศ รวมถึงความร่วมมืออื่นๆ จากภาคประชาชน เช่น การสร้างค่านิยมที่จะไม่ส่งเสริมให้มีการค้าปลานกแก้ว การไม่นำปลานกแก้วมาเป็นอาหารหรือนำมาเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม และการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อการอนุรักษ์ปลานกแก้ว เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญและมองปัญหาการถูกคุกคามของปลานกแก้วเป็นเรื่องใกล้ตัว เพื่อให้เข้ามามีส่วนเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ปลานกแก้วได้มากขึ้น

3.1.5 หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน[7] เริ่มรู้จักกันมากจากรายงานของคณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development หรือ WCED) เมื่อ ค.ศ. 1987 เรื่อง Our Common Future หรือ Brundtland Report ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม้การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้นำไปสู่ความก้าวหน้าบางประการ เช่น ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ความรู้หนังสือและการผลิตอาหารมีเพิ่มมากขึ้น แต่ก็มีสัญญาณชัดเจนว่าระบบเศรษฐกิจกำลังก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ปัญหาต่างๆ รวมถึงความแห่งแล้งและภัยธรรมชาติจากน้ำท่วม การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้และการขยายตัวของทะเลทราย การสูญเสียพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ การทำลายชั้นโอโซนและปัญหาโลกร้อน การพังทลายของดิน และมลพิษที่เกิดจากการใช้สารเคมีและการปล่อบของเสียที่เกิดจากกิจกรรมด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ภาคพลังงาน การใช้ที่ดินและป่าไม้ และการคมนาคมขนส่ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเสียใหม่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

---

[7] กอบกุล รายะนาคร, “พัฒนาการหลักกฎหมายสิ่งแวดล้อมและสิทธิชุมชน”, เอกสารทางวิชาการหมายเลข 25 โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มีนาคม 2549, น. 24

Ref. code: 25595601034639GQS

Brundtland Report นิยามการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้อย่างกว้างว่า หมายถึง การพัฒนาที่สนองตอบความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการสนองตอบความต้องการของคนรุ่นอนาคต (Development which meets the need of present without compromising the ability of future generations to meet their own needs) การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงไม่สามารถที่จะวัดเพียงตัวเลขของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังต้องพิจารณาถึงความผาสุกของประชาชนในชาติ ทั้งในด้านคุณภาพชีวิต ระดับการศึกษา ภาวะโภชนาการ การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีผลระยะยาวมากกว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

ต่อมาปี ค.ศ. 1992 ในการประชุมใหญ่ของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development - UNCED) หรือ Earth Summit ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล มีการออกประกาศหลักการปฏิญญาริโอ ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development) ยืนยันหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในปฏิญญากรุงสตอกโฮล์มเรื่อง สิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (Stockholm Declaration of Human Environment) สรุปองค์ประกอบการพัฒนาที่ยั่งยืน[8] ดังนี้

หลักการที่ 1[9] มนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่ยั่งยืน มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในชีวิตที่มีสุขภาวะดีและมีผลงานที่สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติ

หลักการที่ 3[10] สิทธิต่อการพัฒนาต้องมีการบังคับตามโดยสมบูรณ์เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นของคนรุ่นปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเป็นธรรม

---

[8] กรมควบคุมมลพิษ โครงการรวบรวมบทบัญญัติกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 2-6 ใน 5 ภูมิภาค รวม 76 จังหวัด, 2555. หน้า 2

[9] Principle 1: Human beings are at the centre of concerns for sustainable development. They are entitled to a healthy and productive life in harmony with nature.

[10] Principle 3: The right to development must be fulfilled so as to equitably meet developmental and environmental needs of present and future generations.

Ref. code: 25595601034639GQS

หลักการที่ 4[11] เพื่อให้การพัฒนาที่ยั่งยืนบรรลุผล การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมต้องเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาและไม่สามารถแยกพิจารณาโดยลำพังจากกันได้

หลักการที่ 25[12] สันติภาพ การพัฒนา และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่พึ่งพิงซึ่งกันและกันไม่อาจแบ่งแยกได้

จากหลักการดังกล่าวประกอบด้วยแนวคิด 3 ประการใหญ่ คือ

แนวคิดประการแรก การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามความต้องการของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การมีงานทำ และความต้องการที่จะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม ความต้องการของมนุษย์ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญทั้งสิ้น

แนวความคิดประการที่สอง เป็นขีดจำกัดของสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา เพราะโดยพื้นฐานสิ่งแวดล้อมจะทำหน้าที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ (1) เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นต่อกระบวนการพัฒนา และ (2) เป็นแหล่งรองรับมลพิษจากกระบวนการพัฒนา แต่เมื่อสภาพแวดล้อมมีขีดจำกัดไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ และการรองรับมลพิษจากกระบวนการพัฒนา เมื่อสภาพแวดล้อมมีขีดจำกัด กระบวนการพัฒนาจึงมีความจำเป็นต้องไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินศักยภาพ เพื่อให้โอกาสแก่คนรุ่นอนาคตสามารถใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามสิทธิที่จะพึงได้

แนวความคิดที่สาม แนวคิดกระบวนการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยมีหลักการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันไป นอกจากนี้ ยังต้องนำแนวนโยบายการพัฒนาที่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรมมาพิจารณาประกอบ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) การพัฒนาที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมีความทั่วถึงและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย การพัฒนาคนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ และเคารพสิทธิของผู้อื่นที่จะใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ

---

[11] Principle 4: In order to achieve sustainable development, environmental protection shall constitute an integral part of the development process and cannot be considered in isolation from it.

[12] Principle 25: Peace, development and environmental protection are interdependent and indivisible.

Ref. code: 25595601034639GQS

สิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับตนเอง รวมถึงการพัฒนาด้านวัฒนธรรมและจิตใจควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เกิดความมั่งคั่งทางจิตใจที่สมดุลกับความมั่งคั่งทางวัตถุ

หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นหลักการที่กำหนดขึ้นเพื่อสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นต่อปลานกแก้วในปัจจุบันนี้ แม้ว่ายังไม่เป็นปัญหาระดับที่ถึงขั้นวิกฤต อย่างไรก็ตาม การนำหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบาย หรือกำหนดอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับเป็นเครื่องมือเพื่อป้องกันผลเสียที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตที่จะส่งผลกระทบไปยังคนรุ่นหลัง ทั้งนี้ หน่วยงานภารัฐควรนำหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนมาปฏิบัติ โดยการกำหนดแนวทางและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้ว และสัตว์ทะเลชนิดอื่นที่อาจมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เพื่อเปิดโอกาสให้คนรุ่นหลังสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของประเทศไทยได้ต่อไป

3.2 หลักกฎหมายและแนวความคิดระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการคุ้มครองปลานกแก้ว

3.2.1 พิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียน (The Protocol Concerning Specially Protected Areas and Wildlife (SPAW) in the Wider Caribbean Region)

พิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียน (The Protocol Concerning Specially Protected Areas and Wildlife (SPAW) in the Wider Caribbean Region) เป็นหนึ่งในความตกลงของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางทะเลแห่งภูมิภาคแคริบเบียนหรือเรียกว่า อนุสัญญาคาตาเกน่า (Convention for the Protection and Development of the Marine Environment of the Wider Caribbean Region (Cartagena Convention)) ได้มีการลงนามที่เมืองคาตาเกน่า ประเทศโคลอมเบีย เมื่อวันที่ 24 มีนาคม ค.ศ. 1983 โดยมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม ค.ศ. 1986 โดยในอนุสัญญาฉบับนี้ประกอบด้วยความตกลง 3 เรื่อง ได้แก่ พิธีสารเกี่ยวกับความร่วมมือและการพัฒนาในการจัดการน้ำมันรั่วไหลในทะเลแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียน (The Protocol Concerning Co-operation

Ref. code: 25595601034639GQS

in Combating Oil Spills in the Wider Caribbean Region (the Oil Spills Protocol))[13] พิธีสารเกี่ยวกับมลพิษอันมีที่มาและกิจกรรมจากแหล่งบนบก (The Protocol Concerning Pollution from Land-Based Sources and Activities)[14] และพิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียน (The Protocol Concerning Specially Protected Areas and Wildlife (SPAW) in the Wider Caribbean Region) โดยอนุสัญญาฉบับนี้ได้มีการกำหนดพื้นที่ที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้ไว้ ซึ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมทางทะเลบริเวณอ่าวเมกซิโก ทะเลแคริบเบียน และพื้นที่ติดกับมหาสมุทรแอตแลนติกตอนใต้ที่ละติจูด 30 องศาเหนือ และระยะ 200 ไมล์ทะเลจากพื้นที่ชายฝั่งของรัฐภาคีในแนวชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการ ปกป้องชายฝั่งและอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลทั้งของแต่ละประเทศรวมทั้งมีความร่วมมือระหว่างประเทศ เนื้อหาของอนุสัญญาจะมีมาตรการครอบคลุมในด้านต่างๆ เพื่อให้รัฐสมาชิกปฏิบัติเพื่อป้องกัน ควบคุม และลดจำนวนของการปล่อยมลพิษจากแหล่งต่างๆ เช่น มลพิษที่เกิดจากเรือ มลพิษที่เกิดจากการทิ้งเท มลพิษทีเกิดจากพื้นทะเล มลพิษที่เกิดในอากาศ มลพิษที่เกิดจากกิจกรรมบนบก นอกจากนี้รัฐภาคีจะต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันและรักษาระบบนิเวศ แหล่งที่อยู่ หรือสายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตที่ที่ถูกคุกคาม เพื่อการพัฒนาและเป็นแนวทางในการประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในโครงการที่สำคัญในแถบภาคพื้นทะเลแคริบเบียน นอกจากนี้ พิธีสารพิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียนฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การดำเนินการในระดับภูมิภาคในการจัดทำข้อกำหนดเพิ่มเติมสำหรับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD)[15]

---

[13] The Protocol Concerning Co-operation and Development in Combating Oil Spills in the Wider Caribbean Region (the Oil Spills Protocol) เป็นพิธีสารที่มีวัตถุประสงค์ในการเตรียมความพร้อมของแต่ละประเทศในแถบทะเลแคริบเบียนในด้านต่างๆ เพื่อความร่วมมือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินเกี่ยวกับการรั่วไหลของน้ำมัน

[14] The Protocol Concerning Pollution from Land-Based Sources and Activities (LBS Protocol) เป็นพิธีสารเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการกับมลพิษที่เกิดจากแหล่งบนบก

[15] SPAW Protocol: Overview of the SPAW Protocol [Internet]. [place unknown]: Caribbean Environment Programme; c2014-15 [Rerieved on Feb 14 2017]. Available from: http://www.cep.unep.org/cartagena-convention/spaw-protocol/.

Ref. code: 25595601034639GQS

พิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียน (The Protocol Concerning Specially Protected Areas and Wildlife (SPAW) in the Wider Caribbean Region) เป็นพิธีสารระดับภูมิภาคที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาในทางที่ยั่งยืน โดยเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ.1990 ประเทศภาคีของสนธิสัญญาคาตาเกน่าได้ยอมรับพิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียนในการจัดการเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ ในภาคพื้นทะเลแคริบเบียน ซึ่งพิธีสารฉบับนี้ได้มีผลใช้บังคับเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2000 ประกอบด้วยประเทศที่ได้ให้สัตยาบัน ได้แก่ บาฮามาส เบลีซ สาธารณรัฐโคลอมเบีย สาธารณรัฐคิวบา สาธารณรัฐโดมินิกัน สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐกายอานา ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ สาธารณรัฐปานามา เซนต์ลูเซีย เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ สาธารณรัฐตรินิแดดและโตเบโก สหรัฐอเมริกา และเวเนซูเอลา

สาระสำคัญของพิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียนมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่และสิ่งมีชีวิตที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสภาวะที่ถูกคุกคามจนอาจเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ได้กำหนดให้รัฐภาคีมีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันรวมถึงการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน รวมถึงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับมาอยู่ในสภาพที่เหมาะสม โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาที่เป็นตัวแทนจากภาคีสมาชิกที่มีความรู้เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คำแนะนำในการอนุรักษ์เกี่ยวกับสายพันธุ์พืชและสัตว์ รวมถึงการกำหนดประเภทพื้นที่ที่ควรกำหนดให้คุ้มครอง การสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนในการดูแลรักษาระบบนิเวศในภูมิภาคนี้ โดยมีความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวโยงเพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ปลานกแก้ว ได้มีองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องคือ the International Coral Reef Initiative (ICRI) ซึ่งเป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการอนุรักษ์ปะการังและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแนวปะการังทั่วโลก โดยพิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่พิเศษและสัตว์ป่าแห่งภาคพื้นทะเลแคริบเบียนจะเป็นมาตรการอีกประการหนึ่งสำหรับรัฐภาคีในการคุ้มครองปลานกแก้ว เพื่อให้ปลานกแก้วเป็นเครื่องมือทางธรรมชาติสำหรับการฟื้นฟูแนวปะการังที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับมาอยู่ในสภาพที่ดีขึ้น

3.2.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย ได้มีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ ทั้งเกี่ยวกับทางทะเล แหล่งน้ำ มลพิษ ความหลากหลายทางชีวิภาพ เป็นต้น ในส่วนของ

Ref. code: 25595601034639GQS

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว ได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายของรัฐควีนส์แลนด์ เวสเทิร์น ออสเตรเลีย และบริเวณพรหมแดน Christmas Island และ the Cocos-Keeling Islands

ในรัฐควีนส์แลนด์มีมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองปลานกแก้ว ในเรื่องการจับและการทำอันตรายต่อแหล่งที่อยู่อาศัย โดยจะปรากฏในกฎหมายของรัฐ คือ The Queensland Fisheries Regulation 2008[16] โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทั้งในเรื่องถิ่นที่อยู่ของปลาทะเล และปะการัง รวมถึงการคุ้มครองประเภทของสัตว์น้ำโดยแบ่งประเภทของสัตว์น้ำ ซึ่งปลานกแก้วอยู่ในกลุ่มของปลาที่อาศัยตามแนวปะการัง ในการคุ้มครองปลานกแก้วในกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดสายพันธุ์ปลานกแก้วไว้ คือ ปลานกแก้วสองสี (Bicolour parrotfish ชื่อทางวิทยาศาสตร์ *Cetoscarus bicolor*) และปลานกแก้วหัวโหนก (Bumphead parrotfish) ชื่อทางวิทยาศาสตร์ *Bolbometopon muricatum*) และการกำหนดวงศ์ (Family) Scaridae ซึ่งเป็นวงศ์ของปลานกแก้ว โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการจับปลา ขนาดของปลาที่จับขึ้นมา ผู้จับจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตประเภทต่างๆ ซึ่งจะกำหนดความสามารถของใบอนุญาตแต่ละประเภทไว้ การกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับอุปกรณ์การจับปลา นอกจากนี้ยังห้ามไม่ให้จับปลาในขณะที่ลงดำน้ำ โดยหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นนี้เพื่อป้องกันมิให้นักท่องเที่ยวหรือนักดำน้ำทำลายทรัพยากรทางทะล

รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ได้มีกฎหมายหลายฉบับที่ได้กำหนดสำหรับการคุ้มครองปลานกแก้ว โดยปลานกแก้วสายพันธุ์หัวโหนกซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่สามารถพบได้ในบริเวณแนวปะการังในประเทศออสเตรเลีย โดยมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อขององค์การระหว่างประเทศเพื่อการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ[17] ในกฎหมายของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียที่เกี่ยวข้อง เช่น The Fish Resources

---

[16] The Queensland Fishery Regulation 2008, S.L. No.83, (Feb 9,2017)

[17] องค์การระหว่างประเทศเพื่อการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ หรือ International Union for Conservation of Nature and Natural Resources : IUCN ปัจจุบันเรียกว่า สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (The World Conservation Congress) ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นรัฐบาล หน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ สมาชิกจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและการดำเนินงานของ IUCN โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ เมืองกรองด์ (Gland) ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และมีสำนักงานประจำภูมิภาค (Regional Office) อยู่ทุกภูมิภาคทั่วโลกและมีสำนักงานประจำประเทศต่าง ๆ ด้วย อาทิ เช่น เวียดนาม ลาว เนปาล บังคาเทศ ปากีสถาน แคนาดา เป็นต้น

Ref. code: 25595601034639GQS

Management Act 1994[18] ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรสัตว์ทะเล การพัฒนาและการจัดการด้านการประมง รวมทั้งการเพาะเลี้ยงและการอนุรักษ์สัตว์น้ำ โดยปลานกแก้วจัดอยู่ในประเภทที่กำหนดให้สามารถจับได้เพียงบางช่วงเวลา โดยจะปิดฤดูกาลจับปลาในช่วงตั้งแต่ 15 ตุลาคมจนถึง 15 ธันวาคม ซึ่งกำหนดห้ามมิให้จับในบริเวณเขตชายฝั่งทะเลตะวันตก และห้ามมิให้ปลานกแก้วและสัตว์ทะเลที่กำหนดไว้อยู่ในความครอบครองของเรือ หรือแม้แต่การนำขึ้นฝั่งของทะเลตะวันตก[19] และได้มีการกำหนดบทลงโทษปรับสำหรับผู้กระทำความผิด โดยแบ่งเป็นการกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดในครั้งแรก และโทษสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำสอง

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ฉมวกยิงปลา (The Spear-Guns Control Act 1955)[20] โดยการกำหนดพื้นที่ ระยะทางที่ห้ามใช้ กำหนดหลักเกณฑ์ในการครอบครอง การกำหนดอายุของผู้ใช้ฉมวกยิงปลา การให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการแก่ผู้ต้องสงสัยและผู้กระทำความผิด โดยได้กำหนดโทษปรับสำหรับการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นมาตรการที่สามารถคุ้มครองปลานกแก้วและสิ่งมีชีวิตอื่นในทะเลจากการใช้เครื่องมือจับปลา

ประเทศออสเตรเลียมีมาตรการที่จะคุ้มครองปลานกแก้วโดยการกำหนดให้มีใบอนุญาตในการจับปลา การกำหนดประเภทของเครื่องมือ ซึ่งมาตรการที่น่าสนใจของประเทศ

---

[18] Government of Western Australia (Department of the Premier and Cabinet), “The Fishery Resources Management Act 1994 ” accessed March 9,2017, https://www.slp.wa.gov.au/legislation/statutes.nsf/law_a283.html

[19] Article 45

(1) In this regulation —

closed season means the period from 15 October to 15 December, both dates inclusive, in any year;

demersal scalefish means any fish listed in the Table. ...

(2) During the closed season a person must not —

(a) fish for demersal scalefish in the West Coast Region; or

(b) be in possession of demersal scalefish on a boat in the waters of the West Coast Region; or

(c) bring onto land in the West Coast Region any demersal scalefish.

[20] The Spear-Guns Control Act 1955, Retrieved on 9 February,2017, from http://www.austlii.edu.au/au/legis/wa/repealed_act/sca1955222/

Ref. code: 25595601034639GQS

ออสเตรเลีย คือ การกำหนดช่วงเวลาในการจับปลานกแก้วในบริเวณชายฝั่งตะวันตกดังที่กล่าวข้างต้น ที่กำหนดให้ทุกช่วงการกระทำตั้งแต่การจับจนกระทั่งการนำเข้าฝั่งเป็นความผิดเฉพาะในช่วงเวลาที่กำหนดห้ามมิให้จับ ซึ่งเป็นมาตรการที่ช่วยให้ธรรมชาติได้มีการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม รวมถึงปลานกแก้วทำให้ปลานกแก้วมีช่วงเวลาที่สามารถเพิ่มจำนวนได้อย่างเต็มที่

3.2.3 ประเทศฟิจิ

ประเทศฟิจิ เป็นประเทศที่สามารถพบปลานกแก้วได้ในแนวปะการัง ซึ่งประกอบด้วยเกาะต่างๆ จำนวน 322 เกาะ ซึ่งจะมีกระทรวงการประมงและป่าไม้เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งการคุ้มครองและอนุรักษ์ในประเทศฟิจิเกิดจากความเข้มแข็งของชุมชนจนนำไปสู่ในการบังคับใช้เป็นกฎระเบียบระดับชาติ กลไกการจัดการประมงและชายฝั่งในประเทศฟิจิ มีการสนับสนุนการประมงท้องถิ่นเพื่อการยังชีพ การค้าขายในท้องถิ่นได้โดยการใช้ฉมวก เบ็ดตกปลา และสามารถใช้อวนลอยในการจับปลามาเพื่อการพาณิชย์[21]

ในประเทศฟิจิได้กำหนดให้ปลานกแก้วชนิดที่เรียกว่า ปลากนกแก้วหัวโหนก (*Bolbometopon muricatum*) เป็นปลาที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมาย Endangered and Protected Species Act of 2002 โดยได้มีการกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี ค.ศ. 2006[22] ซึ่งความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้จะมีมาตรการเกี่ยวกับการซื้อขาย การครอบครอง และการขนส่งสิ่งมีชีวิตซึ่งสอดคล้องกับแนวทางตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (CITES) นอกจากนี้ กฎหมาย The Fisheries Act of 1941 and Fisheries Regulations of 1961 ของประเทศฟิจิ ได้กำหนดห้ามมิให้ดำเนินการจับสัตว์น้ำ

---

[21] NATIONAL FISHERY SECTOR OVERVIEW “Fiji” Retrieved on 26 November 2016, from ftp://ftp.fao.org/FI/DOCUMENT/fcp/en/FI_CP_FJ.pdf.

[22] A BILL For and Act to Amend The Endangered and Protected Species Act 2002 SCHEDULE 1 Part 1 of the Endangered and Protected Species (Amendment)

Schedule 1 to the Principal Act is amended by—

(a) in Part 1, inserting—

(i) the common names for species Rotuma lewisi as “Rotuma goby/ Miqa kei rotuma” and species Thamnaconus fijiensis as “Deepwater filefish”; and

(ii) the following species after Thamnaconus fijiensis—

“Bolbometapon muricatum Bumphead Parrotfish/ Kaila …”

Ref. code: 25595601034639GQS

ด้วยวิธีต่างๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบนิเวศโดยรวม เช่น การใช้ระเบิด การใช้สารพิษ เป็นต้น การกำหนดให้ผู้ทำการประมงต้องได้รับอนุญาต ยกเว้นการใช้เบ็ดตกปลา การกำหนดขนาดของปลาที่สามารถจับได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัด Kia, Isabel เป็นแหล่งที่สามารถจับปลานกแก้วได้ โดยมีกำหนดเกี่ยวกับเวลาในการจับปลานกแก้วได้เดือนละหนึ่งสัปดาห์ ทั้งนี้ เพื่อจำกัดปริมาณในการจับปลานกแก้วหัวโหนกไม่ให้มีการจับมากจนไม่สามารถควบคุมได้

นอกจากการคุ้มครองเกี่ยวกับตัวปลานกแก้วหัวโหนกแล้ว ในประเทศฟิจียังมีมาตรการทางกฎหมายที่เป็นส่วนเสริมในการคุ้มครองปลานกแก้วและสิ่งมีชีวิตทางทะเลอื่น ๆ คือ มาตรการในการคุ้มครองพื้นที่ทางทะเล ซึ่งประเทศฟิจิมีทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญหลายประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวปะการัง ซึ่งได้มีแนวการดำเนินการที่จะคุ้มครองและอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในการกำหนดมาตรการต่างๆไว้ในกฎหมาย Fisheries Act 1978 ซึ่งได้ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ ในเรื่องเกี่ยวกับการทำการประมงโดยการบังคับใช้กฎหมาย การได้รับอนุญาตในการทำประมง และเพื่อลดการรุกล้ำเข้าไปทำประมงในพื้นที่ต้องห้าม[23] ซึ่งปลานกแก้วได้รับความคุ้มครองในหลักการเกี่ยวกับพื้นที่ตามกฎหมายนี้ โดยไม่ได้มีมาตรการอื่นๆ มาประกอบอีก ซึ่งมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพื้นที่ยังมีส่วนช่วยในการคุ้มครองระบบนิเวศของแนวปะการังและป่าชายเลนอีกด้วย

3.2.4 ประเทศมัลดีฟ

ประเทศมัลดีฟ ตั้งอยู่บริเวณมหาสมุทรอินเดีย เป็นประเทศที่มีแนวปะการังอันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมและการจัดการพื้นที่สำหรับการประมง คือ กระทรวงการประมงและเกษตร (The Ministry of Fisheries and Agriculture)[24] ซึ่งจะทำหน้าที่ในการจัดการปัญหาและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

---

[23] Ruddle, K. 1995. A guide to the literature on traditional community-based fishery management in Fiji. SPC Traditional Marine Resources Management and Knowledge Information Bulletin #5: pp. 7 – 15.

[24] The Fisheries Act of Maldives 1987 Law no. 5/87

Fisheries 3 - (a) The Ministry of Fisheries is hereby empowered to formulate and administer regulations on matters relating to fisheries.

Fisheries 3 - (b) The Ministry of Fisheries shall oversee all fisheries activities in the country. It shall be the obligation of the Ministry of Fisheries to

Ref. code: 25595601034639GQS

ทรัพยากรทางทะเลในมัลดีฟ โดยมีกฎหมาย The Fisheries Law of Maldives[25] กำหนดเกี่ยวกับการควบคุมการบริหารจัดการในทุกๆ กิจกรรมเกี่ยวกับการประมงในมัลดีฟ กฎหมายฉบับนี้กำหนดห้ามไม่ให้ฆ่า จับ หรือได้มาซึ่งปลานกแก้วในทุก ๆ สายพันธุ์ในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเล นอกจากนี้ยังกำหนดห้ามวิธีการต่าง ๆ ในการทำประมง เช่น การใช้ระเบิด หรือ การใช้ฉมวก หรืออุปกรณ์ใดๆ จับปลา หรือการใช้สารเคมี รวมถึงการดำน้ำเพื่อจับปลิงทะเลหรือกุ้งมังกร บริเวณของมัลดีฟส่วนใหญ่เป็นแหล่งสำหรับท่องเที่ยว การจะทำประมงจะต้องได้รับใบอนุญาตโดยจะต้องลงทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่[26] เช่น การดำเนินกิจการประมงประเภทอุตสาหกรรมส่งออก และหากมีการฝ่าฝืนรัฐมนตรีกระทรวงการประมงและเกษตรมีอำนาจสั่งยกเลิกเพิกถอนใบอนุญาต นอกจากนี้ ในกรณีจับปลาหรือสิ่งมีชีวิตทางทะเลเพื่อการวิจัยและค้นคว้า สามารถทำได้โดยจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีกระทรวงการประมงและเกษตรโดยพิจารณาเป็นรายกรณี และในส่วนของโครงการต่าง ๆ ที่มีผลต่อแนวปะการังจะต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทุกกรณี

3.2.5 ประเทศอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีแนวปะการังมากกว่า 85,700 ตารางกิโลเมตร และมีจำนวนเกาะมากกว่า 17,000 เกาะ ซึ่งเปรียบเทียบลักษณะภูมิอากาศและภูมิประเทศมีลักษณะใกล้เคียงกับประเทศไทย รวมทั้งปลานกแก้วซึ่งเป็นปลาที่พบได้บริเวณแนวปะการังเขตประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ เกาะสุราเวสี นูซา เต็งการา บาหลี เป็นต้น โดยมีกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของประเทศอินโดนีเซียที่เกี่ยวข้องกับปลานกแก้ว ได้แก่ The Fisheries Law 31/2004 ซึ่งได้กำหนดห้าม

---

explore the possibilities for the development of fisheries, to carry out the research needed for such development and to develop fisheries.

[25] The Fisheries Law of Maldives Law No. 5/87, 24-08-87

[26] The Fisheries Law of Maldives 1987 Law no. 5/87

Article 6 (a) Fishing for export or any other commercial purpose in water of the Exclusive Economic Zone of the Maldives beyond the area most commonly used by Maldivians for fishing shall be conduct under the authority of license from the Ministry of Trade and Industry, and after the payment of a fee of such amount as may be specified by the said Ministry. Any party so fishing, shall be required to have a written agreement with the Ministry of Trade and Industries.

Ref. code: 25595601034639GQS

ใช้สารเคมี การระเบิด[27] หรือ Clarification of the Act of the Republic of Indonesia No.9 of 1985 กำหนดเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงปลาโดยใช้วัสดุหรือเครื่องมือที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดมลภาวะต่อทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกำหนดห้ามใช้ระเบิด เว้นแต่การดำเนินงานสำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์

ประเทศอินโดนีเซียได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการประมงค่อนข้างเข้มงวด ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดระเบียบด้านการประมงอย่างยิ่ง โดยได้ประกาศแนวทางการดำเนินนโยบายการประมงที่มุ่งเน้นการค้า (business-oriented approach) และศูนย์รวมการบริหารจัดการด้านการประมงไว้ที่ส่วนกลางเพื่อปกป้องทรัพยากรทางทะเลของอินโดนีเซียและขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing-IUU Fishing) ของเรือประมงต่างชาติ ตามแผน 7 ขั้นตอน ได้แก่

1) ระงับชั่วคราวการออกใบอนุญาตสำหรับเรือประมงที่เคยเป็นของต่างชาติ (moratotium)

2) ห้ามขนถ่ายสัตว์น้ำกลางทะเล

3) ห้ามการใช้อวนลากและอวนล้อม

4) ห้ามจับกุ้งก้ามกรามและปู

5) ห้ามทำประมงในทะเลบันดา

6) ขอความร่วมมือรัฐบาลท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

7) จมเรือประมงผิดกฎหมาย [28]

การให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการเผาหรือจมเรือประมงต่างชาติที่เข้ามาในอาณาเขตอย่างผิดกฎหมาย[29] โดยปรากฏว่าพบหลักฐานการกระทำผิดอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้

---

[27] The Fisheries Law 31/2004 Article 8 (1) Everyperson shall not do fish catching and/or breeding be chemical substances, biologigal substances, explosives, means and/or methods, and/or structures, which may harm and/or damage the conservation of fish resources and/or the environment thereof in the Indonesian fish cultivation territory.

[28] กระทรวงการต่างประเทศ, สถานการณ์อินโดนีเซียในรอบปี 2557 และแนวโน้มปี 2558, หนังสือราชการ 1302/ว.460 (มีนาคม 2558)

[29]Article 69 ...

Ref. code: 25595601034639GQS

สำหรับป้องปรามเรือประมงที่เข้าไปลักลอบจับปลาในน่านน้ำของประเทศ ที่ทางรัฐบาลอินโดนีเซียเห็นว่าเป็นการเข้ามาขโมยทรัพยากรภายในประเทศ ดังนั้น มาตรการในเรื่องเกี่ยวกับการประมง รวมถึงการจับปลานกแก้วหรือแม้แต่สัตว์ทะเลประเภทอื่นที่อาจเกิดจากการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่ประชาชนของประเทศนับว่าเป็นมาตรการที่มีความโดดเด่นและชัดเจนและเด็ดขาด

ในส่วนของการควบคุมการทำประมงภายในประเทศ ประเทศอินโดนีเซียได้มีจารีตประเพณีสำหรับจัดการในเรื่องการประมงมาเป็นเวลานาน แม้ต่อมาได้มีการกำหนดระเบียบแบบแผนขึ้น ประเทศอินโดนีเซียก็ได้นำหลักการจัดการทั้งสองแบบมาใช้ควบคู่กันทั้งในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษผู้ฝ่าฝืน ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนมีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ ผลดีผลเสียในการทำประมงในช่วงเวลาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาฤดูกาลวางไข่ ช่วงที่ถูกจำกัดในการทำประมง และในกฎหมายระดับประเทศได้จำกัดอุปกรณ์เกี่ยวกับการจับสัตว์น้ำ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามาตรการในการควบคุมการจับสัตว์น้ำของประเทศอินโดนีเซียสามารถบังคับใช้ได้ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากได้นำหลักการจารีตประเพณีที่มีการใช้อยู่มาเป็นเวลานานมาปรับใช้เป็นกฎหมายของประเทศ และได้รับการสนับสนุนทั่วทั้งประเทศ

จากมาตรการทางกฎหมายและแนวนโยบายของประเทศอินโดนีเซียมีความโดดเด่นในเรื่องความเข้มงวดในเรื่องการบังคับใช้ ทั้งในส่วนของการประมงภายในประเทศที่ได้นำหลักกฎหมายจากรีตประเพณีที่ประชาชนมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม ทำให้การคุ้มครองปลานกแก้วของประเทศอินโดนีเซียในส่วนของภายในประเทศนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในส่วนของมาตรการทางการต่างประเทศเกี่ยวกับการประมงที่ผิดกฎหมาย จัดว่าเป็นมาตรการที่เข้มงวดที่มีมาตรการขั้นรุนแรงที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ที่เข้ามาทำการประมงในอาณาเขตอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นการเข้ามาขโมยทรัพยากรธรรมชาติของประเทศย่อมที่จะต้องได้รับโทษขั้นรุนแรง อันเป็นมาตรการที่จะช่วยเสริมในเรื่องคุ้มครองปลานกแก้วที่อาจเกิดจากเรือประมงของต่างประเทศได้อีกด้วย

---

(4) In the performance of the functions referred to in paragraph (1), the investigator and/ or Fishery Controller is entitled to take special actions in the form of burning and/or sinking a fishing ship flying a foreign flag based on sufficient initial proof.

Ref. code: 25595601034639GQS

3.2.6 ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์ตั้งอยู่ในแถบวงแหวนไฟและใกล้กับเส้นศูนย์สูตร ทำให้มีแนวโน้มสูงที่จะประสบภัยจากแผ่นดินไหวและไต้ฝุ่น แต่จากสภาพภูมิประเทศดังกล่าว ก็ทำให้มีทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ ประเทศฟิลิปปินส์มีเนื้อที่ประมาณ 300,000 ตารางกิโลเมตร (115,831 ตารางไมล์)[30] สามารถพบแนวปะการังได้ตลอดแนวของหมู่เกาะต่างๆ รวมทั้งป่าชายเลนอันเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำตามธรรมชาติ ซึ่งสภาพแวดล้อมทางทะเลดังกล่าวสามารถพบปลานกแก้วอาศัยอยู่ในเขตประเทศฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปลานกแก้วหัวโหนก ซึ่งเป็นปลานกแก้วที่เป็นสายพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ ปัจจุบันได้มีการสำรวจพบว่าจำนวนของปลานกแก้วหัวโหนกมีจำนวนลดลง ซึ่งมาตรการทางกฎหมายและแนวนโยบายของประเทศฟิลิปปินส์

จากภูมิประเทศของประเทศฟิลิปปินส์ที่มีลักษณะเป็นหมู่เกาะต่าง ๆ ซึ่งย่อมมีการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวปะการัง และสิ่งมีชีวิตในทะเล จึงมีการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลมากที่สุดในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หน่วยงานของรัฐของประเทศฟิลิปปินส์ที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับแผน นโยบาย และการประเมินผล ได้แก่ กรมสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (Department of Environment and Natural Resources (DENR)) และกรมประมงและทรัพยากรสัตว์น้ำ (Department of Agriculture's Bureau of Fisheries and Aquatic Resources (BFAR)) โดยกรมสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติจะรับผิดชอบเกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครองสัตว์ป่า ติดตามการดำเนินการและประเมินผลในเรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งการจัดการปัญหาด้านมลพิษ อย่างไรก็ตาม อำนาจการจัดการได้กระจายไปยังส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะเทศบาลภายใต้ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือ The Local Government Code of 1991[31]

---

[30] "Geoba.se: Gazetteer – The World – Top 100+ Countries by Area – Top 100+ By Country ()", Retrieved on May 12, 2017, จาก http://www.geoba.se/population.php?aw=world,

[31] SECTION 3. Operative Principles of Decentralization. - The formulation and implementation of policies and measures on local autonomy shall be guided by the following operative principles: " ...

Ref. code: 25595601034639GQS

กฎหมายว่าด้วยการประมงของประเทศฟิลิปปินส์ที่เกี่ยวข้องกับการประมงและการคุ้มครองสัตว์ทะเลมีหลายฉบับ โดยเฉพาะประมวลกฎหมายว่าด้วยการประมง หรือ The Philippine Fisheries Code of 1998 เป็นกฎหมายหลักที่ควบคุมกิจกรรมต่างๆ ในการทำประมง การดำเนินงานของเทศบาลที่จะต้องควบคุมให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายฉบับนี้ และกำหนดถึงกิจกรรมในน่านน้ำของเทศบาล หรือการบัญญัติห้ามใช้อุปกรณ์ต่างๆที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในทะเล เช่น วัตถุระเบิด วัตถุมีพิษ หรือสารพิษในการจับสัตว์น้ำ[32] นอกจากนี้ได้กำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองปะการัง โดยกำหนดห้ามทำการประมงทุกชนิดที่จะเป็นการทำลายแนวปะการังหรือสิ่งมีชีวิตในทะเล โดยมีโทษปรับและโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำความผิดประเภทต่างๆ

การจัดการแบบมีส่วนร่วมผ่านระดับต่างๆ ของสภาการประมงและการจัดการทรัพยากรทางน้ำ (Fisheries and Aquatic Resources Management Councils : FARMCs) ได้รับการปรับปรุงและมีการจัดตั้งตามกฎหมาย FARMCs จัดตั้งขึ้นในระดับประเทศและทุกเทศบาลหรือเมืองที่เชื่อมต่อกับเขตเทศบาลเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและแนะนำและช่วยในการบังคับใช้กฎหมายและกฎหมายการประมงกฎและข้อบังคับอื่น ๆ การรวมกันของชาวประมงและหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น จุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างกลุ่มประชาสังคมในการจัดการทรัพยากรที่ต่อเนื่อง

แม้ว่าการประมงจะมีความทันสมัยมากขึ้นเพียงใด และมีความสำคัญต่อประเทศฟิลิปปินส์มากก็ตาม แต่การจัดการในด้านการประมงผ่านชุมชนยังเป็นเรื่องที่มีความสำคัญของประเทศ ตัวอย่างของมาตรการในการคุ้มครองปลานกแก้วระดับท้องถิ่นของประเทศฟิลิปปินส์ คือการที่ผู้นำชุมชนได้ทำข้อตกลงกับชาวประมงในการที่จะไม่จับปลานกแก้วหัวโหนกขึ้นมาอีก ซึ่งปลา

(i) Local government units shall share with the national government the responsibility in the management and maintenance of ecological balance within their territorial jurisdiction, subject to the provisions of this Code and national policies; … ”

[32] The Philippine Fisheries Code of 1998 “SECTION 88. Fishing Through Explosives, Noxious or Poisonous Substance, and/or Electricity. –

(1) It shall be unlawful for any person to catch, take or gather or cause to be caught, taken or gathered, sh or any shery species in Philippine waters with the use of electricity, explosives, noxious or poisonous substance such as sodium cyanide in the Philippine shery areas, which will kill, stupefy, disable or render unconscious sh or shery species: …”

Ref. code: 25595601034639GQS

นกแก้วหัวโหนกเป็นสายพันธุ์ชนิดหนึ่งที่จัดว่าเป็นสายพันธุ์ที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในบัญชีแดงของสหภาพเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN Red List of Threatened Species) โดยตัวอย่างของการจัดการในรูปแบบจารีตประเพณีในการคุ้มครองปลานกแก้วหัวโหนกในประเทศฟิลิปปินส์ คือ เกาะ Apo ก่อนปี พ.ศ. 2551 ได้เคยมีการจับปลานกแก้วหัวโหนก ต่อมาในภายหลังได้มีการการจัดทำข้อตกลงในท้องถิ่นว่าหากมีการทำประมงแล้วพบว่ามีปลานกแก้วหัวโหนกติดขึ้นมาจะต้องปล่อยปลานกแก้วหัวโหนกกลับคืนสู่ทะเล

จะเห็นได้ว่าประเทศฟิลิปปินส์มีความโดดเด่นในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เนื่องจากภูมิประเทศโดยรวมเป็นหมู่เกาะ ดังนั้นวิถีชีวิตของประชาชนจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ โดยมาตรการด้านการประมงจะมีการกระจายอำนาจในท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ ซึ่งจะเน้นไปในเรื่องการสร้างความเข้าใจประกอบกับการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนรวมทั้งผู้ประกอบอาชีพประมงให้เห็นความสำคัญของปลานกแก้วหัวโหนกซึ่งเป็นปลานกแก้วสายพันธุ์ที่มีจำนวนลดน้อยลงและอยู่ในความเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์

3.2.7 เครือข่ายในการตรวจสอบปะการังทั่วโลก หรือ Global Coral Reef Monitoring Network (GCRMN)

เครือข่ายในการตรวจสอบปะการังทั่วโลก หรือ Global Coral Reef Monitoring Network (GCRMN) ประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์ ผู้แทนจากหน่วยงานรัฐบาลและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งติดตามตรวจสอบและศึกษาวิเคราะห์แนวปะการังทั้งในแง่มุมทางชีวฟิสิกส์ และเศรษฐกิจ สังคม เครือข่ายดังกล่าวอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลแห่งประเทศออสเตรเลีย และ World Fish Center (ศูนย์นานาชาติเพื่อการจัดการทรัพยากรสิ่งมีชีวิตทางน้ำ หรือ ICLARM เดิม) นอกจากนี้ World Fish Center ได้จัดทำฐานข้อมูล Reef Base ซึ่งรวบรวมข้อมูลของแนวปะการังกว่า 8,000 แห่งทั่วโลก เครือข่ายติดตามตรวจสอบแนวปะการังทั่วโลก ได้จัดทำรายงานสถานภาพแนวปะการังทั่วโลก (Status of Coral Reefs of the World) ซึ่งจะทำการปรับปรุงข้อมูลทุก ๆ 2 ปี ซึ่งรายงานชิ้นหนึ่งมีชื่อว่า สถานะและแนวโน้มของแนวปะการังในแถบแคริบเบียน ค.ศ. 1970 - 2012 ซึ่งเป็นรายงานที่จัดทำโดยมีการเก็บข้อมูลในระยะเวลา 43 ปี ในแถบภาคพื้นทะเลแคริบเบียน พบว่าสัตว์ทะเลกินพืชเป็นกุญแจหลักสำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการฟื้นฟูของปะการังที่เสื่อมโทรม และจากการสำรวจพบว่าปลานกแก้วมีส่วนสำคัญต่อการฟื้นฟูสภาพของปะการัง ซึ่งพบว่าจำนวนของปลานกแก้วมีอัตราที่ลดลง โดยมีสาเหตุมาจากการทำประมงโดยวิธีต่างๆ เช่น การใช้อวน การใช้ระเบิด การใช้สารเคมีในการจับปลา รวมไปถึงการทำประมงที่มีมากจนเกินไป นำไปสู่การจัดทำข้อแนะ

Ref. code: 25595601034639GQS

ในการอนุรักษ์สภาพปะการังในภาคพื้นทะเลแคริบเบียน โดยการเสนอให้ปลานกแก้ว และสัตว์กินพืชชนิดอื่น ดังนี้ จึงได้เกิดข้อเรียกร้องให้กลุ่มประเทศในแถบภาคพื้นทะเลแคริบเบียน ดำเนินการ 4 อย่าง ได้แก่

(1) การรับแผนและนโยบายที่จะนำไปสู่การฟื้นฟูจำนวนปลานกแก้ว เพื่อให้ปลานกแก้วเป็นตัวที่รักษาระดับความสมดุลระหว่างสาหร่าย และปะการังในท้องทะเล

(2) การขยายผลเกี่ยวกับกลยุทธเกี่ยวกับการจัดการและผลกระทบ โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในการปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายและการตรวจสอบจากผู้ที่อาจได้รับผลกระทบ

(3) การพิจารณาเพื่อเสนอชื่อนกแก้วให้อยู่ในภาคผนวกของ SPAW Protocol ในส่วนภาคผนวกที่ 2

(4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการสื่อสาร เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญระบบนิเวศทางทะเล

ในส่วนของประเทศไทยอาจดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการจัดการแนวปะการังทั่วโลก (the Global Coral Reef Management Network) ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากระบบเครือข่าย ฐานข้อมูลและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถให้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์เกี่ยวกับสถานภาพ และภัยคุกคามต่อแนวปะการัง และวิเคราะห์ประเมินคุณภาพของข้อมูลที่มีอยู่ และระเบียบวิธีการในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลระดับประเทศ เพื่อนำไปสู่การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ทั้งทางกายภาพและการส่งเสริมการคุ้มครองโดยทางธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์สามารถทำได้โดยการไม่ทำลายกลไกทางธรรมชาติ ซึ่งปลานกแก้วถือเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในการฟื้นฟูแนวปะการัง อันจะเห็นได้จากรายงานที่กล่าวถึงปลานกแก้วที่มีผลต่อการฟื้นฟูแนวปะการังในต่างประเทศ

3.2.8 บทสรุปมาตรการทางกฎหมายและแนวความคิดในต่างประเทศ

จากมาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ได้มีความพยายามที่จะอนุรักษ์ปลานกแก้ว ด้วยสาเหตุที่ปลานกแก้วเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อแนวปะการัง ทำให้เกิดความสมดุลกันในระบบนิเวศ โดยกฎหมายของแต่ละประเทศจะกำหนดมาตรการในการทำประมงโดยอาศัยหลักเกี่ยวกับพื้นที่ เครื่องมือในการจับสัตว์น้ำ ขนาดของปลาหรือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ รวมถึงช่วงเวลาที่สามารถทำการประมงได้ และกำหนดแนวทางในการทำประมงโดยแยกประเภทการทำประมงเพื่อเลี้ยงชีพ หรือการทำประมงเพื่อการพาณิชย์ การนำหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมากำหนดเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ ในบางประเทศได้มีจารีตประเพณีเกี่ยวกับการทำการประมงมาก่อน และได้นำหลักจารีตประเพณีนั้นมาบัญญัติเป็นกฎหมายบ้านเมือง

Ref. code: 25595601034639GQS

นับว่าเป็นวิธีการที่สามารถทำให้กฎหมายสามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้เกิดการอนุรักษ์และหวงแหนถิ่นที่อยู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลร่วมกัน โดยเฉพาะการอนุรักษ์ปลานกแก้วซึ่งในบางประเทศได้เห็นถึงความสำคัญของปลานกแก้ว รวมถึงสิ่งมีชีวินแนวปะการัง ซึ่งได้กำหนดให้ปลานกแก้วเป็นสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองในรูปแบบต่างๆ เช่น การกำหนดขนาดของปลาที่จะสามารถจับได้ การกำหนดช่วงเวลาเฉพาะที่สามารถจับได้ หรือการห้ามโดยเด็ดขาด ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายหลายประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญของปลานกแก้ว โดยมีการควบคุมในลักษณะต่างๆ โดยไม่ได้อนุญาตให้มีการจับปลานกแก้วได้อย่างเสรีจนทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสมดุลในระบบนิเวศ

ในส่วนของแนวคิดและความพยายามต่างๆ ของกลุ่มหรือองค์กรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทะเล ได้อาศัยข้อมูลทางวิชาการจากการสำรวจและศึกษาเพื่อมาประกอบการให้เหตุผลในการผลักดันเพื่อให้สังคมเห็นความสำคัญของปลานกแก้วที่มีประโยชน์ต่อระบบนิเวศ รวมถึงชี้ให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันทั้งระบบของสิ่งแวดล้อมทางทะเล เช่น ปัญหาภาวะโลกร้อนที่ก่อให้เกิดปัญหาปะการังฟอกขาวที่มีอัตราการเกิดที่สูงขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตในทะเล ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดยังคงต้องอาศัยการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดความร่วมมือของประชาชนที่จะส่งผลให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติได้จริง

Ref. code: 25595601034639GQS

บทที่ 4
นโยบายและกฎหมายของประเทศไทย
ในการคุ้มครองปลานกแก้ว

4.1 นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว

4.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดและเป็นแนวทางสำหรับการวางแนวนโยบายของประเทศ ซึ่งกำหนดโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการจัดองค์กร กำหนดหน้าที่ของรัฐ เพื่อกำหนดกลไกในการปกครองประเทศ สิทธิและหน้าที่ของบุคคลและชุมชนตลอดไปจนถึงการรับรอง ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ทั้งรัฐและประชาชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวิภาพ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินในด้านนโยบาย และกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญ รวมไปถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นที่อยู่ของประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว หรือเพื่อไม่ให้การดำเนินการของรัฐนั้นต้องไปกระทบต่อประชาชนเกินกว่าความเหมาะสม

มาตรา 58 กำหนดให้การดำเนินการของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ดำเนินการถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในมาตรา 59 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐที่ต้องเปิดข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก ซึ่งได้มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดรองรับเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการพิจารณากรณีที่มีโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจส่งผล

Ref. code: 25595601034639GQS

กระทบต่อชุมชน หรือมีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล อันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว และสัตว์ทะเลอื่น แต่อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่ได้เป็นมาตรการที่ผูกพันให้รัฐจะต้องกระทำตามความคิดเห็นนั้น แต่รัฐเพียงแต่นำความคิดเห็นที่ได้มาประกอบการพิจารณาในการดำเนินการหรืออนุญาตโครงการตามที่กฎหมายบัญญัติเพียงเท่านั้น

ในส่วนของการกำหนดหน้าที่ของบุคคลนั้น ในมาตรา 50 ได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการคุ้มครองปลานกแก้วและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอื่น ๆ ย่อมเป็นหน้าที่ของบุคคลอย่างหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ได้รับรองสิทธิของประชาชนในการจัดตั้งเป็นองค์กรเอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Government Organization : NGO) เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนรูปแบบหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่มกันในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่สังคมไทยปัจจุบันมีความตื่นตัวในการตระหนักในเรื่องนี้มากขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรองรับในเรื่องดังกล่าวในมาตรา 42 ให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นองค์กร โดยจะจำกัดสิทธิดังกล่าวไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด

โดยสิทธิของประชาชนในการดำเนินการต่าง ๆ สามารถกระทำการได้โดยเป็นไปตามมาตรา 25 ของรัฐธรรมนูญซึ่งได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่มีนอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่ไม่ได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งมาตรการในการคุ้มครองปลานกแก้วนั้น อาจมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการทางกฎหมายหรือมาตรการในทางนโยบายที่อาจต้องกระทบสิทธิของประชาชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนั้นต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 26 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่มิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นใน

Ref. code: 25595601034639GQS

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

ดังนั้น รัฐอาจกำหนดมาตรการเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้วโดยอาศัยเครื่องมือทางกฎหมายอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อป้องกันการใช้ช่องว่างทางกฎหมายในการจับ การค้าปลานกแก้วอย่างแพร่หลาย หรือการให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเริ่มต้นจากเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล โดยแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของปลานกแก้ว และมีการดำเนินการในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ จะต้องไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง รวมทั้งต้องให้ความสำคัญในเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งไม่ได้เป็นมาตรการบังคับที่จะต้องนำความคิดเห็นนั้นมาปฏิบัติตาม แต่รัฐควรจะให้น้ำหนักในการพิจารณาในส่วนนี้มากขึ้นในการประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตโครงการ รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับประชาชน หรือข้อมูลที่อาจมีผลต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบด้วย

4.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนสำหรับกำหนดแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเป็นแนวทางปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยปัจจุบันประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) เป็นแผนแม่บทที่มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศและเป้าหมายที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยได้จัดทำอยู่บนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มาสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์[1] 7 ประการ ได้แก่

(1) เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่นตลอดจน เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

(2) เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

---

[1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 น.63

Ref. code: 25595601034639GQS

(3) เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ

(4) เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

(5) เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย และมีการทำงาน เชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา

(6) เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคโดยการพัฒนาภาคและเมืองเพื่อรองรับ การพัฒนายกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่

(7) เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยง (Connectivity) กับประเทศต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทนาและสร้างสรรค์ในด้านการค้า การบริการ และการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก

ยุทธศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว ปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเรื่องการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังต่อไปนี้

(1) การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ใช้ประโยชน์จากทุนตามธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม รวมทั้งผลักดันแนวทางการประเมินมูลค่าของระบบนิเวศและการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) ปกป้องทรัพยากรทางทะเลและป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนระยะยาว ลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว การประมง และวิถีชีวิตชุมชน โดยการจำแนกแนวเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทะเลและชายฝั่งผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ตัดสินใจและจัดการร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบการบริหารจัดการ และการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเล หมู่เกาะ และชายหาด เพื่อนำมาใช้ในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติให้คงความสมบูรณ์และสวยงามตลอดไป ปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล กำหนดพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดมาตรการควบคุมการจับสัตว์น้ำ ห้ามการจับสัตว์น้ำ

Ref. code: 25595601034639GQS

วัยอ่อน ควบคุมเครื่องมือทำประมงที่ผิดกฎหมาย คุ้มครองประมงพื้นบ้าน รวมทั้งแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยคำนึงถึงพลวัตรการเปลี่ยนแปลงของระบบชายหาดใช้แนวคิดการจัดการระบบกลุ่มหาด (Littoral Cell) โดยจำแนกชายหาดตามลักษณะธรณีสัณฐาน และออกแบบระบบป้องกันและการลดพลังงานคลื่นลมอย่างบูรณาการภายในกลุ่มหาดนั้น เพื่อมิให้การก่อสร้างในพื้นที่ชายฝั่งส่งผลกระทบกับพื้นที่ข้างเคียง

(3) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการนำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการตัดสินใจเชิงนโยบายของภาครัฐได้อย่างแท้จริง รวมทั้งมีกระบวนการพิจารณาที่คำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน โดยดำเนินการนำร่องในพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ สนับสนุนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ทั้งเขตการพัฒนาเศรษฐกิจ และระบบนิเวศที่สำคัญ

(4) การสร้างจิตสำนึกความตระหนัก และปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยไม่จำกัดเพียงแค่การรับฟังความคิดเห็น แต่ควรสร้างการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการจัดทำโครงการเพื่อสร้างการยอมรับและลดความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสร้างความมั่นใจให้กับทุกภาคส่วนในการลงทุนเพื่อการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล รักษา ติดตาม และตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการมีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ และสามารถนำงบประมาณที่ได้จากการระดมทุนมาจัดการแก้ไขปัญหา รวมทั้งพัฒนากระบวนการติดตามโครงการที่ดำเนินงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลไกเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการยุติธรรมโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชนในการรณรงค์ เผนแพร่แนวคิดและการปฏิบัติที่ดีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กำหนดช่วงเวลาบังคับการออกอากาศ เพื่อรณรงค์ปลูกป่า ยุติการเผาป่าและการคัดแยกขยะ

(5) เพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ร่วมกับการศึกษาและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการปรับตัวในการจัดหาเทคโนโลยีที่จำเป็นด้านการเกษตร รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มเปราะบาง มีความเสี่ยงสูง และมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ วางแผนป้องกัน

Ref. code: 25595601034639GQS

เมืองที่อาจได้รับผลกระทบต่อการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล และอาจเผชิญกับฤดูกาลที่รุนแรงและแปรปรวน โดยวางผังเมืองบนพื้นฐานการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับประเทศ รายสาขา และระดับพื้นที่ ซึ่งมีความเสี่ยงเฉพาะ เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนไปสู่การดำเนินการในระดับท้องถิ่น

(6) ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและชุมชนเพื่อสร้างพลังร่วม ในการดำเนินการร่วมกับภาครัฐ โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานมีโอกาสเข้ามาร่วมดำเนินการกับภาครัฐและชุมชน สนับสนุนการจัดตั้งกลไกและกองทุนเพื่อการฟื้นฟู เยียวยา และชดเชยแก่ผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางการเยียวยาในระยะสั้น และระยะยาว ร่วมกับการศึกษาและกำหนดใช้มาตรการทางการคลังที่เหมาะสมเป็นธรรม และเป็นไปตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถเรียกเก็บค่าเสียหายจากผู้ประกอบการ เพื่อรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในระยะยาวได้ พัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมตั้งแต่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การพิสูจน์ความเสียหาย รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2559-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม ให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีความยั่งยืน และลดความขัดแย้ง โดยยึดหลักความสมดุลที่ให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ และมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อให้สามารถรับมือกับสิ่งอาจที่เกิดขึ้นในอนาคต

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเรื่องการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้มีการคุ้มครองปลานกแก้วได้ โดยกำหนดแผนงานหรือโครงการสำหรับการคุ้มครองปลานกแก้ว รวมไปถึงแนวปะการังซึ่งเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว การปกป้องทรัพยากรทางทะเลและป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งเป็นแนวนโยบายส่วนที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการดำเนินงานสำหรับการจัดการกับปัญหาที่เกิดกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ในด้านการท่องเที่ยวที่จะไม่เป็นการท่องเที่ยวที่เข้าไปรบกวนการใช้ชีวิตและแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วและสัตว์ทะเลอื่น ๆ การทำประมงที่มีความยั่งยืนไม่ละเมิดต่อกฎหมาย การจับสัตว์น้ำตามฤดูกาล ไม่ทำการประมงในลักษณะที่เห็นแก่

Ref. code: 25595601034639GQS

ผลประโยชน์ที่จะได้รับเพียงอย่างเดียว และส่งเสริมการดำเนินการเพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการพัฒนาและการดำเนินชีวิตของวิถีชุมชนดั้งเดิม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสร้างความรู้ความเข้าใจและให้เห็นถึงความสำคัญของปลานกแก้วต่อระบบนิเวศ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับป้องกันภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น และเป็นแนวทางในการกำหนดมารตรการทางกฎหมายที่นำมาช่วยควบคุมการกระทำต่างๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อปลานกแก้วและสัตว์ทะเลต่างๆ ที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

4.1.3 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2564

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 ได้เปิดโอกาสให้กับภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้แนวทางการดำเนินงานในระดับปฏิบัติมีทิศทางที่ชัดเจน สามารถขับเคลื่อนงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ และการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์[2] ดังนี้

(1) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม

(2) การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัดและฟื้นฟู

(3) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

(4) สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติและส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ

จากแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองปลานกแก้ว ปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม โดยมุ่งให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการ ฟื้นตัวของระบบนิเวศธรรมชาติเพื่อรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมดุลและ เป็นธรรม สามารถกระจายการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสเพื่อลดข้อขัดแย้ง ลดความเหลื่อมล้ำของสังคม รวมทั้งผลักดันให้มี การปรับปรุง พัฒนา และจัดทำกฎหมายที่จะนำมาใช้ในการ

---

[2] สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564. น.55.

Ref. code: 25595601034639GQS

บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีการกระจายอำนาจ และสร้างความเป็นหุ้นส่วน มีกระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิผล มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ที่สามารถเชื่อมโยงกันทั้งประเทศ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือ ให้ฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริมทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลเป็นธรรม และเกิดความมั่นคง

จากยุทธศาสตร์ข้างต้นมุ่งให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของระบบนิเวศธรรมชาติ โดยสามารถดำเนินการได้โดยกำหนดให้มีช่วงเวลาหรือกำหนดเขตพื้นที่ที่เป็นแหล่งธรรมชาติที่สำคัญ เช่น แนวปะการังต่างๆ ได้มีการฟื้นตัวโดยกลไกทางธรรมชาติ เป็นการอนุรักษ์และเพิ่มจำนวนของแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วและสัตว์ทะเลชนิดต่างๆ นอกจากนั้นจะต้องเน้นการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ สำหรับเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติที่เป็นไปแนวทางเดียวกัน รวมทั้งการกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมกับการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธรรมชาติ

4.1.4 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้กำหนดกรอบระยะเวลายาวกว่าการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยว่าจะดำเนินไปในทิศทางใด หลังจากนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะนำนโยบายและแผนระยะยาวนั้นมาจัดทำรายละเอียดว่าแต่ละช่วงเวลา (เช่น 5 ปี) นั้น ประเทศไทยควรจะต้องทำการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างไร หรือไปในทิศทางใดซึ่งอยู่ในรูปของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม คือ แผนระยะกลาง ส่วนแผนระยะสั้น ได้แก่ แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดซึ่งเป็นการวางแผนในแต่ละปีว่า ควรจะต้องมีการจัดทำแผนหรือโครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใดบ้างในแต่ละจังหวัด และแผนปฏิบัติการดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564[3]

[3] อำนาจ วงศ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550) น.89-90

Ref. code: 25595601034639GQS

สำหรับแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด สามารถแยกออกเป็น 2 กรณี กรณีแรกคือ จังหวัดที่มีเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือเขตควบคุมมลพิษ กรณีที่สองคือ จังหวัดที่ไม่มีเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือเขตควบคุมมลพิษ[4]

จังหวัดที่มีเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือเขตควบคุมมลพิษ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติภายใน 120 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้แจ้งให้จังหวัดจัดทำ[5] และการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดในเขตควบคุมมลพิษ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษมารวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดด้วย[6] สำหรับจังหวัดที่ไม่มีเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดประสงค์จะดำเนินการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตจังหวัดของตน อาจจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติก็ได้[7] ทั้งนี้เนื่องจากการทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดนั้น อาจทำให้จังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมสำหรับการดำเนินแผนงานหรือโครงการในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตจังหวัดของตน[8]

ในส่วนของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดนั้นถือเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งสำหรับการคุ้มครองปลานกแก้ว ส่งผลให้การอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้ว สามารถปฏิบัติได้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้นำในระดับจังหวัด รวมถึงการให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นไปตาม

---

[4] *เพิ่งอ้าง*, น.91

[5] มาตรา 37 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

[6] มาตรา 37 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

[7] มาตรา 37 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

[8] อำนาจ วงศ์บัณฑิต, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 3,* น.100

Ref. code: 25595601034639GQS

กรอบแนวนโยบายที่ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

4.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองปลานกแก้ว

4.2.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมง

4.2.1.1 การควบคุมการทำประมงบางวิธี

ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้มีมาตรการเกี่ยวกับการจับสัตว์น้ำด้วยวิธีการต่างๆ และกำหนดห้ามดำเนินกิจกรรมบางประเภทที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล และพันธุ์สัตว์ทะเล ซึ่งในมาตรา 58 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใด ทิ้ง เท ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ หรือการทำการใดๆ อันทำให้สัตว์น้ำมึนเมา หรือการปล่อย ทิ้ง เท ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ หรือทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ โดยได้มีบทลงโทษทางอาญากำหนดอยู่ในมาตรา 140 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าแสนบาท

นอกจากนี้ ในมาตรา 60 ที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมง หรือใช้วัตถุระเบิดในที่จับสัตว์น้ำ เว้นแต่กรณีที่ทางราชการมีความจำเป็นต้องใช้ระเบิดในที่จับสัตว์น้ำให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี และได้ดำเนินการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สัตว์น้ำเกินสมควรแล้ว แต่ไม่ใช้บังคับแก่การใช้วัตถุระเบิดเพื่อประโยชน์ของทางราชการทหาร โดยได้กำหนดโทษทั้งมาตรการทางปกครองโดยการเพิกถอนใบอนุญาต และโทษทางอาญาในมาตรา 141 สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืน โดยระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

จากบทบัญญัติข้างต้น เป็นการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบร้ายแรงที่จะเป็นอันตรายต่อพันธุ์สัตว์น้ำและสิ่งมีชีวิตอื่นในทะเลที่อาจเกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวปะการังอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว รวมไปถึงการใช้สารพิษหรือสารเคมีเพื่อจับปลานกแก้วในเวลาที่ปลานกแก้วหลบซ่อนตัวตามโขดหินหรือปะการัง อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการกระทำที่ทำให้สัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำมึนเมา ได้รับการยกเว้นให้แก่การดำเนินการเพื่อ

Ref. code: 25595601034639GQS

การศึกษาวิจัยหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำซึ่งกระทำโดยราชการ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี หรือการกระทำอันจำเป็นโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อประโยชน์ของทางราชการทหาร

4.2.1.2 การควบคุมเครื่องมือการทำประมง

ในพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้กำหนดนิยามของคำว่า “เครื่องมือทำการประมง” หมายความว่า เครื่องกลไก เครื่องใช้ เครื่องอุปกรณ์ ส่วนประกอบ อาวุธ เสา และหลักที่ใช้ทำการประมง ซึ่งกฎหมายได้กำหนดชนิดของเครื่องมือสำหรับการทำประมงแต่ละประเภทโดยพิจารณาจากลักษณะของการทำประมง ดังนี้

(1) การทำการประมงพื้นบ้าน โดยผู้ที่ต้องการทำการประมงพื้นบ้านโดยใช้เรือประมง หรือเครื่องมือที่มีขนาดหรือลักษณะตามที่อธิบดีกรมประมงกำหนด จะต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประมงได้มอบหมาย เว้นแต่เป็นการใช้เรือประมงโดยใช้เครื่องมือทำการประมงประเภทที่อธิบดีประกาศกำหนด

(2) การทำการประมงเชิงพาณิชย์ โดยผู้ที่ต้องการทำการประมงเชิงพาณิชย์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมประมงหรือผู้ซึ่งอธิบดีได้มอบหมาย ในใบอนุญาตจะระบุจำนวนประเภทเครื่องมือทำการประมงที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ทำการประมง พื้นที่ในการทำการประมง ปริมาณสัตว์น้ำสูงสุดที่อนุญาตให้ทำการประมง และปริมาณผลิตผลสูงสุดของสัตว์น้ำที่สามารถทำการประมงอย่างยั่งยืนที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการการประมง

(3) ในกรณีทำการประมงโดยไม่ใช้เรือประมง แต่ใช้เครื่องมือประเภทและขนาดที่อธิบดีกรมประมงประกาศและกำหนด ผู้ทำการประมงนั้นจะต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมประมงหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประมงได้มอบหมาย และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขตามที่อธิบดีกรมประมงประกาศกำหนด หรือที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

อย่างไรก็ตามการทำการประมงที่กล่าวมาข้างต้น จะต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือตามที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมประมงอย่างเคร่งครัด หากฝ่าฝืนทำการดัดแปลงเครื่องมือการทำการประมงต่างๆ ให้ผิดไปจากลักษณะของเครื่องมือที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และนอกจากนี้ในมาตรา 67 ซึ่งได้กำหนดห้ามหรือมีไว้ในครอบครองเครื่องมือบางประเภทเพื่อใช้ทำการประมง ดังนี้

(1) เครื่องมือโพงพาง รั้วไซมานหรือกั้นซู่รั้วไซมาน เครื่อมือลี่ หรือเครื่องมืออื่นที่มีลักษณะและวิธีการคล้ายคลึงกัน

(2) เครื่องมือลักลอบพับได้หรือไอ้โง่ ที่มีช่องทางเข้าของสัตว์น้ำสลับซ้ายขวาอยู่ทางด้านข้างใช้สำหรับดักสัตว์น้ำ

Ref. code: 25595601034639GQS

(3) เครื่องมืออวนลากที่มีช่องตาอวนก้นถุงเล็กกว่าขนาดที่อธิบดีประกาศกำหนด

(4) เครื่องมืออวนรุนที่ใช้ติดกับเครื่องยนต์ เว้นแต่เป็นอวนรุนเคย

การนำเครื่องมือทำการประมงที่ต้องห้ามในบทบัญญัติข้างต้น ถูกกำหนดให้เป็นการทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรง ซึ่งคณะกรรมการมาตรการทางปกครองมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 113 ได้แก่ การสั่งให้ยึดสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการทำประมงหรือสั่งยึดเครื่องมือทำการประมง การห้ามทำการประมงจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง การสั่งพักใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต หรือการกักเรือประมง เป็นต้น นอกจากนี้กฎหมายกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดโดยระวางโทษปรับซึ่งจะพิจารณาไปตามรูปแบบการกระทำความผิดตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท หรือจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

เมื่อพิจารณาแล้ว การกำหนดห้ามเครื่องมือบางชนิดข้างต้นนั้น เพื่อป้องกันอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันโดยทั่วไปที่รวมไปถึงการคุ้มครองปลานกแก้วจากการถูกจับโดยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดควบคุมการจับสัตว์น้ำในแง่ของการใช้เครื่องมือประเภทต่างๆ ไว้แล้ว ซึ่งในพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้กำหนดทั้งมาตรการทางปกครองโดยอาศัยคณะกรรมการมาตรการทางปกครอง และมาตรการทางอาญาที่กำหนดโทษปรับที่สูงขึ้นซึ่งอาจทำให้ผู้ประกอบกิจการประมงย่อมที่จะพิจารณาถึงในแง่เศรษฐกิจ ที่อาจเป็นอุปสรรคหากกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย

4.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองชนิดพันธุ์

4.2.2.1 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายหลักสำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการทำประมง และการจับสัตว์น้ำรวมไปถึงการคุ้มครองสิ่งมีชีวิตทางทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยในมาตรา 66 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำชนิดเลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์น้ำที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ตามที่รัฐมนตรีประกาศหรือกำหนด หรือนำสัตว์น้ำดังกล่าวขึ้นเรือประมง เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อการช่วยชีวิตของสัตว์น้ำนั้น

Ref. code: 25595601034639GQS

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์น้ำที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ที่ห้ามจับหรือนำขึ้นเรือประมง พ.ศ. 2559[9] โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 66 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในการกำหนดให้สัตว์น้ำชนิดที่เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์น้ำหายากหรือใกล้สูญพันธุ์ตามที่ประกาศในฉบับนี้ เป็นสัตว์น้ำที่ห้ามมิให้ผู้ใดจับหรือนำขึ้นเรือประมง เว้นแต่ กรณีจำเป็นเพื่อการช่วยชีวิตสัตว์น้ำนั้น ซึ่งในประกาศฉบับดังกล่าวได้กำหนดสัตว์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เต่าทะเลทุกชนิดในวงศ์ (Family) Cheloniidae และ Dermochelyidae รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำดังกล่าว พะยูน โลมาและวาฬทุกชนิดในอันดับ (Order) Cetacea ปลาฉลามวาฬ กัลปังหาดำทุกชนิดในอันดับ (Order) Antipatharia กัลปังหาทุกชนิดในอันดับ (Order) Gorgonacea ปะการังแข็งทุกชนิดในอันดับ (Order) Scleractinia และ Stylasterina ปะการังไฟทุกชนิดในสกุล (Genus) Millepora ปะการังสีฟ้าทุกชนิดในอันดับ (Order) Helioporacea ปะการังอ่อนทุกชนิดในอันดับ (Order) Alcyonacea ดอกไม้ทะเลทุกชนิดในอันดับ (Order) Actiniaria หอยมือเสือทุกชนิด และหอยสังข์แตร

เมื่อพิจารณาประเภทของสัตว์น้ำที่กำหนดตามประกาศฉบับนี้ พบว่าเป็นสัตว์ทะเลที่ใกล้สูญพันธุ์ทั้งสิ้น ซึ่งการกระทำตามมาตรา 66 ถือเป็นการทำการประมงฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรง โดยได้กำหนดมาตรการทางปกครองโดยอาศัยคณะกรรมการมาตรการทางปกครองตามมาตรา 112/1 ประกอบด้วยอธิบดีกรมประมง ผู้แทนกรมการจัดหางาน ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกรมประมง มีอำนาจทางปกครองตามมาตรา 113 ในการสั่งยึดสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงนั้น การสั่งห้ามทำการประมงจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง การสั่งพักใช้ใบอนุญาต การสั่งเพิกถอนใบอนุญาต และการกักเรือประมง เป็นต้น นอกจากนี้ ในมาตรา 145 ได้กำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 66 โดยมีโทษปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสามล้านบาท หรือจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่จับหรือนำขึ้นเรือประมงและแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

จากประกาศกระทรวงข้างต้น เห็นได้ว่า ไม่ได้มีการบัญญัติให้ปลานกแก้วเป็นสัตว์น้ำที่ต้องห้ามจับหรือนำขึ้นเรือประมง จึงยังไม่สามารถอาศัยบทบัญญัติข้างต้นดังกล่าวเพื่อดำเนินการลงโทษทั้งมาตรการทางปกครองและการลงโทษทางอาญาแก่ผู้ที่จับปลานกแก้วได้ อย่างไรก็ตาม หากเกิดกรณีที่พบว่าปลานกแก้วมีจำนวนลดน้อยลงเป็นอย่างมากจนเข้าข่ายที่ใกล้สูญพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถใช้อำนาจในการกำหนดให้ปลานกแก้วหรือ

[9] ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 98 ง วันที่ 29 เมษายน 2559

Ref. code: 25595601034639GQS

สัตว์ทะเลประเภทอื่นที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์เป็นสัตว์ที่ห้ามจับหรือนำขึ้นเรือประมงตามบทบัญญัติข้างต้นได้

นอกจากนี้ ในมาตรา 65 ได้กำหนดในเรื่องเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก นำผ่าน เพาะเลี้ยง หรือมีไว้ครอบครองซึ่งสัตว์น้ำบางชนิด อันเป็นมาตรการที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองพันธุ์สัตว์น้ำที่หายาก หรือป้องกันอันตรายมิให้เกิดแก่สัตว์น้ำและระบบนิเวศ โดยมอบอำนาจแก่รัฐมนตรีให้มีอำนาจประกาศกำหนดห้ามการนำเข้า ส่งออก นำผ่าน เพาะเลี้ยง หรือมีไว้ครอบครองซึ่งสัตว์น้ำบางชนิด โดยมาตรการดังกล่าวได้กำหนดบทลงโทษทั้งโทษทางปกครองและโทษทางอาญา กล่าวคือ มาตรา 102 ซึ่งเป็นบทลงโทษทางปกครอง โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์น้ำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครอง รวมทั้งมาตรการทางอาญา ในมาตรา 144 ได้กำหนดโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้

ในเรื่องดังกล่าว ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559[10] ที่ได้ออกตามความมาตรา 65 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ซึ่งได้กำหนดให้สัตว์น้ำที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายของประกาศดังกล่าว เป็นสัตว์ที่ห้ามมิให้บุคคลใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมประมงหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประมงมอบหมาย ซึ่งพบว่าปลานกแก้วทุกชนิดในวงศ์ Scaridae ได้รับความคุ้มครองตามประกาศฉบับนี้โดยจัดอยู่ในหมวดของพันธุ์สัตว์น้ำที่หายาก ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยได้กำหนดคุ้มครองปลานกแก้วในเรื่องเกี่ยวกับการห้ามมิให้นำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักรไว้แล้ว ดังนั้น การที่จะนำเข้าปลานกแก้วเข้ามาในประเทศไทยเพื่อวัตถุประสงค์ในการเพิ่มจำนวนปลานกแก้ว หรือการนำปลานกแก้วจากประเทศไทยส่งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อการใดๆ รวมทั้งการนำผ่าน จึงไม่สามารถทำได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมประมง

4.2.2.2 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

กฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่าปรากฏในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ซึ่งได้กำหนดนิยามของสัตว์ป่าตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้ คือ “สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกนิดไม่ว่าสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก แมลงหรือแมง ซึ่งโดยสภาพธรรมชาติย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในป่าหรือในน้ำ และให้หมายความรวมถึงไข่ของสัตว์ป่า

[10] ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 6 ง วันที่ 11 มกราคม 2559

Ref. code: 25595601034639GQS

เหล่านั้นทุกชนิดด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนทำตั๋วรูปพรรณตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะแล้ว และสัตว์พาหนะที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์พาหนะดังกล่าว และได้กำหนดสัตว์ชนิดพิเศษขึ้นอีก 2 ประเภท ได้แก่ สัตว์ป่าสงวน ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่หายาก โดยได้มีการกำหนดรายชื่อไว้ท้ายบัญชีพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือการกำหนดโดยตราในพระราชกฤษฎีกาในภายหลัง โดยในบัญชีสัตว์ป่าสงวนในขณะนี้มีสัตว์ป่าจำนวน 15 ชนิด และสัตว์ป่าคุ้มครอง โดยการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ซึ่งในมาตรา 6 ได้มอบอำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจในการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ ปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงฉบับล่าสุด คือ กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์คุ้มครอง พ.ศ. 2546 ประกอบด้วยสัตว์ชนิดต่างๆ ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จำนวน 201 ชนิด สัตว์ป่าจำพวกนกจำนวน 952 ชนิด สัตว์ป่าพวกสัตว์เลื้อยคลานจำนวน 91 ชนิด สัตว์ป่าจำพวกสะเทินน้ำสะเทินบกจำนวน 12 ชนิด แมลงจำนวน 20 ชนิด สัตว์ป่าจำพวกปลาจำนวน 14 ชนิด สัตว์ป่าไม่มีประดูกสันหลังอื่นๆ จำนวน 12 ชนิด ซึ่งในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีมาตรการจัดการสัตว์ป่าคุ้มครอง เช่น การเพาะพันธุ์ การครอบครอง การควบคุมเกี่ยวกับการค้าภายในและการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น โดยมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ได้มีการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ไม่ได้มีบทบัญญัติที่คุ้มครองปลานกแก้วไว้โดยเฉพาะ อีกทั้งปลานกแก้วไม่ได้จัดอยู่ในประเภทสัตว์ป่าสงวนตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์คุ้มครอง พ.ศ. 2546 ไม่ได้กำหนดให้ปลานกแก้วอยู่ในบัญชีรายชื่อสัตว์ป่าคุ้มครอง ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายที่จะใช้บังคับกรณีการคุ้มครองชนิดพันธุ์ของปลานกแก้วตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงครอบคลุมไปไม่ถึง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า แม้จะสามารถใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อทำให้ปลานกแก้วเป็นสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันยังมีการจับปลานกแก้วโดยการทำประมงประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประมงพื้นบ้านที่ยังพบว่าได้นำปลานกแก้วมาขายซึ่งพบในปริมาณที่ไม่มากสำหรับการยังชีพ หากบัญญัติให้ปลานกแก้วไว้ในบัญชีสัตว์คุ้มครองอาจเป็นมาตรการที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของการทำประมงพื้นบ้านเพื่อยังชีพเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้มีมาตรการทางอาญาลงโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการจับ การครอบครอง และการค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง ดังนั้น การนำมาตรการที่ให้พันธุ์ปลานกแก้วอยู่ในบัญชีสัตว์คุ้มครองจึงยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การวางมาตรการในระยะยาวในการคุ้มครองปลานกแก้ว อาจทำได้โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและให้เห็นถึงความสำคัญของปลานกแก้วที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

Ref. code: 25595601034639GQS

ให้ประชาชนที่ทำการประมงพื้นบ้านเพื่อการยังชีพได้มีการตระหนักถึงเรื่องดังกล่าว ที่อาจเป็นแนวทางที่จะช่วยให้การจับปลานกแก้วลดจำนวนลง

4.2.3 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดพื้นที่

สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและอุทยานแห่งชาติ (International Union for the Coservation of Nature and Natural Resources : IUCN)[11] ได้กำหนดให้เขตอุทยานแห่งชาติ จะต้องเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศที่สำคัญที่เป็นตัวแทนของภูมิภาค โดยมีลักษณะเด่นตามธรรมชาติหรือทิวทัศน์ที่สวยงาม เป็นแหล่งของพืชพรรณ สัตว์ป่า และธรณีสัณฐาน เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่มีคุณค่าในด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาและนันทนาการ โดยไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม[12] ซึ่งในเขตอุทยานแห่งชาตินั้นจะต้องเป็นเขตพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์เพื่อการคุ้มครองและรักษาธรรมชาติ โดยรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองดูแล รวมถึงการกำหนดแนวทางเพื่อป้องกันการรุกล้ำ บุกรุกทำลาย เพื่อให้คงสภาพความเป็นธรรมชาติเอาไว้ให้มากที่สุด

4.2.3.1 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

ประเทศไทยอาศัยพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ในการกำหนดให้บริเวณหรือพื้นที่ใดๆ เป็นอุทยานแห่งชาติ และได้กำหนดลักษณะของอุทยานแห่งชาติไว้ในมาตรา 6 โดย หมายถึง พื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งที่ดินจะต้องเป็นพื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติ และมิได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือความครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่

---

[11] เป็นองค์กรระดับโลก ประกอบด้วยสมาชิกจากประเทศต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1948 โดยการรวบรวมผู้นำทางด้านวิทยาศาสตร์ และนโยบาย และองค์การด้านการอนุรักษ์เข้าด้วยกัน เพื่อจัดการประชุมให้กับบุคคลในสาขาต่างๆ ทั่วโลกให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นกลาง พร้อมทั้งทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนร่วมกัน เพื่อสร้างแนวร่วมในการผลักดันโครงการต่างๆ และสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่สมาชิกให้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

[12] สุรเชษฎ์ เชษฐมาส, อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์, (กรุงเทพมหานคร: 2526), น. 103-104

Ref. code: 25595601034639GQS

ทบวงการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พื้นที่ที่ได้กำหนดมีสภาพคงอยู่ตามธรรมชาติดังเดิม สำหรับเป็นแหล่งศึกษา และเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าให้แก่ประชาชนสืบไป

ปัจจุบันมีพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลจำนวน 26 แห่ง[13] จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติทางทะเล อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง ฟื้นฟู ดูแลรักษา ส่งเสริมและทำนุบำรุงทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช การจัดให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการควบคุมป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีอยู่เดิมและฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้นและปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหนและมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน ทั้งนี้ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และมีภารกิจอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช[14]

หลังจากที่ได้มีการประกาศให้พื้นที่ใดๆ เป็นอุทยานแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้บัญญัติข้อห้ามกระทำการต่างๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติซึ่งเกี่ยวข้องกับแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว ดังนี้

ก. ห้ามบุคคลใด เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพทรัพยากรธรรมชาติ[15] อันเป็นการห้ามไม่ให้บุคคลเข้าไปกระทำการใดๆ เช่น การเก็บหา การนำออกไป หรือกระทำการใดๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพลงซึ่งทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ ในที่นี้ หมายความถึงปะการัง และสาหร่ายทะเลในบริเวณที่ได้รับ

---

[13] ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (อจชล.) “อุทยานแห่งชาติทางทะเล” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2560, จาก http://www.mkh.in.th/index.php/2010-03-22-18-05-58/92

[14] ข้อ 2 กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2547

[15] มาตรา 16 (2) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

Ref. code: 25595601034639GQS

ความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายได้กำหนดโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ[16]

ข. ห้ามมิให้บุคคลใด นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์[17] เช่น การจับปลานกแก้วในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หากฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ[18]

ค. ห้ามมิให้บุคคลใด นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไปเว้นแต่จะได้รับอนุญาต จากพนักงานเจ้าหน้าที่และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้ [19] ซึ่งในบทบัญญัตินี้ บังคับในเรื่องของอาวุธหรืออุปกรณ์ในการล่าหรือจับสัตว์ในเขตอุทยาน เช่น ฉมวก เบ็ด แห อวน เป็นต้น เข้าไปในอุทยานโดยไม่คำนึงถึงว่าจะได้มีการล่าหรือจับสัตว์แล้วหรือไม่ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

ง. ห้ามมิให้บุคคลใด เข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่[20] จากบทบัญญัตินี้ไม่ได้ระบุประเภทของการกระทำเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ใดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งเพียงแต่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมภายในอุทยาน หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท[21]

จ. ห้ามมิให้บุคคลใด นำยานพาหนะเข้าออก หรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มิได้จัดไว้เพื่อการนั้นเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่[22]

ฉ. ห้ามมิให้บุคคลใด สงเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวนหรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์[23]

---

[16] มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

[17] มาตรา 16 (3) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

[18] มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

[19] มาตรา 16 (15) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

[20] มาตรา 16 (13) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

[21] มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

[22] มาตรา 16 (9) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

[23] มาตรา 16 (17) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

Ref. code: 25595601034639GQS

ช. บุคคลซึ่งเข้าไปในเขตอุทยานแหงชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี[24]

มาตรการต่างๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ ทำให้สิ่งมีชีวิตรวมทั้งปลานกแก้วได้รับความคุ้มครองจากการกระทำใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนดและมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืน นอกจากนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดออกจากอุทยานแห่งชาติหรืองดเว้นการกระทำใดๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติในกรณีที่มีการฝ่าฝืน แต่ในบทบัญญัติฉบับนี้ ยังไม่มีความชัดเจนในส่วนคำนิยามคำว่า “ที่ดิน” สำหรับการกำหนดให้พื้นที่ในทะเลเป็นเขตอุทยานแห่งชาติที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติอุทยาน พ.ศ. 2504 เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้อยู่ในธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษารื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา เนื่องจาก คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ได้ตีความคำว่า “ที่ดิน” โดยอาศัยหลักตามประมวลกฎหมายที่ดินไว้หลายคดีวินิจฉัยไว้ว่า “ที่ชายทะเลนั้น มีความหมายถึงบริเวณพื้นดินและชายทะเล ซึ่งประกอบกันเป็นที่ริมตลิ่งของแนวชายฝั่งทะเลและมีน้ำท่วมถึงเป็นประจำทุกปีในฤดูน้ำ เพราะฉะนั้น ที่ชายทะเลจึงมีฐานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับที่ชายตลิ่งของแม่น้ำลำคลอง และทางน้ำในแผ่นดิน ...”[25] ซึ่งจะเห็นได้ว่าจากคำพิพากษาของศาลฎีกา จะมิได้รวมถึงพื้นที่ทะเลซึ่งมีน้ำท่วมถึงตลอดเวลาอันเป็นแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้วแต่อย่างใด ที่อาจทำให้ปลานกแก้วและสิ่งมีชีวิตในทะเลอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ที่ ไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ควรจะมีการกำหนดคำนิยามให้มีความชัดเจนโดยการกำหนดให้พื้นที่ในทะเลตามแนวเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลให้มีความหมายว่าเป็นที่ดินที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการตีความ และความไม่ชัดเจนของอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานในการปฏิบัติหน้าที่

4.2.3.2 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ในหมวด 5 ของพระราชกำหนดการประมงได้กำหนดเกี่ยวกับมาตรการและการบริหารจัดการประมง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ และรักษาระบบนิเวศไว้อย่างยั่งยืนตามหลักการป้องกันล่วงหน้า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มุ่งหมายเพื่อการจัดระเบียบการประมงในประเทศไทยและน่านน้ำทั่วไป

---

[24] มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

[25] คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 214/2480

Ref. code: 25595601034639GQS

เพื่อป้องกันมิให้มีการทำประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืน และรักษาสภาพแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทาง กฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับนับถือในนานาประเทศ[26] โดยได้บัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558

ในพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 5 ได้ให้นิยามของคำว่า “ที่จับสัตว์น้ำ” หมายความวา ที่ที่มีน้ำขังหรือไหล และหาดทั้งปวงที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งป่าไม้และพื้นดินที่มีน้ำท่วมตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของเอกชน รวมทั้งทะเล ซึ่งหมายความว่า ทะเลชายฝั่ง ทะเลนอกชายฝั่ง ทะเลนอกน่านนน้ำไทย และทะเลที่อยู่ในเขตของรัฐชายฝั่งอื่น จากบทบัญญัติข้างต้นจะหมายความรวมถึงแนวปะการังอันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว ซึ่งทำให้ปลานกแก้วได้รับความคุ้มครองตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ได้กำหนดเขตระยะทางในการจับสัตว์น้ำ โดยกำหนดนิยาม “ทะเลชายฝั่ง” หมายความว่า ทะเลที่อยู่ในราชอาณาจักรนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปสามไมล์ทะเล เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำจะออกกฎกระทรวงให้เขตทะเลชายฝั่งบริเวณใดมีระยะนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปน้อยหรือมากกว่าสามไมล์ทะเลก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งจุดห้าไมล์ทะเลและไม่เกินสิบสองไมล์ทะเล โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตบริเวณที่กำหนดแนบท้ายกฎกระทรวง[27] มุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาประโยชน์ขัดแย้งระหว่างประมงพื้นบ้าน และประมงพาณิชย์ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการผลิตของธรรมชาติโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

ในมาตรา 28 ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการจังหวัด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจกำหนดประเภทของที่จับสัตว์น้ำให้เหมาะสมกับการประมงในแต่ละท้องที่[28] ซึ่งแนวทางในส่วนนี้เป็นการดึงเอาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นที่จัดอยู่ในรูปของคณะกรรมการได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แท้จริง ซึ่งประเภทที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว คือ การกำหนดเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ[29] โดยมีหลักเกณฑ์ห้ามมิให้บุคคลใดทำการประมงหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

---

[26] มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

[27] มาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

[28] มาตรา 5,6 และ 7 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

[29] มาตรา 56 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

Ref. code: 25595601034639GQS

ในที่รักษาพืชพันธุ์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมประมง[30] โดยมีเงื่อนไขในการได้รับอนุญาตตามกฎหมายกำหนด หากมีการฝ่าฝืนจะต้องรับโทษ ซึ่งหากมีการกำหนดพื้นที่อันเป็นแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้วเป็นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ จะทำให้ปลานกแก้วได้รับความคุ้มครองไม่ให้ถูกทำลายไปโดยวิธีการต่าง ๆ ได้

จากการศึกษาบทบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับการประมงแล้ว เห็นได้ว่าพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้มีบทบัญญัติที่สามารถคุ้มครองปลานกแก้วได้ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การกำหนดพื้นที่ ทำให้บุคคลในท้องที่ต่างๆ ที่ตั้งขึ้นมาในรูปแบบคณะกรรมการได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล แต่อย่างไรก็ตาม การออกหลักเกณฑ์ดังกล่าวย่อมที่จะต้องมีการศึกษา และทบทวนความเหมาะสมอยู่เสมอ มีการประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการร่วมกับทำงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการประสานข้อมูลกับผู้มีส่วนได้เสีย และประเมินผลกระทบอย่างรอบด้านเกี่ยวกับการทำการประมง ประกอบกับการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงที่จะสามารถร่วมมือกับภาครัฐในการให้ความคุ้มครองปลานกแก้วได้อย่างยั่งยืนและเป็นระบบอย่างแท้จริง อีกทั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจตามกฎหมายต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

4.2.3.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แบ่งเป็น 2 กรณี คือ เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้โดยง่ายหรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศ กำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด ให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอีกกรณีหนึ่ง โดยเป็นไปตามมาตรา 45 กล่าวคือ ในพื้นที่ที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

[30] มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

Ref. code: 25595601034639GQS

รุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตามมาตรา 44 ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้ โดยออกเป็นประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่ รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองและกำหนดระยะเวลาที่ใช้มาตรการคุ้มครองดังกล่าวในพื้นที่นั้น พร้อมกับการกำหนดโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามตามข้อกำหนดในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย โดยในกรณีของโทษสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา 43 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และกรณีฝ่าฝืนมาตรา 45 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในการประกาศให้ที่ใดเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม กฎหมายได้ใช้คำว่า “พื้นที่” ซึ่งสามารถประกาศได้ทั้งบริเวณชายฝั่งทะเล ชายหาด รวมทั้งพื้นที่ทะเล ปัจจุบันมีกฎกระทรวงกำหนดพื้นที่ทางทะเลเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 เช่น ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว เช่น เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจังหวัดชลบุรี[31] เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจังหวัดภูเก็ต[32] เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจังหวัดกระบี่ เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดพื้นที่ทางทะเลเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 45 อีกหลายพื้นที่ ซึ่งแต่ละพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ได้กำหนดให้ปลานกแก้วในวงศ์ Scaridae ขนาดไม่เกิน 50 เซนติเมตรเป็นกลุ่มปลาสวยงามท้ายประกาศแต่ละฉบับ

ดังนั้น เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมสามารถเป็นทางออกสำหรับการคุ้มครองพื้นที่ที่อยู่ของปลานกแก้วที่อยู่บริเวณภายนอกเขตคุ้มครองประเภทต่าง ๆ โดยการออกเป็นกฎกระทรวงในแต่ละพื้นที่ซึ่งจะมีผลใช้บังคับไปตลอดจนกว่าจะมีกฎหมายบัญญัติให้ยกเลิก หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง แต่ในส่วนของการประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยออกเป็นประกาศกระทรวงจะมีกำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลา 5 ปี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกำหนดมาตรการทาง

---

[31] กฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

[32] กฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ฉบับที่ 2 ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

Ref. code: 25595601034639GQS

กฎหมายในการกำหนดเขตพื้นที่ต่าง ๆ ออกมาแล้ว ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบังคับใช้อย่างจริงจังด้วย โดยอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการคอยสอดส่องดูแลสภาพของพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งสร้างจิตสำนึกของคนในท้องที่รวมทั้งนักท่องเที่ยวให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

4.2.3.4 พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อแก้ปัญหาขัดข้องในหลายประการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างสมดุลและยั่งยืน

บทบัญญัติที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพื้นที่อันเป็นแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว กล่าวคือ มาตรา 17 ได้กำหนดให้อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจสั่งระงับการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ในกรณีที่ปรากฏว่าได้มีบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นการชั่วคราว และภายหลังจากที่ได้ออกคำสั่งดังกล่าว หากเห็นว่าการกระทำหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหน่วยใด ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายแจ้งประสานหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องนั้นโดยมิชักช้าเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนและหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะทำให้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความเสียหายเพิ่มขึ้น หรือไม่มีหน่วยงานใดที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว ให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าว โดยอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายอาจกำหนดวิธีการและระยะเวลาดำเนินการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น และเมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้รับการแก้ไขหรือบรรเทาลงหรือระงับสิ้นไปแล้ว อธิบดีหรือผู้อธิบดีได้รับมอบหมายสามารถพิจารณายกเลิกคำสั่งที่ออกมาดังกล่าวได้

นอกจากนี้มาตรา 19 ได้กำหนดให้อำนาจแก่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการในการออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ลักษณะต่าง ๆ เป็นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดังนี้

Ref. code: 25595601034639GQS

(1) พื้นที่ที่มีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอยู่ในสภาพสมบูรณ์อันสมควรสงวนไว้ให้คงอยู่ในสภาพทางธรรมชาติเดิม

(2) พื้นที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลและพื้นตามสภาพทางธรรมชาติที่สมบูรณ์

(3) พื้นที่ที่มีความสำคัญด้านระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งอันควรค่าแก่การอนุรักษ์

อย่างไรก็ตามพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นจะต้องไม่เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตอนุรักษ์ หรือเขตที่ได้รับอนุญาตให้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ซึ่งในการออกกฎกระทรวงดังกล่าวเป็นการกำหนดมาตรการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้แก่ การห้ามดำเนินกิจกรรมอันเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การกำหนดมาตรการในการสงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งได้มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรการที่ได้กำหนดไว้ด้วย

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้นำหลักการพื้นฐานในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเรื่องหลักการระวังไว้ก่อน ซึ่งมาตรา 22 ได้กำหนดถึงกรณีที่ปรากฏว่าทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอาจถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายเข้าขั้นวิกฤต หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสงวน คุ้มครอง หรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์หรือสร้างความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง รัฐมนตรีสามารถขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพร้อมทั้งกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในกรณีดังกล่าวได้

กฎหมายฉบับนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยคุ้มครองแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว และนับว่าเป็นทางออกสำหรับการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการที่อาจประสบปัญหาอันเกิดจากความล่าช้า รวมทั้งผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นไปในทางที่รุนแรงและยากที่จะแก้ไขมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดซึ่งประกอบด้วยบุคคลจากหลายฝ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 12 ที่เป็นผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นหรือพื้นที่เหล่านั้นซึ่งมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของพื้นที่นั้นเป็นอย่างดี

Ref. code: 25595601034639GQS

4.2.4 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษซึ่งมีผลต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว

4.2.4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการในการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเกิดจากการตัดสินใจในการริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้ที่จะดำเนินกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ได้ตัดสินใจอย่างรอบคอบก่อนดำเนินการ[33]

มาตรา 58 การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้วจะเห็นว่า โครงการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลย่อมเกิดผลกระทบอย่างใดอย่างหนึ่งต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อปะการัง ปลานกแก้วและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในทะเลเป็นวงกว้าง ซึ่งจะต้องมีการศึกษาและประเมินผลกระทบ รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งบุคคลและชุมชนเหล่านั้นมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล และในฝ่ายภาครัฐจะต้องระมัดระวังให้เกิดผล

---

[33] อำนาจ วงษ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550), น.116

Ref. code: 25595601034639GQS

กระทบจากการดำเนินการนั้นให้น้อยที่สุด และต้องมีการดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบอันเกิดจากการดำเนินการโครงการนั้น

4.2.4.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

มาตรา 46 ได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันได้มีประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 ประกอบด้วยโครงการที่ต้องทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไว้จำนวน 11 ประเภท ซึ่งประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เช่น การถมทะเล หรือทะเลสาบนอกเขตชายฝั่งเดิมยกเว้นการถมทะเลที่เป็นการฟื้นฟูสภาพชายหาดที่มีขนาด 300 ไร่ขึ้นไป การก่อสร้างท่าเทียบเรือ หรือการทำเหมืองแร่ในทะเล ที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในประกาศฉบับดังกล่าว

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในส่วนของมาตรการควบคุมมลพิษ ได้บัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม[34]ไว้ในมาตรา 32 โดยอาศัยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติสามารถกำหนดในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งในเรื่องมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลและชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำเป็นจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว และในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะอาศัยหลักวิชาการ กฎเกณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน และจะคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเห็นสมควรว่าจะต้องกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมให้สูงกว่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตอนุรักษ์หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือเขตพื้นที่ซึ่งใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือเขตควบคุมมลพิษให้สูงกว่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้โดยทั่วไปก็ได้

---

[34] มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายความว่า ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง สภาวะอื่น ๆ ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

Ref. code: 25595601034639GQS

ประกาศของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณภาพของแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว ได้แก่ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 27 (พ.ศ. 2549) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล[35] โดยแบ่งให้คุณภาพน้ำทะเลในเขตน่านน้ำไทยออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

(1) คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(2) คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์แหล่งปะการัง

(3) คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

(4) คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการนันทนาการ

(5) คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอุตสาหกรรม และท่าเรือ

(6) คุณภาพน้ำทะเลสำหรับเขตชุมชน

มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่ประกาศในประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้กำหนดมาเป็นค่าดัชนีมาตรฐานเพื่อใช้วัดค่าของวัตถุหรือสารเคมีประเภทต่าง ๆ ที่ปนอยู่ในน้ำทะเล สำหรับควบคุมและป้องกันไม่ให้สภาพทางกายภาพของน้ำทะเลจากการกระทำของมนุษย์ และใช้สำหรับเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบไม่ให้เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลในเขตน่านน้ำไทยทั้งหมด โดยคุณภาพน้ำทะเลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปลานกแก้ว คือ คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์แหล่งปะการัง[36] ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว ซึ่งการกำหนดคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นเป็นการกำหนดคุณภาพน้ำ เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าคุณภาพน้ำในบริเวณต่าง ๆ ในแต่ละประเภทของแหล่งน้ำเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่

นอกจากนี้ มาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ และโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด สำหรับการควบคุมการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้งอากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดใน

---

[35] ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอน 11 ง วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550

[36] คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์แหล่งปะการัง ได้แก่ แหล่งน้ำทะเลที่มีปะการัง โดยมีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ในรัศมีแนวราบกับผิวน้ำ นับจากเส้นตรงที่ลากตั้งฉากกับเส้นที่เชื่อมจุดนอกสุดของแนวปะการังออกไปเป็นระยะ 1,000 เมตร

Ref. code: 25595601034639GQS

พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งจะเห็นว่าในการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดเป็นเครื่องช่วยให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งการกำหนดคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลักษณะนี้ เพื่อให้เป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งธรรมชาติประเภทต่างๆ โดยไม่มีมาตรการในการบังคับหรือบทลงโทษใด ๆ ในกรณีที่มาตรฐานดังกล่าวต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ จึงต้องอาศัยการเฝ้าติดตามอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพน้ำทะเลให้เป็นแหล่งสำหรับคุ้มครองปลานกแก้ว และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดแล้ว เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ยังมิได้มีหน้าที่ควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามมาตรฐานดังกล่าวทันที แต่ต้องรอให้มีการดำเนินการตามมาตรา 69 เสียก่อน กล่าวคือ จะต้องมีประกาศรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษอีกชั้นหนึ่งก่อน

ในกรณีที่มีความแตกต่างระหว่างการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กับมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น หากมาตรฐานตามกฎหมายฉบับอื่นไม่ต่ำกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ก็ให้มาตรฐานดังกล่าวนั้นใช้ได้ต่อไป แต่ถ้ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจตามกฎหมายฉบับอื่นนั้นแก้ไขให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแห่งกำเนิดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และในกรณีที่กฎหมายฉบับอื่นให้อำนาจส่วนราชการใดไว้ สำหรับการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด แต่ส่วนราชการนั้นมิได้ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเรื่องนั้นได้ และให้ถือว่าเป็นมาตรฐานตามกฎหมายเรื่องนั้น

การปล่อยสิ่งใด ๆ ลงสู่น้ำทะเลนั้นเป็นผลโดยตรงต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีการการกำหนดค่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์และค่ามาตรฐานดังกล่าว เป็นมาตรการที่จะป้องกัน

Ref. code: 25595601034639GQS

ความเสียหายที่จะเกิดต่อน้ำทะเลซึ่งต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวด และมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

4.2.4.3 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมการคมนาคมทางน้ำ มีผลบังคับครอบคลุมถึงแหล่งน้ำทุกชนิดซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำหรับเป็นทางสัญจรของประชาชนที่ใช้ร่วมกัน และยังครอบคลุมถึงทะเลอาณาเขต รวมถึงน่านน้ำที่อยู่ในเขตต่อเนื่องของประเทศไทยซึ่งบริเวณนี้อาจเป็นแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว ซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันมลพิษ ดังนี้

(1) การห้ามเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้หิน กรวดทราย ดิน โคลน อับเฉา สิ่งของหรือสิ่งปฏิกูลใด ๆ ยกเว้นน้ำมันและเคมีภัณฑ์ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื้นเขิน ตกตะกอนหรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในการขจัดสิ่งเหล่านั้นด้วย

(2) การห้ามเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้น้ำมันและเคมีภัณฑ์หรือสิ่งใด ๆ ลงในแหล่งน้ำหรือทะเลภายในน่านน้ำไทยอันอาจจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย

(3) การห้ามมิให้เท ทิ้ง หรือปล่อยน้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ปนกับน้ำรั่วไหลด้วยประการใด ๆ ลงในเขตท่า แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เมื่อพิจารณาแล้วในพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ที่อาจได้รับอันตรายจากการเดินเรือ โดยได้มีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันมลพิษลงสู่ที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว รวมทั้งกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืน และยังได้มีการนำหลักการเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม คือ หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย มาใช้โดยการให้ผู้ที่ฝ่าฝืนต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ทางราชการต้องเสียไปในการขจัดมลพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายด้วย

Ref. code: 25595601034639GQS

4.2.4.4 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตชุมชนแต่ละประเภท ได้แก่ เขตเทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้นิยามคำว่า “ทางน้ำ” หมายถึง ทะเล ทะเลสาบ หาด ทรายชายทะเล อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง คันคลอง บึง คู ลำราง และหมายความรวมถึงท่อระบายน้ำด้วย โดยมีมาตรการป้องกันมลพิษลงสู่แหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว ดังนี้

(1) ห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในทางน้ำ

(3) ห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือทางน้ำ

โดยผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการข้างต้นต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีผลบังคับใช้ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา แต่จะบังคับในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่นั้น ให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ฉะนั้น หากต้องการให้มีการนำมาตรการทางกฎหมายตามกฎหมายฉบับนี้มาใช้บังคับเพื่อคุ้มครองแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว จะต้องมีการออกประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อใช้บังคับในพื้นที่นั้น ๆ

4.2.5 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากการศึกษาพฤติกรรมของปลานกแก้ว พบว่าปลานกแก้วอาศัยอยู่บริเวณแนวโขดหินหรือปะการังซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญในด้านการท่องเที่ยวด้วยนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีมาตรการทางกฎหมายสำหรับการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในทะเลให้มีความอุดมสมบูรณ์อยู่ต่อไป และในขณะเดียวกันเป็นการคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วอีกด้วย โดยมีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

Ref. code: 25595601034639GQS

4.2.5.1 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ดังนี้

1) การเข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวภายในเขตอุทยาน กำหนดอยู่ในมาตรา 16 (13) ซึ่งห้ามมิให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท ดังนั้น ในการประกอบกิจการท่องเที่ยวในแนวปะการังซึ่งเป็นแหล่งที่พบปลานกแก้วได้นั้น จะต้องมีการขออนุญาตต่ออุทยานแห่งชาติก่อนเข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวเสมอ

2) การนำยานพาหนะเข้าไปในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอุทยาน กำหนดอยู่ในมาตรา 16 (9) ซึ่งห้ามนำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มิได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ มาตรการนี้ หมายถึงการกำหนดจุดจอดเรือ การกำหนดบริเวณสำหรับการประกอบกิจการท่องเที่ยวทางทะเลรูปแบบต่างๆ เช่น เรือประเภทต่างๆ การดำน้ำและการเล่นกีฬาทางน้ำประเภทต่างๆ โดยผู้ให้บริการยานพาหนะที่บริการสำหรับการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณสมบัติคือ เป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดไว้ โดยจะต้องดำเนินการไปตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ และหากเป็นกรณีที่ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวภายนอกเขตอุทยาน แต่ได้นำยานพาหนะเข้าไปในบริเวณเขตอุทยาน ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น การใช้ยานพาหนะที่ใช้สำหรับกิจกรรมในด้านการท่องเที่ยวภายในเขตอุทยาน มีความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุม เนื่องจากยานพาหนะบางประเภทอาจส่งผลกระทบหรือเป็นอันตรายต่อแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วได้

3) การห้ามการทำการใด อันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่ปลานกแก้ว ได้กำหนดอยู่ในมาตรา 16 (17) ระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท โดยมาตรการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ในการสัมผัส การหยิบจับสิ่งใดๆ ในทะเลอันเป็นเขตอุทยาน รวมถึงการรบกวนวิถีชีวิตธรรมชาติของปลานกแก้ว

4) การกำหนดค่าธรรมเนียมต่างๆ ในมาตรา 23 ได้กำหนดให้บุคคลเสียค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียมสำหรับการที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการหรือที่พักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ ในอัตราตามที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี ซึ่งมาตรการนี้เป็นการนำเครื่องมือทาง

Ref. code: 25595601034639GQS

เศรษฐศาสตร์เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย เพื่อการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลให้อยู่ในสภาพเดิม

จากข้อมูลข้างต้น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นการวางมาตรการสำหรับการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณแนวปะการังซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว แต่มาตรการดังกล่าวสามารถใช้บังคับได้เฉพาะพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เท่านั้น

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลในด้านการท่องเที่ยวในแง่พื้นที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ 2504 นั้นยังไม่ครอบคลุมไปถึงพื้นที่ภายนอกเขตอุทยาน ดังนั้น เพื่อให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่อาจอยู่ภายนอกเขตพื้นที่แนวเขตอุทยาน อันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วซึ่งอาจถูกทำลายหรือได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์โดยง่าย และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

และในกรณีที่พื้นที่แนวปะการังที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ หรือเป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งหากปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้

4.2.5.2 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 เป็นมาตรการในการสนับสนุนผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นเครื่องมือในการควบคุมการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จะไม่ดำเนินการใด ๆ อันเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีบทบัญญัติที่ควบคุมคุณสมบัติและการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ในการพานักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งดำน้ำดูปะการังซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว และการให้

Ref. code: 25595601034639GQS

ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตัวในการเข้าไปท่องเที่ยวอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมาตราการที่สำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนกแก้ว ได้แก่

(1) มาตรการในการตรวจสอบเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยว กล่าวคือ มาตรา 76 ที่ได้ให้อำนาจแก่นายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กลางหรือสาขามีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบสถานที่ทำการหรือเข้าไปในยานพาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทาง เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือมัคคุเทศก์แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจการท่องเที่ยว ดังนั้น นายทะเบียนสามารถเข้าไปในเรือนำเที่ยวเพื่อตรวจสอบว่าเรือที่ใช้สำหรับการนำเที่ยวก่อให้เกิดมลพิษอย่างใดหรือไม่ รวมทั้งการตรวจสอบพฤติกรรมการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์แต่ละรายก็ได้

(2) มาตรการการประกันการชดเชยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยมาตรา 18 ได้กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะต้องวางหลักประกันเป็นเงินสดหรือหนังสือค้ำประกันของธนาคารต่อนายทะเบียนเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวประกาศกำหนด หรือทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย หลักทรัพย์ที่นำมาวางเป็นประกันไว้จะถูกหักเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น

(3) มาตรการลงโทษแก่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยว เช่น การใช้เรือนำเที่ยวที่มีสภาพชำรุดทำให้เกิดการรั่วไหลของน้ำมัน ที่ทจะเป็นอันตรายต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว โดยได้กำหนดไว้ในมาตรา 24 ซึ่งกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวกระทำการอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยว โดยระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

(4) มาตรการในการกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยว ทั้งในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่จะพึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวและความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวพึงจะได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2553[37] ในระเบียบฉบับนี้มีมาตรการบางประการที่มีส่วนช่วยในการคุ้มครองปลานกแก้ว เช่น การกำหนดให้ยานพาหนะที่ใช้ในการนำเที่ยวจะต้องมีบุคลากร มีลักษณะและอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด ผู้

[37] ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนพิเศษ 37 ง วันที่ 24 มีนาคม 2553

Ref. code: 25595601034639GQS

ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่ดำเนินการประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือส่งเสริมให้การกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดล้อม และจะต้องไม่กระทำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ไม่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสียหาย

(5) มาตรการการควบคุมมัคคุเทศก์ ในมาตรา 49 กำหนดให้มัคคุเทศก์จะต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน โดยได้มีมาตรการทางอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และบัญญัติห้ามมิให้ผู้อื่นซึ่งไม่มีใบอนุญาตทำหน้าที่แทน ซึ่งกำหนดโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(6) มาตรการในการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ โดยมัคคุเทศก์จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กำหนด ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้อำนาจนายทะเบียนในการพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ได้ไม่เกินครั้งละหกเดือน

จากข้างต้น มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 เป็นเครื่องมือหนึ่งในการคุ้มครองปลานกแก้วในส่วนการคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยเพื่อไม่ให้ถูกรบกวน โดยเน้นในเรื่องการควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่จะต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม นอกจากการใช้มาตรการทางกฎหมายมาเพื่อควบคุมแล้ว อาจใช้วิธีการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่นักท่องเที่ยวถึงความสำคัญของปลานกแก้วต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล หรือการจัดแผนงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พร้อมกับการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้วอย่างยั่งยืน

4.2.6 มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.2.6.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และแนวนโยบายที่ให้รัฐต้องและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟู คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการและใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจะเป็นกรอบสำหรับการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำกฎหมาย หรือกำหนดแนวนโยบายของชาติ

Ref. code: 25595601034639GQS

มาตรา 58 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการพิจารณากรณีที่มีโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน หรือมีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว และสัตว์ทะเลอื่น โดยโครงการหรือกิจกรรมที่ถูกกำหนดให้เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพมีจำนวน 11 ประเภท[38] ตัวอย่างโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อปลานกแก้ว เช่น การขุดและการถมทะเล การทำเหมืองแร่ในทะเล การก่อสร้างท่าเทียบเรือ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามขั้นตอนและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่ได้เป็นมาตรการที่ผูกพันให้รัฐจะต้องกระทำตามความคิดเห็นนั้น แต่รัฐจะนำความคิดเห็นที่ได้มาประกอบการพิจารณาในการดำเนินการหรืออนุญาตโครงการตามที่กฎหมายบัญญัติเพียงเท่านั้น

ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของชุมชนและบุคคล ยังได้กำหนดไว้ในมาตรา 59 โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก อีกทั้งสิทธิในการรับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้

---

[38] ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

Ref. code: 25595601034639GQS

เสียสำคัญอื่นๆ จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ ทั้งนี้ ได้มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดรองรับเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ โดยมีข้อยกเว้นบางประการในกรณีที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน

นอกจากนี้ ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้รับรองสิทธิของประชาชนในการจัดตั้งเป็นองค์กรเอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Government Organization : NGO) เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนรูปแบบหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่มกันในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่สังคมไทยปัจจุบันมีความตื่นตัวในการตระหนักในเรื่องนี้มากขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรองรับในเรื่องดังกล่าวในมาตรา 42 ให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นองค์กร โดยจะจำกัดสิทธิดังกล่าวไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด และในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติในเรื่องการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้องค์กรเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย หรือกฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้ากำไรจากการประกอบอาชีพดังกล่าว มีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งองค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนแล้ว อาจได้รับการช่วยเหลือ หรือได้รับการสนับสนุนจากทางราชการในเรื่องการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องต่าง ๆ รวมไปถึงการได้รับการจัดสรรเงินทุนอุดหนุนหรือเงินกู้เพื่อสนับสนุนกิจกรรมจากกองทุนสิ่งแวดล้อมได้ และการรวมตัวของเอกชนในรูปแบบดังกล่าวย่อมสามารถมีสิทธิในลักษณะเดียวกับประชาชนธรรมดา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นด้วย

จะเห็นได้ว่า การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิ หน้าที่ และบทบาทขององค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้องค์กรเอกชนสามารถดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

Ref. code: 25595601034639GQS

กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการคุ้มครองปลานกแก้ว ซึ่งปัจจุบันยังไม่ปรากฏว่าได้มีองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้วขึ้นมาโดยเฉพาะ แต่ได้มีองค์กรเอกชนหลายองค์กรในด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการจับปลานกแก้วขึ้นมาขายตามท้องตลาดเพื่อการบริโภคอย่างแพร่หลาย และในปริมาณที่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้นับเป็นการแสดงบทบาทขององค์กรเอกชนและประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมโดยอาศัยอำนาจรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติสิทธิรับรองไว้ให้สำหรับการคุ้มครองปลานกแก้ว

4.2.6.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ในส่วนของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 6 ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับสิทธิในการร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อเจ้าพนักงานในกรณีที่ได้พบเห็นการกระทำใด ๆ อันเป็นการละเมิด หรือฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในกรณีที่มีการกระทำความผิดกฎหมายอันเป็นผลกระทบต่อปลานกแก้วทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การทำให้เกิดมลพิษลงสู่ทะเล แนวปะการังอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว ประชาชนย่อมสามารถร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานได้ ซึ่งเป็นมาตรการที่เปิดโอกาสให้แก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองปลานกแก้ว อีกทั้งเป็นการช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว

4.3.1 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ป่าชายเลน แนวปะการัง หญ้าทะเล และสัตว์ทะเล เพื่อให้เกิดความสมดุลและเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของทะเลไทย โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

Ref. code: 25595601034639GQS

2) เสนอให้มีการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมกฎ ระเบียบ มาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การจัดการ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อให้มีการใช้อย่างยั่งยืน

3) กำกับดูแล ประเมินผลและติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ มาตรการ

4) ศึกษา วิจัย พัฒนาการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงพืชและสัตว์ทะเลที่หายากใกล้สูญพันธุ์

5) เสนอแนะแหล่งอันควรอนุรักษ์เพื่อประโยชน์ในการสงวน รักษา คุ้มครอง ควบคุมดูแลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

6) สร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

7) เป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ

8) ประสานความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและต่างประเทศในด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามกระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย[39]

โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประกอบด้วยหน่วยงานย่อยที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ปลานกแก้ว เช่น สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน[40] มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา สำรวจ รวมถึงการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการขยายพันธุ์ การอนุรักษ์ปลานกแก้วและสัตว์ทะเลที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ และสัตว์ทะเลที่มีศักยภาพต่อผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีชีวภาพด้านอุตสาหกรรมและการแพทย์ รวมทั้งการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นอกจากนี้ยังมีสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์ รวมไปถึงการควบคุม ป้องกันและปราบปราม

---

[39] กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119/ตอนที่ 103 ก/หน้า 20/9 ตุลาคม 2545

[40] กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121/ตอนพิเศษ 26 ก/หน้า 20/24 มิถุนายน 2547

Ref. code: 25595601034639GQS

การทำลายทรัพยากรและระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ที่จะสามารถกำหนดแนวทางในการสำหรับการคุ้มครองปลานกแก้ว หรือสัตว์ทะเลชนิดอื่นๆ

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามข้างต้นแล้ว ยังมีภารกิจในส่วนอื่นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ปลานกแก้ว ซึ่งจะอยู่ในโครงการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล เช่น การสร้างปะการังเทียม[41] โดยจัดให้มีการสร้างปะการังเทียมเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศในทะเล ปริมาณสัตว์น้ำ และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือการใช้มาตรการทางกฎหมายโดยมอบอำนาจตามกฎหมายให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535[42] พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จำนวนของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอาจไม่เพียงพอ หากเทียบกับอัตราส่วนของพื้นที่และจำนวนประชากร ดังกรณีของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งพบกว่าจำนวนพื้นที่ส่วนที่ต้องรับผิดชอบมีบริเวณที่กว้าง รวมไปถึงการดูแลสอดส่องผู้กระทำฝ่าฝืนอันเป็นอันตรายต่อทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่อุทยานที่รับผิดชอบ ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมในเรื่องภาระงานของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่และการบังคับให้กฎหมายทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

---

[41] มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2553 เรื่อง โครงการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลโดยการสร้างปะการังเทียม

[42] เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2546 ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ สำหรับอำนาจหน้าที่อื่นๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ข้อกำหนด ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการของทางราชการ

Ref. code: 25595601034639GQS

4.3.2 กรมประมง

กรมประมง เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้กำหนดภารกิจเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย และพัฒนาด้านการประมงเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ ควบคุมการประมง การผลิตสัตว์น้ำ และสินค้าประมงที่มีมาตรฐานถูกสุขอนามัยให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ตลอดจนป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประมง กฎหมายว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย กฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบกิจการแพปลา กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาการเพาะเลี้ยง การปรับปรุงพันธุ์ การผลิตการขยายพันธุ์สัตว์น้ำ สัตว์น้ำสวยงาม พันธุ์ไม้น้ำ อาหารสัตว์น้ำ สุขภาพสัตว์น้ำ และวิชาการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และสำรวจด้านทรัพยากรสัตว์น้ำ แหล่งทำการประมง เครื่องมือทำการประมง และระบบนิเวศทั้งในและนอกน่านน้ำไทย รวมทั้งรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

4) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับการเก็บรักษาสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เทคโนโลยีการบรรจุ เทคโนโลยีชีวภาพ และนวัตกรรมอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ

5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาระบบคุณภาพความปลอดภัย ตลอดจนกำกับดูแลสินค้าประมงให้ได้มาตรฐานตลอดสายการผลิตจนถึงผู้บริโภค

6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการด้านการประมง การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ กำหนดมาตรการในการทำการประมงและการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำ ควบคุมป้องกัน และปราบปรามการทำประมงและการค้าสัตว์น้ำให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งป้องกันยับยั้ง และขจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งในและนอกน่านน้ำไทย

7) พัฒนาระบบการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการทำการประมงตลอดจนระบบสืบค้นที่มีประสิทธิภาพ ให้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตลอดสายการผลิตจนถึงผู้บริโภค

Ref. code: 25595601034639GQS

8) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการประมง และการพัฒนาธุรกิจด้ารการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำการประมง การแปรรูปสัตว์น้ำ และอาชีพที่เกี่ยวข้องให้มีความมั่นคงและมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ

9) ดำเนินการเกี่ยวกับพันธกรณีและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ ด้านวิชาการ การค้า การลงทุน และกิจการอื่นๆ ด้านการประมงที่เกี่ยวข้อง

10) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และดำเนินการเกี่ยวกับงานสารสนเทศ ภูมิสารสนเทศ และเครือข่ายการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดเก็บข้อมูลและใช้ประโยชน์ข้อมูล ตลอดจนการให้บริการสารสนเทศ

11) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมประมง หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย[43]

จากภารกิจของกรมประมงจะเห็นได้ว่า เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในน้ำที่ไม่มีเพียงแต่สัตว์ทะเล แต่จะรวมทั้งสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในแหล่งน้ำจืดและแหล่งน้ำกร่อยด้วย โดยส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้ว จะอยู่ในส่วนอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าในเรื่องสายพันธุ์ ที่อาจช่วยให้มีการเพาะพันธุ์ปลานกแก้วได้ง่ายขึ้นในอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม กรมประมงยังไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องการดูแลสายพันธุ์ของปลานกแก้ว แต่ปลานกแก้วเริ่มได้รับความสำคัญมากขึ้นเนื่องจากปลานกแก้วได้ถูกกำหนดไว้ในบัญชีแนบท้ายของประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559 โดยห้ามมิให้บุคคลใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์น้ำในบัญชีแนบท้าย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมประมงหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประมงมอบหมาย[44] เพื่อเป็นส่วนช่วยอนุรักษ์ให้ปลานกแก้วมีจำนวนที่มากพอต่อการเป็นเครื่องมือทางธรรมชาติในการรักษาสมดุลในระบบนิเวศได้

---

[43] กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2559. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133/ตอนที่ 47 ก/หน้า 16/ 27 พฤษภาคม 2559

[44] ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133/ตอนพิเศษ 6 ง/หน้า 9/11 มกราคม 2559.

Ref. code: 25595601034639GQS

4.3.3 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง ฟื้นฟู ดูแลรักษา ส่งเสริมและทำนุบำรุงทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช การจัดให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการควบคุมป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีอยู่เดิมและฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้นและปลุกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหนและมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน ทั้งนี้ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และมีภารกิจอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) อนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแล รักษาทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าให้สมบูรณ์และสมดุลตามธรรมชาติ โดยให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนที่เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

2) ฟื้นฟู แก้ไข ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศในพื้นที่ป่าไม้

3) ควบคุม กำกับดูแล ป้องกันการบุกรุก การทำลายป่า และการกระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

4) ศึกษา วิจัย และพัฒนาวิธีการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ

5) กำหนดมาตรการและมาตรฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

6) บริการข้อมูลสารสนเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านป่าไม้

Ref. code: 25595601034639GQS

7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย[45]

อำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้ว จะอยู่ในส่วนพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลต่างๆ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่า ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปะการังอันเป็นแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว ซึ่งอุทยานแห่งชาติทางทะเลได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติทางทะเล โดยมีสำนักอุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่ในการสงวนรักษา และคุ้มครองดูแลสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเล มีอำนาจหน้าที่โดยอาศัยพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ในการกำหนดห้ามไม่ให้นักท่องเที่ยว กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว หรือบุคคลใดๆ ที่กระทำการในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อปะการังและสัตว์ทะเลที่อาศัยอยู่ในบริเวณแนวปะการัง[46] อันเป็นเขตอุทยานซึ่งได้รับความคุ้มครอง ซึ่งรวมไปถึงปลานกแก้วซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่ใช้ชีวิตอยู่ตามแนวปะการัง

4.3.4 กรมควบคุมมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ เป็นหน่วยงานสังกัดอยู่ในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีภารกิจเกี่ยวกับการกำกับ ดูแล อำนวยการประสานงาน ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการฟื้นฟู คุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบาย และแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ

2) เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

3) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรการในการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ

4) ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษ

5) พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมสำหรับระบบต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการกากของเสีย สารอันตราย คุณภาพน้ำ อากาศ ระดับเสียง และความสั่นสะเทือน

---

[45] กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2547.

[46] พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, มาตรา 16 (2) และ (3).

Ref. code: 25595601034639GQS

6) ประสานงานและดำเนินการเพื่อฟื้นฟู หรือระงับเหตุที่อาจเป็นอันตรายจากมลพิษในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนมลพิษ และประเมินความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

7) ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดการมลพิษ

8) ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในด้านการจัดการมลพิษ

9) ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ

10) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย[47]

ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมมลพิษ และเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากภาวะมลพิษ มีหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนการทำงานของเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่โดยตรง เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษสามารถดำเนินการเพื่อเข้าไปตรวจสอบเกี่ยวมลพิษแทนเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่โดยตรงได้ แต่จะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทราบโดยเร็วเพื่อให้ดำเนินการต่อไป หรือการกำหนดค่ามาตรฐานมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งบทบาทหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้ว คือ การขับเคลื่อนนโยบายโดยการตรวจสอบเพื่อให้เกิดการปฏิบัติของเจ้าพนักงานตามกฎหมายหลักในการควบคุมมลพิษทางทะเล เช่น การปล่อยของเสีย กากต่างๆ ลงสู่ทะเล ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทางทะเล รวมทั้งปลานกแก้ว และระบบนิเวศทางทะเลโดยรวมทั้งหมด

4.3.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันเกี่ยวกับการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้

---

[47] กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545

Ref. code: 25595601034639GQS

หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวตามที่กฎหมายบัญญัติ[48] ซึ่งจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาครัฐ โดยเฉพาะในเรื่องการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ที่จะสามารถคุ้มครอง ดูแล จัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์ปลานกแก้ว โดยอาศัยเครื่องมือทางกฎหมายที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการได้ ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการตราข้อบัญญัติเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ขององค์กรการบริหารส่วนจังหวัด สามารถกำหนดโทษสำหรับผู้ละเมิดข้อบัญญัติได้ [49] ซึ่งแนวทางในการอนุรักษ์ปลานกแก้ว องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถกำหนดแผนพัฒนาจังหวัดในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ทะเลรวมไปถึงปลานกแก้วในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และตราข้อบัญญัติสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ทะเล รวมถึงการกำหนดบทลงโทษ โดยการตราข้อบัญญัติ และจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นข้อพิจารณาในลำดับต้น เพื่อให้เกิดผลทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

2) องค์การบริหารส่วนตำบล

---

[48] มาตรา 57 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

[49] มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

Ref. code: 25595601034639GQS

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น แนวทางการอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้ว และสิ่งมีชีวิตทางทะเลในพื้นที่รับผิดชอบ สามารถทำได้โดยการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมออกข้อบังคับสำหรับการคุ้มครองปลานกแก้วและสิ่งมีชีวิตทางทะเล ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงแนวนโยบายและแผนพัฒนาต่างๆ ในระดับชาติเป็นกรอบสำหรับการดำเนินงาน

4.3.6 กองทัพเรือ

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้ผู้บัญชาการทหารเรือเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับการบริหารจัดการประมง ดังต่อไปนี้[50]

1) กำหนดนโยบายการพัฒนาการประมงในน่านน้ำไทยให้สอดคล้องกับปริมาณของทรัพยากรสัตว์น้ำ และขีดความสามารถในการทำการประมง โดยคำนึงถึงจุดอ้างอิงเป็นสำคัญ

2) กำหนดนโยบายการส่งเสริม พัฒนา และการแก้ไขปัญหาการประมงนอกน่านน้ำไทย

3) กำหนดนโยบายการพัฒนาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ

4) กำหนดนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องด้านการประมงของประเทศ

5) กำหนดมาตรการในการดำเนินการควบคุมให้บรรลุตามนโยบายที่กำหนด

6) กำหนดปริมาณสูงสุดของสัตว์น้ำที่จะทำการประมงในน่านน้ำไทย

7) กำหนดแนวทางและเป้าหมายในการพัฒนาการประมงของประเทศให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม

8) กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในอยู่ในภาวะที่เหมาะสมและสามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

9) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

---

[50] มาตรา 19 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

Ref. code: 25595601034639GQS

10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

นอกจากนี้ในแนวนโยบายของกองทัพเรือที่เกี่ยวกับด้านกิจการพลเรือน[51] ได้มีการกำหนดให้การส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง มีเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่ให้กิจกรรมต่างๆ ได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย จะเห็นได้ว่ากองทัพเรือมีบทบาทหน้าที่ทั้งเกี่ยวกับการวางแนวนโยบายในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการทำประมงซึ่งรวมไปถึงแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศทางทะเลตามพระราชกำหนดการประมง และแนวนโยบายและภารกิจของกองทัพเรือก็ได้กำหนดให้มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เช่น การจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล โดยหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง จังหวัดชลบุรี และด้านฝั่งทะเลอันดามัน โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของกองเรือภาคที่ ๓ กองเรือยุทธการ มีศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลอยู่ที่ ชายหาดสนงาม แหลมปอ ฐานทัพเรือพังงา อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กองทัพเรือยังไม่ได้มีการดำเนินการโดยตรงที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว แต่จะปรากฏในโครงการเกี่ยวกับการฟื้นฟูแนวปะการังและการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่โดยรอบพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยทหารเรือนั้น

4.3.6 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

4.3.6.1 กองบังคับการตำรวจน้ำ

กองบังคับการตำรวจน้ำ มีอำนาจหน้าที่ในเขตอำนาจการรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

1) ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ รวมทั้งรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญอื่นๆ

2) รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทั่วราชอาณาจักร

---

[51] กองทัพเรือ. นโยบายกองทัพเรือ ประจำปีงบประมาณ 2559; 2559. น.16

Ref. code: 25595601034639GQS

3) ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดทางอาญาในเขตน่านน้ำไทย ท่าเรือชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นอาณาเขตของประเทศไทย รวมท้งเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และในทะเลหลวงเฉพาะเรือไทย และความผิดอื่นที่เกี่ยวเนื่อง

4) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย[52]

4.3.6.2 กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วราชอาณาจักร

2) ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่นอันเกี่ยววกับความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความผิดอื่นที่เกี่ยวข้อง

3) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย[53]

จากภารกิจและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีส่วนในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ทะเลและการอนุรักษ์ปลานกแก้ว โดยการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการอื่นๆ ที่มีหน้าที่โดยตรง โดยเฉพาะในเรื่องการกระทำความผิดในบริเวณพื้นที่ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย หรือพฤติการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ เป็นต้น

---

[52] กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการเป็นกองบงัคับการหรือส่วนราชการอย่างอื่นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552

[53] กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการเป็นกองบังคับการหรือส่วนราชการอย่างอื่นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552

Ref. code: 25595601034639GQS

4.3.7 ภาคประชาสังคม

4.3.7.1 องค์กรภาคเอกชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้องค์กรภาคเอกชนซึ่งมีฐานะตามกฎหมายไทย หรือกฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมมีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นองค์กรด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอาจได้รับการสนับสนุนจากทางราชการในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การจัดให้มีอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อจิตสำนึกของสาธารณชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

3) การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น

4) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเสนอแนะความคิดเห็นต่อรัฐบาลหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

5) การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับอันตรายหรือความเสียหายจากภาวะมลพิษ อันเกิดจากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษ รวมทั้งเป็นผู้แทนในคดีที่มีการฟ้องร้องต่อศาล เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายนั้นด้วย[54]

นอกจากนี้องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนอาจได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐในกรณีที่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยร้องขอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมให้ความช่วยเหลือ โดยนายกรัฐมนตรีโดย

---

[54] มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

Ref. code: 25595601034639GQS

คำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจสั่งให้ความช่วยเหลือ หรือสั่งให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่องค์กรเอกชนนั้น และหากมีกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุน หรือเงินกู้ให้แก่องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนแล้ว เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้

ปัจจุบันยังไม่มีองค์กรภาคเอกชนที่เข้ามาดำเนินการหรือจัดโครงการเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้วโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายของไทยได้เปิดโอกาสสำหรับองค์กรภาคเอกชนที่ได้จดทะเบียนมีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ปลานกแก้ว พร้อมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มจากภาคประชาชนให้เป็นกลุ่มก้อนขนาดใหญ่ขึ้นและเกิดความเข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการอนุรักษ์ปลานกแก้วที่มีประสิทธิภาพโดยมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เพื่อให้ภาคเอกชนและประชาชนได้ทราบถึงช่องทางในการรับการสนับสนุนโครงการอันเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองปลานกแก้วเพื่อให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.7.2 ภาคประชาชน

องค์กรภาคประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล อันเป็นต้นทุนที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศโดยทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้น การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ การให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติในกลุ่มประชาชน จะมีส่วนทำให้ปลานกแก้วซึ่งเป็นสัตว์ทะเลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับระบบนิเวศโดยรวมของแนวปะการังได้รับความคุ้มครองได้ดียิ่งขึ้น

ภาคประชาชนสามารถร่วมกันอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้วได้ โดยการรวมกลุ่มกันในรูปแบบต่างๆ แม้ไม่ได้มีการจดทะเบียนดังเช่นองค์กรภาคเอกชนก็สามารถดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์ปลานกแก้วได้ โดยจากที่ผ่านมาได้มีการใช้มาตรการทางสังคมโดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสื่อออนไลน์ เพื่อรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของปลานกแก้ว และการขอความร่วมมือโดยการงดซื้อและงดบริโภคปลานกแก้ว จนประสบความสำเร็จและได้ผลในทางรูปธรรม ทำให้ห้างร้านต่าง ๆ ที่เคยมีการจำหน่ายปลานกแก้วในปริมาณมากยกเลิกการขายในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่นๆ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม ภาครัฐอาจต้องดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคุ้มครองปลานกแก้ว โดยการสร้างจิตสำนึกให้

Ref. code: 25595601034639GQS

ประชาชนเห็นความสำคัญของปลานกแก้ว และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของในทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน จะทำให้ความเข้มแข็งของภาคประชาชนในการอนุรักษ์ปลานกแก้วได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4.4 บทวิเคราะห์

4.4.1 ปัญหานโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ทั้งรัฐและประชาชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวิภาพ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินในด้านนโยบาย และกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญ รวมไปถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นที่อยู่ของประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว หรือเพื่อไม่ให้การดำเนินการของรัฐนั้นต้องไปกระทบต่อประชาชนเกินกว่าความเหมาะสม

มาตรา 58 กำหนดให้การดำเนินการของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ดำเนินการถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในมาตรา 59 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐที่ต้องเปิดข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก ซึ่งได้มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดรองรับเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการพิจารณากรณีที่มีโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน หรือมีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล อันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว และสัตว์ทะเลอื่น แต่อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่ได้เป็นมาตรการที่ผูกพันให้รัฐจะต้องกระทำตามความคิดเห็นนั้น แต่รัฐเพียงแต่นำความคิดเห็นที่ได้มาประกอบการพิจารณาในการดำเนินการหรืออนุญาตโครงการตามที่กฎหมายบัญญัติเพียงเท่านั้น

Ref. code: 25595601034639GQS

ในส่วนของการกำหนดหน้าที่ของบุคคลนั้น ในมาตรา 50 ได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการคุ้มครองปลานกแก้วและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอื่น ๆ ย่อมเป็นหน้าที่ของบุคคลอย่างหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ได้รับรองสิทธิของประชาชนในการจัดตั้งเป็นองค์กรเอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Government Organization : NGO) เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนรูปแบบหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่มกันในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่สังคมไทยปัจจุบันมีความตื่นตัวในการตระหนักในเรื่องนี้มากขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรองรับในเรื่องดังกล่าวในมาตรา 42 ให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นองค์กร โดยจะจำกัดสิทธิดังกล่าวไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด

โดยสิทธิของประชาชนในการดำเนินการต่าง ๆ สามารถกระทำการได้โดยเป็นไปตามมาตรา 25 ของรัฐธรรมนูญซึ่งได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่มีนอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่ไม่ได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งมาตรการในการคุ้มครองปลานกแก้วนั้น อาจมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการทางกฎหมายหรือมาตรการในทางนโยบายที่อาจต้องกระทบสิทธิของประชาชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนั้นต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 26 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่มิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

ดังนั้น รัฐอาจกำหนดมาตรการเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้วโดยอาศัยเครื่องมือทางกฎหมายอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อป้องกันการใช้ช่องว่างทางกฎหมายในการจับ การค้าปลานกแก้วอย่างแพร่หลาย หรือการให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเริ่มต้น

Ref. code: 25595601034639GQS

จากเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล โดยแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของปลานกแก้ว และมีการดำเนินการในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ จะต้องไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง รวมทั้งต้องให้ความสำคัญในเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งไม่ได้เป็นมาตรการบังคับที่จะต้องนำความคิดเห็นนั้นมาปฏิบัติตาม แต่รัฐควรจะให้น้ำหนักในการพิจารณาในส่วนนี้มากขึ้นในการประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตโครงการ รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับประชาชน หรือข้อมูลที่อาจมีผลต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบด้วย

ในส่วนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2559-2564) กำหนดในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม ให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีความยั่งยืน และลดความขัดแย้ง โดยยึดหลักความสมดุลที่ให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ และมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อให้สามารถรับมือกับสิ่งอาจที่เกิดขึ้นในอนาคต แต่ไม่ได้มีการกำหนดหรือลำดับความสำคัญเป็นมาตรการที่ควรจะต้องทำก่อนหรือหลัง ในเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งมีชีวิตทางทะเล ยังพบว่ามีการให้ความสำคัฐกับสิ่งมีชีวิตประเภทเดิม ๆ ซึ่งได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอยู่แล้ว ซึ่งปลานกแก้วไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มของสิ่งมีชีวิตดังกล่าว ซึ่งเห็นว่าภาครัฐควรจะต้องทบทวนเกี่ยวกับสภาวะและปริมาณของสิ่งมีชีวิตทางทะเลในปัจจุบัน ให้ความจริงจังในการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองปลานกแก้วหรือสัตว์ทะเลประเภทอื่น ที่ควรจะอยู่ในการจัดความสำคัญที่มากขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษาสภาพแวดล้อมในแนวปะการังและระบบนิเวศทางทะเล

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2564 เป็นแนวทางในการจัดทำแผนสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อกระจายอำนาจในการดูแลในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น อีกทั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในท้องที่เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 หรือเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด และในกรณีที่จังหวัดใดที่ไม่มีเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือเขตควบคุมมลพิษ ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดประสงค์จะดำเนินการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตจังหวัดของตน อาจจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดเพื่อขอความเห็นชอบต่อ

Ref. code: 25595601034639GQS

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติก็ได้ ฉะนั้น จังหวัดที่มีการสำรวจพบว่ามีพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วควรมีหน้าที่ในการกำหนดแนวนโยบายและแนวทางในการคุ้มครองปลานกแก้วไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนในระดับจังหวัด และมีมาตรการในทางปฏิบัติที่มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนและแนวทางที่ได้กำหนดไว้ แต่ในทางปฏิบัติพบว่าขีดความสามารถในการดำเนินการสำรวจยังมีความจำกัดทั้งในด้านงบประมาณ และบุคลากรที่รับผิดชอบ เนื่องจากในแต่ละจังหวัดมักมีอัตราของผู้ปฏิบัติงานจำนวนไม่เพียงพอต่อพื้นที่ ซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานตามนโยบายสามารถทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

4.4.2 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองปลานกแก้ว

4.4.2.1 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมง

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้มีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบร้ายแรงที่จะเป็นอันตรายต่อพันธุ์สัตว์น้ำและสิ่งมีชีวิตอื่นในทะเลที่อาจเกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก เช่น การห้ามทิ้ง เท ระบายวัตถุที่อาจเป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ หรือการทำให้เกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ หรือการใช้กระแสไฟฟ้าหรือวัตถุระเบิดในการทำประมง ซึ่งบทบัญญัติต่าง ๆ ได้มีการกำหนดโทษทางอาญาที่สูง และโทษทางปกครองเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิด นอกจากนี้ ได้มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้เครื่องมือการทำประมง ซึ่งในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในทุกประเภทการทำประมงจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการประมงจะต้องรับโทษทั้งทางอาญาและโทษทางปกครอง หากมองในแง่ของการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ถือว่าเป็นมาตรการที่เข้มงวด แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการอนุญาตในการขอให้เครื่องมือแต่ละประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำประมงพื้นบ้านอาจเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนมากขึ้น ซึ่งภาครัฐควรจะต้องดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวก รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการขออนุญาตเพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้ถูกต้อง และเพื่อลดปัญหาการกระทำความผิดของผู้ประกอบอาชีพประมงในกลุ่มของการทำประมงเพื่อการยังชีพอีกด้วย

4.4.2.2 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองชนิดพันธุ์

ในพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 โดยอาศัยตามความในมาตรา 66 ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์น้ำที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ที่ห้ามจับหรือนำขึ้นเรือประมง พ.ศ. 2559 ซึ่งกำหนดให้สัตว์น้ำชนิดที่เลี้ยงลูกด้วยนม

Ref. code: 25595601034639GQS

สัตว์น้ำหายากหรือใกล้สูญพันธุ์ตามที่ประกาศในฉบับนี้ เป็นสัตว์น้ำที่ห้ามมิให้ผู้ใดจับหรือนำขึ้นเรือประมง เว้นแต่ กรณีจำเป็นเพื่อการช่วยชีวิตสัตว์น้ำนั้น ซึ่งในประกาศฉบับดังกล่าวได้กำหนดสัตว์ประเภทต่าง ๆ แต่ในประกาศฉบับดังกล่าวประกอบด้วยสัตว์น้ำที่เป็นสัตว์ทะเลใกล้สูญพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับอื่นด้วยแล้ว โดยไม่ปรากฏว่าปลานกแก้วจะได้รับความคุ้มครองตามประกาศฉบับดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ปลานกแก้วถูกกำหนดอยู่ในบัญชีท้ายของประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559 โดยออกตามความมาตรา 65 ซึ่งได้กำหนดให้ปลานกแก้วทุกชนิดในวงศ์ Scaridae ได้รับความคุ้มครองโดยห้ามมิให้บุคคลใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมประมงหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประมงมอบหมาย ซึ่งการนำปลานกแก้วเข้ามาในประเทศไทยเพื่อวัตถุประสงค์ในการเพิ่มจำนวนของปลาในประเทศไทยให้มากขึ้น จะสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อดำเนินการขออนุญาต ซึ่งเห็นว่าควรส่งเสริมให้มีการเพาะพันธุ์ปลานกแก้วโดยเปิดโอกาสเอกชนดำเนินการเพาะพันธุ์โดยมีภาครัฐให้การสนับสนุน โดยการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สนใจในการเพาะพันธุ์ปลานกแก้วในด้านการให้องค์ความรู้ หรือการมีแหล่งเงินทุนสำหรับการวิจัย เป็นต้น

จากพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีมาตรการจัดการสัตว์ป่าคุ้มครอง เช่น การเพาะพันธุ์ การครอบครอง การควบคุมเกี่ยวกับการค้าภายในและการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น โดยได้มีการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งไม่ได้มีบทบัญญัติที่คุ้มครองปลานกแก้วไว้โดยเฉพาะ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันยังมีการจับปลานกแก้วโดยการทำประมงประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประมงพื้นบ้านที่ยังพบว่าได้นำปลานกแก้วมาขายซึ่งพบในปริมาณที่ไม่มากสำหรับการยังชีพ หากบัญญัติปลานกแก้วไว้ในบัญชีสัตว์คุ้มครอง อาจเป็นมาตรการที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของการทำประมงพื้นบ้านเพื่อยังชีพเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การวางมาตรการในระยะยาวในการคุ้มครองปลานกแก้ว อาจทำได้โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและให้เห็นถึงความสำคัญของปลานกแก้วที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ให้ประชาชนที่ทำการประมงพื้นบ้านเพื่อการยังชีพได้มีการตระหนักถึงเรื่องดังกล่าว ที่อาจเป็นแนวทางที่จะช่วยให้การจับปลานกแก้วลดจำนวนลง

4.4.2.3 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดพื้นที่

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้นิยามคำว่า “อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ และนิยามคำว่า “ที่ดิน” หมายความว่า

Ref. code: 25595601034639GQS

พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ลาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล เมื่อพิจารณาจากนิยามดังกล่าวแล้ว เห็นว่ากฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้ “ที่ดิน” หมายความรวมถึงที่ชายทะเลแต่มิได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าหมายความรวมถึงทะเลจากคำจำกัดความคำว่า “ที่ดิน” ทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่า คำว่า “ที่ชายทะเล” มีความหมายเพียงใด ครอบคลุมถึงพื้นที่ทะเลซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วด้วยหรือไม่

ประมวลกฎหมายที่ดินได้กำหนดนิยามของคำว่า “ที่ดิน” ไว้ว่า หมายถึงพื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ที่ดิน” ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และได้มีคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ได้ตีความคำว่า “ที่ดิน” โดยอาศัยหลักตามประมวลกฎหมายที่ดินไว้หลายคดีวินิจฉัยไว้ว่า “ที่ชายทะเลนั้น มีความหมายถึงบริเวณพื้นดินและชายทะเล ซึ่งประกอบกันเป็นที่ริมตลิ่งของแนวชายฝั่งทะเลและมีน้ำท่วมถึงเป็นประจำทุกปีในฤดูน้ำ เพราะฉะนั้น ที่ชายทะเลจึงมีฐานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับที่ชายตลิ่งของแม่น้ำลำคลอง และทางน้ำในแผ่นดิน ...”[55] จะเห็นได้ว่าจากคำพิพากษาข้างต้นแล้ว ที่ชายทะเลจะมีความหมายว่าพื้นดินที่มีบริเวณติดต่อกับทะเลซึ่งประกอบกันเป็นที่ริมตลิ่งของแนวชายฝั่งทะเล และจะมีน้ำท่วมถึงเฉพาะบางฤดูเท่านั้น มิได้รวมถึงพื้นที่ทะเลซึ่งมีน้ำท่วมถึงตลอดเวลาอันเป็นแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้วแต่อย่างใด ฉะนั้น จึงควรกำหนดบทนิยามในส่วนนี้ให้เกิดความชัดเจนให้มากขึ้นเพื่อป้องกันความสับสนของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ในเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นว่าพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 4(1) นิยามคำว่า “ที่ดิน” หมายความว่าพื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย และประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 1 นิยามคำว่า “ที่ดิน” ไว้มีความหมายเช่นเดียวกัน โดยเห็นว่ามีความหมายรวมถึงพื้นดินและพื้นน้ำด้วย กล่าวคือเป็นบริเวณที่เป็นราชอาณาจักรของไทยทั้งหมด ทั้งในส่วนที่เป็นพื้นดินและพื้นน้ำภายใต้อธิปไตยของประเทศไทย จึงหมายความรวมถึงทะเลอาณาเขต ซึ่งความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าคำว่า “ที่ดิน” ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และประมวลกฎหมายที่ดิน จึงหมายความรวมไปถึงพื้นที่ส่วนที่เป็นทะเลด้วย

อย่างไรก็ตาม ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกามิได้มีฐานะเป็นกฎหมาย จึงไม่อาจนำมายึดถือเพื่อใช้ในการตีความกฎหมายได้ ในการตีความ “ที่ดิน” ตามพระราชบัญญัติ

---

[55] คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 214/2480

Ref. code: 25595601034639GQS

อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 จึงต้องยึดถือตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา ดังนั้น เขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติจึงไม่หมายความรวมถึงพื้นที่ทะเลซึ่งน้ำท่วมถึงตลอดเวลา แม้ว่าแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาแสดงแนวเขตของอุทยานแห่งชาติทางทะเลจะครอบคลุมไปในพื้นที่ทะเลที่น้ำท่วมถึงตลอดเวลาอันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองด้วยมาตรการทางกฎหมายต่างๆ ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และเพื่อให้เกิดผลดีต่อการคุ้มครองปลานกแก้ว ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศในตามแนวปะการัง ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขคำจำกัดความคำว่า “ที่ดิน” ในมาตรา 4(1) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 โดยให้ขยายความไปถึงพื้นที่ในทะเลด้วย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในบทบัญญัติเกี่ยวกับเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 และ 45 โดยออกเป็นกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วแต่กรณี โดยให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่ รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองและกำหนดระยะเวลาที่ใช้มาตรการคุ้มครองดังกล่าวในพื้นที่นั้น พร้อมกับการกำหนดโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามตามข้อกำหนดในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมสามารถเป็นทางออกสำหรับการคุ้มครองพื้นที่ที่อยู่ของปลานกแก้วที่อยู่บริเวณภายนอกเขตอุทยานและเขตคุ้มครองประเภทต่าง ๆ โดยการออกเป็นกฎกระทรวงในแต่ละพื้นที่ซึ่งจะมีผลใช้บังคับไปตลอดจนกว่าจะมีกฎหมายบัญญัติให้ยกเลิก หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงในส่วนของการประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยออกเป็นประกาศกระทรวง จะมีกำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลา 5 ปี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเขตพื้นที่ต่าง ๆ ออกมาแล้ว ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบังคับใช้อย่างจริงจังด้วย โดยอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการคอยสอดส่องดูแลสภาพของพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งสร้างจิตสำนึกของคนในท้องที่รวมทั้งนักท่องเที่ยวให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

นอกจากนี้ การกำหนดเขตพื้นที่ การใช้อุปกรณ์หรือวิธีการในการทำประมงตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ควรจะต้องมีการทบทวนความเหมาะสมในเรื่องวิธีการหลักเกณฑ์เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การสำรวจสภาพความสมบูรณ์ของระบบนิเวศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทบทวนประเภทของสิ่งมีชีวิตที่ควรแก่การคุ้มครองจากการกระทำต่าง ๆ ที่อาจเป็นภัยและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ นอกจากนี้ควรมีการกำหนดงบประมาณสำหรับการสนับสนุนทางด้านวิชาการเพื่อการศึกษาวิจัย หรือการศึกษาเพื่อเพาะพันธุ์สิ่งมีชีวิตทางทะเล ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบว่าปริมาณสิ่งมีชีวิตอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มากน้อยเพียงใด โดยจะรวมถึงการศึกษาเพื่อการ

Ref. code: 25595601034639GQS

ขยายพันธุ์ของปลานกแก้วเพื่อให้เป็นสัตว์ที่สามารถทำประโยชน์ให้แก่ระบบนิเวศทางทะเล หรืออาจเป็นสัตว์เศรษฐกิจต่อไปได้ในอนาคต

พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 เป็นการกำหนดแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาขัดข้องในหลายประการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างสมดุลและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแล้วมีข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นมาตรการจัดการความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรทั้งกรณีความเสียหายร้ายแรงและที่ร้ายแรงเข้าขั้นวิกฤต ได้กำหนดให้เป็นภารกิจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีความชัดเจน โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะเป็นผู้ประสานกับหน่วยงาน ซึ่งอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติในเรื่องความขัดแย้งในเรื่องอำนาจการบังคับใช้กฎหมาย ในส่วนกรณีความเสียหายร้ายแรงเข้าขั้นวิกฤต อาจมีปัญหาที่จะพิจารณาว่ากรณีใดเข้าข่ายในลักษณะใดบ้าง ที่จะต้องมีข้อมูลและข้อเท็จจริงเพียงพอในการพิจารณาที่อาจก่อให้เกิดความล่าช้าในขั้นตอนดังกล่าวนี้ได้

4.4.2.4 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษซึ่งมีผลต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดในเรื่องคุณภาพมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เช่น มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำจากบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มาตรฐานควบคุมมลพิษจากท่าเทียบเรือประมง สะพานปลาและกิจการแพปลา ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวเป็นการกำหนดมาตรฐานที่มีผลบังคับแก่แหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้ถูกควบคุมตามประกาศของรัฐมนตรีที่ระบายน้ำทิ้งลงสู่ที่สาธารณะ โดยมิได้คำนึงถึงความสามารถในการรองรับสิ่งสกปรกของแหล่งน้ำที่รับการระบายน้ำจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดความไม่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เพราะแหล่งน้ำแต่ละแหล่งมีความสามารถในการรองรับสิ่งสกปรกได้ไม่เท่ากัน หากในพื้นที่ที่มีแหล่งกำเนิดมลพิษอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแม้ว่าการปล่อยน้ำที่อยู่ในมาตรฐานควบคุมมลพิษตามที่กฎหมายกำหนดแล้วก็ตาม แต่เมื่อปริมาณจากแหล่งต่าง ๆ มารวมกันอาจมีปริมาณค่ามลพิษที่มากกว่าความสามารถในการรองรับสิ่งสกปรกที่ปล่อยออกมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษโดยรอบนั้นได้ จึงเห็นได้ว่า การกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษไม่สามารถควบคุมมลพิษได้เพียงพอ ดังนั้น ในการกำหนดค่ามาตรฐานควบคุมมลพิษควรคำนึงถึงความสามารถในการรองรับความสกปรกของแหล่งน้ำ โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปลานกแก้วนั้น ควรต้องมีความเข้มงวดในการกำหนดค่ามาตรฐานโดยอาศัย

Ref. code: 25595601034639GQS

เกณฑ์ค่ามาตรฐานโดยพิจารณาจากแหล่งที่รองรับน้ำเสียเพื่อนำมากำหนดเป็นค่ามาตรฐานควบคุมมลพิษ ซึ่งจะไม่ทำให้มีผลกระทบต่อแหล่งน้ำและที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว

นอกจากนี้ การกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศนั้น หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษยังไม่เกิดขึ้นจนกว่าจะได้มีการประกาศรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียแหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษอีกชั้นหนึ่งเสียก่อน ตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ดังนั้น ควรมีการพิจารณาการออกประกาศกำหนดประเภทของกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีการปล่อยมลพิษลงสู่แหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว โดยมีการติดตามตรวจสอบในพื้นที่ที่มีการปล่อยน้ำเสียอยู่อย่างสม่ำเสมอ

4.4.2.5 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลในด้านการท่องเที่ยวในแง่พื้นที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ 2504 นั้นยังไม่ครอบคลุมไปถึงพื้นที่ภายนอกเขตอุทยาน ดังนั้น เพื่อให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่อาจอยู่ภายนอกเขตพื้นที่แนวเขตอุทยาน อันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วซึ่งอาจถูกทำลายหรือได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์โดยง่าย และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ในกรณีที่พื้นที่แนวปะการังซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ หรือเป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งหากปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 เป็นเครื่องมือหนึ่งในการคุ้มครองปลานกแก้วในส่วนของ

Ref. code: 25595601034639GQS

การคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยเพื่อไม่ให้ถูกรบกวน โดยเน้นในเรื่องการควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่จะต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันพบว่าการท่องเที่ยวหลายประเภทที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับแนวปะการัง และสิ่งมีชีวิตในทะเล ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยได้มุ่งเน้นให้อุตสากรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศจนทำให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปริมาณของนักท่องเที่ยวและรายได้มากจนละเลยและไม่ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และคุ้มครองสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นแหล่งรายได้หลัก อีกทั้งการไม่ให้ข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเห็นความสำคัญและตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล โดยการใช้ความระมัดระวังในการท่องเที่ยวที่จะไม่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น ภาครัฐอาจต้องมีการตรวจสอบรวมทั้งการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบกิจการท่องเที่ยวรวมทั้งมัคคุเทศก์ที่จะช่วยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยอาจมีการจัดอบรมหรือการทดสอบความรู้ก่อนที่จะออกใบอนุญาตให้แก่มัคคุเทศก์เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม นอกจากการใช้มาตรการทางกฎหมายมาเพื่อควบคุมแล้ว อาจใช้วิธีการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการให้ความรู้ ความเข้าใจ หรือจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่นักท่องเที่ยวถึงความสำคัญของปลานกแก้วต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล หรือการจัดแผนงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พร้อมกับการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้วอย่างยั่งยืน

4.4.4.6 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ทั้งรัฐและประชาชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวิภาพ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินในด้านนโยบาย และกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญ รวมไปถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นที่อยู่ของประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว หรือเพื่อไม่ให้การดำเนินการของรัฐนั้นต้องไปกระทบต่อประชาชนเกินกว่าความเหมาะสม

มาตรา 58 กำหนดให้การดำเนินการของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ดำเนินการถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต

Ref. code: 25595601034639GQS

หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในมาตรา 59 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐที่ต้องเปิดข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก ซึ่งได้มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดรองรับเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการพิจารณากรณีที่มีโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน หรือมีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล แนวปะการังซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว และสัตว์ทะเลอื่น

แต่อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่ได้เป็นมาตรการที่ผูกพันให้รัฐจะต้องกระทำตามความคิดเห็นนั้น แต่รัฐเพียงแต่นำความคิดเห็นที่ได้มาประกอบการพิจารณาในการดำเนินการหรืออนุญาตโครงการตามที่กฎหมายบัญญัติเพียงเท่านั้น และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของรัฐ ในทางปฏิบัตินั้นจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากจนประชาชนไม่สามารถที่จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารของทางภาครัฐได้จริง นอกจากนี้ ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ได้มีสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นช่องทางสำหรับประชาชนที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย โดยในเรื่องของการคุ้มครองปลานกแก้วได้มีกระแสจากสื่อดังกล่าว โดยวิธีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของปลานกแก้ว และการขอความร่วมมือโดยการงดซื้อและงดบริโภคปลานกแก้ว จนประสบความสำเร็จและได้ผลในทางรูปธรรม ทำให้ห้างร้านต่าง ๆ ที่เคยมีการจำหน่ายปลานกแก้วในปริมาณมากยกเลิกการขายในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์และมีการทบทวนได้อย่างรอบด้าน เพื่อให้การดำเนินการตัดสินใจในเรื่องแนวนโยบายที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเป็นไปอย่างเหมาะสม

จากพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระดับจังหวัดซึ่งมีองค์ประกอบของผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐเป็นจำนวนมากซึ่งอาจทำให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ไม่เพียงพอเท่าที่ควร อีกทั้งในประเด็นของสถานะของชุมชนชายฝั่งซึ่งเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง โดยในมาตรา 16 ได้กำหนดให้เป็นส่วนสนับสนุนการทำงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อย่างไรก็ตาม การได้รับความช่วยเหลือเพื่อ

Ref. code: 25595601034639GQS

ดำเนินการใด ๆ เป็นดุลพินิจของของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนในลักษณะอย่างไรและมากน้อยเพียงใด ซึ่งเห็นว่าควรกำหนดให้เป็นสิทธิของชุมชนชายฝั่งในการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อีกทั้งกฎหมายมิได้กำหนดถึงสถานะและวิธีการใช้สิทธิของชุมชนให้ชัดเจนว่ามีสถานะอย่างไร และจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในท้องถิ่นของตน จึงเห็นว่าควรมีการกำหนดสถานะทางกฎหมาย ซึ่งอาจใช้วิธีการจดแจ้งพร้อมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สิทธิ เพื่อให้มีเอกภาพในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนชายฝั่ง ควบคู่ไปกับการดำเนินงานของภาครัฐในส่วนท้องถิ่น รวมถึงการจัดการองค์ความรู้ในเรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สร้างแรงจูงใจให้มีการสร้างนวัตกรรมและภูมิปัญญาเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรรวมทั้งการเผยแพร่ความรู้และแลกเปลี่ยนกับกลุ่มเป้าหมาย

4.4.3 ปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับสัตว์น้ำมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ในบางกรณีที่ผู้กระทำความผิดบางประเภทที่เป็นความผิดอาญาซึ่งผู้กระทำได้กระทำเพียงครั้งเดียว แต่การกระทำนั้นเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบทหลายฉบับ ซึ่งในหลักกฎหมายอาญาถือว่าเป็นการกระทำกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดโทษไว้หนักสุด ซึ่งการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดหรือฟ้องผู้กระทำความผิดโดยยังไม่ครบทุกฐานความผิด แต่ได้มีการดำเนินคดีไปตามบทบัญญัติที่มิใช่บทหนักจนคดีถึงที่สุดแล้ว จะส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นบทที่หนักได้อีก เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายได้กำหนดไว้ว่าห้ามมิให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซ้ำเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่าบุคคลจะไม่รับโทษสองครั้งในการกระทำความผิดครั้งเดียว หากฝ่าฝืนจะเป็นการกระทำที่เรียกว่า Double Jeopardy ซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย[56]

กฎหมายแต่ละฉบับได้มอบให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายในหน่วยงานของตนเป็นผู้รับผิดชอบ โดยแต่ละหน่วยงานจะต่างคนต่างทำ เพราะขาดการประสานความร่วมมือกันในการทำหน้าที่ หรืออาจเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอส่งผลให้มีข้อติดขัดในการตัดสินใจ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจใน

---

[56] ชัชชม อรรฆภิญญ์, การบังคับใช้กฎหมาย : ประเด็นที่ยังต้องปรับปรุงในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไทย, ดุลพาห. มกราคม - มีนาคม 2539. น.90-91

Ref. code: 25595601034639GQS

กฎหมายทั้งในส่วนกฎหมายที่ตนเองมีอำนาจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เพื่อให้เกิดความถูกต้องในการตั้งข้อหาความผิด หรือการดำเนินคดี รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายจะต้องมีความเข้มงวดเพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่อาจริเริ่มจะกระทำความผิด เพราะเมื่อเกิดความเสียหายในเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติแล้วนั้น ไม่อาจประเมินมูลค่าเป็นเงินได้ ฉะนั้น จึงต้องมีการกำหนดบทลงโทษที่หนักเพื่อให้ผู้ที่อาจจะกระทำความผิดได้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย

ในเรื่องเกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเห็นว่าประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น และเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ในส่วนของปลานกแก้วถือว่ายังมีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรู้เกี่ยวกับชนิดพันธุ์น้อยมาก ซึ่งเมื่อสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยมีการจับปลานกแก้วขึ้นมาเพื่อมาเป็นอาหารซึ่งเดิมปลานกแก้วไม่เป็นที่นิยมรับประทานกันในประเทศไทย จนกระทั่งมีกระแสสังคมที่ทำให้เกิดการตื่นตัวและนำไปสู่การศึกษา และพบว่าปลานกแก้วมีประโยชน์ต่อระบบนิเวศอย่างมหาศาล โดยเฉพาะประโยชน์ต่อแนวปะการัง ฉะนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ โดยการสนับสนุนองค์ความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้ปฏิบัติงานและสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ที่ต้องลงปฏิบัติในพื้นที่นั้น

2) การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายในท้องถิ่นของตน ย่อมทำให้การบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชน ทำให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงในท้องที่นั้นว่าควรจะต้องแก้ไขปัญหาอย่างไร

องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตปกครองท้องถิ่นที่ตนมีความรับผิดชอบ ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะมีการกำหนดแผนการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมเข้าไปด้วย เพื่อเป็นกรอบในการทำงานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน

ในส่วนของเทศบาล กฎหมายมิได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้โดยตรง แต่เทศบาลก็มีหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ มีหน้าที่ในการจัดให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ พร้อมทั้งหน้าที่ในการรักษาความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงมีอำนาจในการตราเทศบัญญัติเพื่อ

Ref. code: 25595601034639GQS

ปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ดังนั้น เทศบาลสามารถมีบทบาทในการคุ้มครองปลานกแก้วได้โดยการกำหนดนโยบายและออกเทศบัญญัติด้านการสาธารณสุขเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลไปถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล และปลานกแก้วได้โดยทางอ้อม

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยอาศัยอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับชุมชนในท้องถิ่นในขณะเดียวกัน จะต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านเทคนิคประกอบกัน ซึ่งในการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจประสบปัญหาขาดแคลนผู้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ที่จำเป็นต้องทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนที่จะช่วยให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่นของตน ทำให้สามารถสร้างแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความร่วมมือจากภาคประชาชนโดยเฉพาะในเรื่องการคุ้มครองปลานกแก้วจะสามารถทำได้ง่ายขึ้น

Ref. code: 25595601034639GQS

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันแนวปะการังในท้องทะเลของประเทศไทยต้องเผชิญกับภาวะฟอกขาวที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศบนพื้นโลก ซึ่งจากปรากฏการณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบถึงสิ่งมีชีวิตในท้องทะเลที่มีการพึ่งพาอาศัยแนวปะการังเป็นที่อยู่อาศัยและเป็นแหล่งอาหาร และจากการศึกษาพบว่าปลานกแก้วเป็นทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่มีความสำคัญในการเป็นผู้ดูแลระบบนิเวศตามแนวปะการัง และเป็นผู้ผลิตทรายในทะเล โดยปลานกแก้วเป็นสัตว์ที่คอยรักษาสมดุลของการมีชีวิตอยู่ของปะการัง ช่วยกัดแทะหินปูนและสาหร่ายที่เติบโตบนปะการัง ดังนั้น หากปลานกแก้วถูกจับขึ้นมาจากทะเลเป็นจำนวนมาก จะทำให้ตัวช่วยในการฟื้นฟูแนวปะการังสูญหายไป อีกทั้ง ปลานกแก้วมีลักษณะภายนอกที่มีสีสันสวยงาม ซึ่งเป็นแรงดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวในการมาชมความสวยงามของท้อทะเลในประเทศไทยที่ได้รับคำกล่าวขานกันว่าเป็นจุดชมปะการังที่สวยมากแห่งหนึ่งของโลก มีผลทำให้เกิดรายได้แก่ประเทศ ปัจจุบันปลานกแก้วลดจำนวนลงเนื่องจากถูกจับขึ้นมาเพื่อการบริโภค และในขณะนี้ยังไม่สามารถเพาะพันธุ์ปลานกแก้วเพื่อตอบสนองแก่ความต้องการของตลาดได้ จึงเห็นว่าควรให้ความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ปลานกแก้วให้มากขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย แนวนโยบายของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ ดังนี้

5.1.1 แนวนโยบายของรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐที่จะต้องอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งในขณะเดียวกันจะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและความหลากหลายทางชีวิภาพ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐได้มีการกำหนดนโยบาย แผนงานต่างๆ รวมทั้งรูปแบบ กฎเกณฑ์ที่อยู่ภายใต้สิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ไว้แล้ว ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ที่ได้มีเป้าหมายโดยเน้นหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาที่มุ่งเน้นแนวทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การรักษาและฟื้นฟูธรรมชาติ สร้างสมดุลของ

Ref. code: 25595601034639GQS

การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม การใช้ประโยชน์จากทุนตามธรรมชาติคำนึงถึงขีดจำกัด ซึ่งปัจจุบันพบว่ายังขาดการปฏิบัติที่จะทำให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ยังไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของนโยบาย จึงเห็นว่าควรจัดลำดับความสำคัญของแนวนโยบาย กำหนดเป้าหมาย การประเมินผลตามวงรอบปี และผลักดันให้การอนุรักษ์และการฟื้นฟูระบบนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเร่งด่วน รวมทั้งการสำรวจสภาพแวดล้อมและจำนวนสิ่งมีชีวิตที่ยังหลงเหลืออยู่ในพื้นที่ และกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์ เช่น การกำหนดชนิดของสิ่งมีชีวิตที่สมควรที่จะต้องให้ความสำคัญ หรือการทบทวนเกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่ที่สมควรเป็นพื้นที่อนุรักษ์และมีการปรับปรุงข้อมูลเหล่านั้นให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อมูลทางชีววิทยาของปลานกแก้วแล้ว เห็นว่าปลานกแก้วควรได้รับความสำคัญให้เป็นสัตว์ทะเลที่ได้รับการคุ้มครองเพื่อเป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูระบบนิเวศตามแนวนโยบายที่ได้วางเอาไว้

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีพื้นที่เขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือเขตควบคุมมลพิษ มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ส่วนจังหวัดที่ไม่มีเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ดังกล่าวไม่มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดที่ไม่มีเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษประสงค์ที่จะดำเนินการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของตนก็สามารถทำได้ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเพื่อขอความเห็นชอบในแผนได้ จึงเห็นว่า ในจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วควรมีการสำรวจจำนวน ปริมาณเขตพื้นที่ที่ชัดเจน เพื่อกำหนดแนวทางอนุรักษ์ปลานกแก้วอยู่ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมในการจัดทำแผน เพื่อให้เกิดความรอบคอบและถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษาค้นคว้า หรือการดำเนินการเพื่อการอื่นใดเกี่ยวกับคุ้มครองปลานกแก้ว

5.1.2 มาตรการทางกฎหมาย

5.1.2.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประมง

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้มีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบร้ายแรงที่จะเป็นอันตรายต่อพันธุ์สัตว์น้ำและสิ่งมีชีวิตอื่นในทะเลที่อาจเกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งบทบัญญัติต่าง ๆ ได้มีการกำหนดโทษทางอาญาที่สูง และโทษทางปกครองเพื่อให้

Ref. code: 25595601034639GQS

เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิด โดยได้มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการใช้เครื่องมือการทำประมง ซึ่งในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในทุกประเภทการทำประมงจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการประมงจะต้องรับโทษทั้งทางอาญาและโทษทางปกครอง ถือว่าเป็นมาตรการที่เข้มงวด ทั้งนี้ จะต้องมีการบังคับใช้อย่างเข้มงวดเช่นกัน เพื่อประโยชน์อันจะเกิดแก่ปลานกแก้วรวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลทุกประเภท

5.1.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองชนิดพันธุ์

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 66 ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีในการออกประกาศเพื่อกำหนดให้สัตว์น้ำชนิดที่เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์น้ำหายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือนำสัตว์เหล่านั้นขึ้นเรือประมง โดยในกรณีนี้ยังไม่ได้มีการระบุให้ปลานกแก้วเป็นสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครอง ซึ่งในอนาคตหากพบว่าปลานกแก้วตกอยู่ในสภาวะที่วิกฤตหรือเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ที่มากกว่าในปัจจุบันนี้ รัฐมนตรีสามารถใช้อำนาจตามบทบัญญัตินี้เพื่อการคุ้มครองชนิดพันธุ์ปลานกแก้วก็ได้ ปัจจุบันปลานกแก้วถูกกำหนดอยู่ในบัญชีท้ายของประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. 2559 โดยออกตามความมาตรา 65 ซึ่งได้กำหนดให้ปลานกแก้วทุกชนิดในวงศ์ Scaridae ได้รับความคุ้มครองโดยห้ามมิให้บุคคลใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมประมงหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประมงมอบหมาย ซึ่งการนำปลานกแก้วเข้ามาในประเทศไทยเพื่อวัตถุประสงค์ในการเพิ่มจำนวนของปลาในประเทศไทยให้มากขึ้น จะสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อดำเนินการขออนุญาต ซึ่งเห็นว่าควรส่งเสริมให้มีการเพาะพันธุ์ปลานกแก้วโดยเปิดโอกาสเอกชนดำเนินการเพาะพันธุ์โดยมีภาครัฐให้การสนับสนุนโดยการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สนใจในการเพาะพันธุ์ปลานกแก้วโดยการลดความยุ่งยากในการขออนุญาตจากทางภาครัฐในการดำเนินการดังกล่าว

กฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่าปรากฏในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีมาตรการจัดการสัตว์ป่าคุ้มครอง เช่น การเพาะพันธุ์ การครอบครอง การควบคุมเกี่ยวกับการค้าภายในและการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น โดยมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ได้มีการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งปลานกแก้วไม่ได้ถูกกำหนดให้อยู่ในบัญชีของสัตว์ป่าคุ้มครองและสัตว์ป่าสงวน ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายที่จะใช้บังคับกรณีการคุ้มครองชนิดพันธุ์ของปลานกแก้วตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงครอบคลุมไปไม่ถึง ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันพบว่ายังมีการจับปลานกแก้วโดยการทำประมงประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประมงพื้นบ้าน

Ref. code: 25595601034639GQS

ที่ยังพบว่าได้นำปลานกแก้วมาขายซึ่งพบในปริมาณที่ไม่มากสำหรับการยังชีพ หากบัญญัติให้ปลานกแก้วไว้ในบัญชีสัตว์คุ้มครอง อาจเป็นมาตรการที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของการทำประมงพื้นบ้านเพื่อยังชีพเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม การวางมาตรการในระยะยาวในการคุ้มครองปลานกแก้ว อาจทำได้โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและให้เห็นถึงความสำคัญของปลานกแก้วที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ให้ประชาชนที่ทำการประมงพื้นบ้านเพื่อการยังชีพได้มีการตระหนักถึงเรื่องดังกล่าว ที่อาจเป็นแนวทางที่จะช่วยให้การจับปลานกแก้วลดจำนวนลง

5.1.2.3 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดพื้นที่

ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 และประมวลกฎหมายที่ดินได้มีการกำหนดนิยามคำว่า “ที่ดิน” ซึ่งศาลฎีกาได้มีคำพิพากษา ว่าที่ชายทะเลมีความหมายว่าพื้นดินที่มีบริเวณติดต่อกับทะเลซึ่งประกอบกันเป็นที่ริมตลิ่งของแนวชายฝั่งทะเล และจะมีน้ำท่วมถึงเฉพาะบางฤดูเท่านั้น มิได้รวมถึงพื้นที่ทะเลซึ่งมีน้ำท่วมถึงตลอดเวลาอันเป็นแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว และแม้ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการตีความคำนิยามของคำว่า “ที่ดิน” ซึ่งหมายความรวมถึงพื้นที่ทะเลที่ด้วยก็ตาม แต่ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกามิได้มีฐานะเป็นกฎหมาย จึงไม่อาจนำมาใช้เพื่อการตีความทางกฎหมายได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน จึงควรกำหนดคำนิยามของพื้นที่ทางทะเล โดยกำหนดให้ทะเล และทะเลอาณาเขตจัดเป็นที่ดินในพระราชบัญญัติอุทยาน พ.ศ. 2504 และประมวลกฎหมายที่ดิน หรือการกำหนดบทนิยามอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้มีความหมายรวมไปถึงพื้นที่ในทะเล เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายรวมไปถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่อาจเกิดความสับสนหรือเข้าใจไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีมาตรการทางกฎหมายที่ได้เปิดช่องทางไว้ในส่วนของพื้นที่ที่อยู่ในเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือแม้แต่อยู่ภายนอกเขตของอุทยาน โดยสามารถใช้แนวทางตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการออกเป็นกฎกระทรวงในแต่ละพื้นที่ซึ่งจะมีผลใช้บังคับไปตลอดจนกว่าจะมีกฎหมายบัญญัติให้ยกเลิก หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง แต่ในส่วนของการประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยออกเป็นประกาศกระทรวง จะมีกำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลา 5 ปี และเมื่อมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดเขตพื้นที่ต่าง ๆ ออกมาแล้ว ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบังคับใช้อย่างจริงจังด้วย โดยอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการคอยสอดส่องดูแลสภาพของพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งสร้างจิตสำนึกของคนในท้องที่รวมทั้งนักท่องเที่ยวให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

Ref. code: 25595601034639GQS

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 5 ได้ให้นิยามของคำว่า “ที่จับสัตว์น้ำ” หมายความวา ที่ที่มีน้ำขังหรือไหล และหาดทั้งปวงที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งป่าไม้และพื้นดินที่มีน้ำท่วมตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของเอกชน รวมทั้งทะเล ซึ่งหมายความว่า ทะเลชายฝั่ง ทะเลนอกชายฝั่ง ทะเลนอกน่านนน้ำไทย และทะเลที่อยู่ในเขตของรัฐชายฝั่งอื่น จากบทบัญญัติข้างต้นจะหมายความรวมถึงแนวปะการังอันเป็นที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว นอกจากนี้ ได้กำหนดเขตระยะทางในการจับสัตว์น้ำ โดยกำหนดนิยาม “ทะเลชายฝั่ง” หมายความว่า ทะเลที่อยู่ในราชอาณาจักรนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปสามไมล์ทะเล เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำจะออกกฎกระทรวงให้เขตทะเลชายฝั่งบริเวณใดมีระยะนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปน้อยหรือมากกว่าสามไมล์ทะเลก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งจุดห้าไมล์ทะเลและไม่เกินสิบสองไมล์ทะเล โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตบริเวณที่กำหนดแนบท้ายกฎกระทรวง[1] มุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาประโยชน์ขัดแย้งระหว่างประมงพื้นบ้าน และประมงพาณิชย์ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการผลิตของธรรมชาติโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาบทบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับการประมงแล้ว เห็นได้ว่าพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ได้มีบทบัญญัติที่สามารถคุ้มครองปลานกแก้วได้ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การกำหนดพื้นที่ ทำให้บุคคลในท้องที่ต่างๆ ที่ตั้งขึ้นมาในรูปแบบคณะกรรมการได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล โดยการให้อำนาจในคณะกรรมการที่ดึงเอาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นมาเป็นผู้ร่วมกำหนดประเภทของที่จับสัตว์น้ำให้เหมาะสมกับแต่ละท้องที่ ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น เป็นมาตรการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เป็นอย่างดีที่ภาครัฐควรให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดผลดีต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติถึงเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเป็นทางออกสำหรับการคุ้มครองพื้นที่ที่อยู่ของปลานกแก้วที่อยู่บริเวณภายนอกเขตคุ้มครองประเภทต่าง ๆ หรือในกรณีพื้นที่ที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือเขตควบคุมมลพิษแล้ว แต่ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ในปัจจุบันได้มีการกำหนดให้ปลานกแก้วในวงศ์ Scaridae

[1] มาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

Ref. code: 25595601034639GQS

ขนาดไม่เกิน 50 เซนติเมตร เป็นกลุ่มปลาสวยงามท้ายประกาศในหลายฉบับในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ได้มีการประกาศใช้ ทั้งนี้ เมื่อมีการประกาศใช้แล้วจะต้องมีการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปจนถึงประชาชนในพื้นที่นั้น เพื่อให้มีการปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน

5.1.2.4 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมมลพิษซึ่งมีผลต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว

การปล่อยสิ่งใด ๆ ลงสู่น้ำทะเลนั้นเป็นผลโดยตรงต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่อาศัยของปลานกแก้วโดยตรง ซึ่งปรากฏว่าตามกฎหมายของประเทศไทยได้มีการกำหนดในเรื่องการป้องกันและควบคุมมลพิษซึ่งมีผลต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้ว ได้แก่ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ที่อาจได้รับอันตรายจากการเดินเรือ โดยได้มีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันมลพิษลงสู่ที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว โดยกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืน และยังได้มีการนำหลักการเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม คือ หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย มาใช้โดยการให้ผู้ที่ฝ่าฝืนต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ทางราชการต้องเสียไปในการขจัดมลพิษหรือชดใช้ค่าเสียหาย

นอกจากนี้ ได้มีการกำหนดค่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์และค่ามาตรฐานดังกล่าว เป็นมาตรการที่จะป้องกันความเสียหายที่จะเกิดต่อน้ำทะเลซึ่งต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวด และมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการกำหนดคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลักษณะนี้ เพื่อให้เป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งธรรมชาติประเภทต่าง ๆ โดยไม่มีมาตรการในการบังคับหรือบทลงโทษใด ๆ ในกรณีที่มาตรฐานดังกล่าวต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ จึงต้องอาศัยการเฝ้าติดตามอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพน้ำทะเลให้เป็นแหล่งสำหรับคุ้มครองปลานกแก้ว และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2.5 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวจัดว่าเป็นรายได้หลักที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวตามแนวปะการังที่ได้รับความนิยมจากคนทั่วโลก อย่างไรก็ตาม การประกอบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรธรรมชาติและ

Ref. code: 25595601034639GQS

สิ่งแวดล้อม หากไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม จากปัญหาที่พบได้ในปัจจุบัน คือ ปัญหาการสูญเสียความสมดุลของระบบนิเวศ เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกินไป และตลอดจนการเร่งให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มากจนเกินไป ทำให้เกิดการขยายตัวของโรงแรมหรือที่พักอาศัย หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำน้ำชมปะการัง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบโดยกว้างไปยังระบบนิเวศทั้งบริเวณชายฝั่งและใต้ทะเล อันเป็นการรบกวนการใช้ชีวิตของสิ่งมีชีวิตใต้ทะเลทั้งสิ้น

ดังนั้น รัฐซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายในการจัดการเกี่ยวกับการคุ้มครองปลานกแก้วจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตตามธรรมชาติของปลานกแก้ว โดยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ทะเลและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของปลานกแก้ว รวมถึงผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ต้องให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายหรือการกระทำใดที่อาจเป็นการละเมิดต่อกฎหมายของไทย โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลทั้งทางด้านเทคนิคและทางด้านกฎหมาย และการจัดแผนงานการท่องเที่ยวในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พร้อมกับการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้วอย่างยั่งยืน รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายจะต้องบังคับใช้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้อย่างจริงจัง

5.1.2.6 มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้องค์กรภาคเอกชนซึ่งมีฐานะตามกฎหมายไทย หรือกฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมมีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นองค์กรด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอาจได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ

องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนอาจได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐในกรณีที่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยร้องขอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมให้ความช่วยเหลือ โดยนายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ

Ref. code: 25595601034639GQS

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจสั่งให้ความช่วยเหลือ หรือสั่งให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่องค์กรเอกชนนั้น และหากมีกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุน หรือเงินกู้ให้แก่องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนแล้ว เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ดังนั้น องค์กรภาคเอกชนที่ได้จดทะเบียนมีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ปลานกแก้ว พร้อมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มจากภาคประชาชนให้เป็นกลุ่มก้อนขนาดใหญ่ขึ้นและเกิดความเข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการอนุรักษ์ปลานกแก้วที่มีประสิทธิภาพโดยมีการสนับสนุนจากภาครัฐ

ภาคประชาชนสามารถร่วมกันอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้วได้ โดยการรวมกลุ่มกันในรูปแบบต่าง ๆ แม้ไม่ได้มีการจดทะเบียนดังเช่นองค์กรภาคเอกชนก็สามารถดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์ปลานกแก้วได้ นอกจากนี้ การนำจารีตประเพณีบางอย่างของชุมชนในท้องถิ่นมาปรับใช้หรือสำหรับเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนหรือกำหนดแนวทางสำหรับการคุ้มครองปลานกแก้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิถีชีวิตหรือจารีตประเพณีในชุมชนที่มีความใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล รวมทั้งปลานกแก้ว เช่น ชุมชนชาวเลพื้นเมือง ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของปลานกแก้วเป็นอย่างดีเป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้ความสนใจและเรียนรู้ในวิถีชีวิตเหล่านี้ แนวทางดังกล่าวจะส่งผลทำให้ประชาชนพื้นเมืองได้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองปลานกแก้วได้ง่ายขึ้น

พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 เป็นอีกบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการให้ผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นหรือพื้นที่ชายฝั่ง ซึ่งมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของพื้นที่นั้นเป็นอย่างดี ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรทางทะเล อย่างไรก็ตาม การได้รับความช่วยเหลือเพื่อดำเนินการใด ๆ เป็นดุลพินิจของของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนในลักษณะอย่างไรและมากน้อยเพียงใด ซึ่งเห็นว่าควรกำหนดให้เป็นสิทธิของชุมชนชายฝั่งในการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อีกทั้งกฎหมายมิได้กำหนดถึงสถานะและวิธีการใช้สิทธิของชุมชนให้ชัดเจนว่ามีสถานะอย่างไร และจะต้องดำเนินการเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในท้องถิ่นของตนได้อย่างไร จึงเห็นว่าควรมีการกำหนดสถานะทางกฎหมาย ซึ่งอาจใช้วิธีการจดแจ้งพร้อมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สิทธิ เพื่อให้มีเอกภาพในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนชายฝั่ง ควบคู่ไปกับการดำเนินงานของภาครัฐในส่วนท้องถิ่น รวมถึงการจัดการองค์ความรู้ในเรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สร้างแรงจูงใจให้มี

Ref. code: 25595601034639GQS

การสร้างนวัตกรรมและภูมิปัญญาเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรรวมทั้งการเผยแพร่ความรู้และแลกเปลี่ยนกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ได้มีการรวมตัวกันในรูปแบบของการใช้มาตรการทางสังคมโดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ เพื่อรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของปลานกแก้ว และให้ความร่วมมมือกันโดยการงดซื้อและงดบริโภคปลานกแก้ว จนประสบความสำเร็จและได้ผลในทางรูปธรรม ทำให้ห้างร้านต่างๆ ที่เคยมีการจำหน่ายปลานกแก้วในปริมาณมากยกเลิกการขายในระยะเวลาอันสั้น จึงเห็นได้ว่ามาตรการทางสังคมจึงเป็นเครื่องมืออีกชิ้นที่จะเป็นตัวควบคุมสังคมได้เป็นอย่างดีควบคู่ไปกับการใช้มาตรการทางกฎหมาย นอกจานี้ การสร้างความรู้ความเข้าใจรวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญของปลานกแก้ว และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมจะทำให้ความเข้มแข็งของภาคประชาชนในการอนุรักษ์ปลานกแก้วได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐควรบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของตน รวมทั้งบริบทของสังคมโดยรวม วิถีชีวิตของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เพื่อนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมเพื่อการคุ้มครองปลานกแก้วและรวมไปถึงสัตว์ทะเลประเภทอื่น ๆ

2. หน่วยงานของรัฐต้องมีการประสานงานและร่วมมือในการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองปลานกแก้ว ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกัน และทำให้การดำเนินงานในการคุ้มครองปลานกแก้วและสัตว์ทะเลชนิดอื่น ๆ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. สนับสนุนการสำรวจและศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งเงินทุนในการศึกษาวิจัยหรือการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับปลานกแก้ว เช่น สายพันธุ์ชนิดพันธุ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพาะพันธุ์เพื่อเพิ่มจำนวนปลานกแก้วในธรรมชาติ และอาจนำไปสู่การเป็นสัตว์เศรษฐกิจต่อไปในอนาคต โดยการนำมาตรการทางกฎหมาย และมาตรการอื่นมาใช้ควบคู่ไปด้วยกัน

4. ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่แถบที่อยู่อาศัยของปลานกแก้ว ซึ่งผู้นำเที่ยวต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปลานกแก้ว เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อปลานกแก้วและแหล่งที่อยู่ของปลานกแก้วให้น้อยที่สุด ซึ่งเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อันเป็นการส่งเสริมการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลควบคู่ไปด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ

Ref. code: 25595601034639GQS

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวประมงพื้นบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และคุ้มครองปลานกแก้ว เปิดโอกาสให้ร่วมวางแผนและแนวนโยบายเกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งภาครัฐควรให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญในการนำความเห็นของประชาชนมาพิจารณา รวมทั้งประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทราบถึงสภาพพื้นที่และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ที่จะส่งผลให้การคุ้มครองปลานกแก้วสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การคุ้มครองปลานกแก้วในประเทศไทยจะสามารถประสบความสำเร็จได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองปลานกแก้วและสัตว์ทะเลประเภทอื่น โดยการสร้างจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของปลานกแก้วต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลทั้งระบบ ซึ่งการสร้างการมีส่วนร่วมมีผลทำให้การดำเนินงานของภาครัฐสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ปลานกแก้วเป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูแนวปะการังของท้องทะเลของประเทศไทยสืบไป

Ref. code: 25595601034639GQS

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

กองประมงทะเล กรมประมง. คำนิยามและการจำแนกเครื่องมือประมงทะเลของไทย. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2540.

ชัชชม อรรฆภิญญ์. การบังคับใช้กฎหมาย : ประเด็นที่ยังต้องปรับปรุงในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไทย. ดุลพาห. มกราคม-มีนาคม 2539.

ทิพสุคนธ์ พิมพ์พิมล. เครื่องมือทำการประมง (Fishing Gears). คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2543.

นลินี ทองแถม. การฟื้นฟูแนวปะการังในประเทศไทย. สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง และป่าชายเลน, 2552.

อำนาจ วงศ์บัณฑิต. กฎหมายสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550)

สุรเชษฎร์ เชษฐมาส. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. 2536.

วิทยานิพนธ์

วศิน ยุวนะเตมีย์. “การศึกษาอนุกรมวิธานของปลานกแก้วในน่านน้ำไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวาริชศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.

บทความวารสาร

กองทัพเรือ. “นโยบายกองทัพเรือ ประจำปีงบประมาณ 2559”. 2559.

Peter Mumby et al.. “Operationalizing the Resilience of Coral Reefs in an Era of Climate Change,” 2013, Conservation Letters, doi: 10.1111/conl.12047.

Ref. code: 25595601034639GQS

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

"อูรักลาโวจ ผู้พิทักษ์แห่งท้องทะเล",
http://www.dmcr.go.th/detail.php?WP=qT5cpauCpWOghKstGREgFJqeqPMcZUt4pQqgZKqCGWOghJstqREcFKuw.

"อุทยานแห่งชาติทางทะเล". http://www.mkh.in.th/index.php/2010-03-22-18-05-58/92.

"ความหลากหลายทางชีวภาพ" http://chm-thai.onep.go.th/chm/cbd_definition.html.

เอกสารอื่น ๆ

กรมควบคุมมลพิษ. โครงการรวบรวมบทบัญญัติกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 2-6 ใน 5 ภูมิภาค รวม 76 จังหวัด, 2555.

กระทรวงการต่างประเทศ, สถานการณ์อินโดนีเซียในรอบปี 2557 และแนวโน้มปี 2558, หนังสือราชการ 1302/ว.460 (มีนาคม 2558).

กอบกุล รายะนาคร. "พัฒนาการหลักกฎหมายสิ่งแวดล้อมและสิทธิชุมชน". เอกสารทางวิชาการหมายเลข 25. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2549.

15 UNESCO, "The Precautionary Principle", เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Books

Adler, H.E. Fish Behavior, Hong Kong : T.F.H. Publication, 1975.

Allen, G.R. and R. Steen. Indo-pacific Coral Reef Field Guide. California Odyssey, 1996.

Choat, J. H., L. M. Axe, and D. C. Lou. Growth and longevity in fishes of the family Scaridae.Marine Ecology Progress Series 145, 1996.

Deloach, N. Reef Fish Identification. Florida : Paramount Miller Graphics, 1996.

Lieske, E. and R.Myers. Coral Reef Fishes. London : Indo-Pacific & Caribbean Harper Collins, 1994.

Nelson, J.S. Fish of the World. U.S.A. : John Wiley & Sons, 1994.

Ref. code: 25595601034639GQS

Randell, J.E. Scaridae In W.Fisher and G.Bianchi (Eds.) FAO Species Identification Sheets For Fisheries Purpose, Western Indian Ocean (Fishing Area 51). Roam : Danish International Development Agency (DANIDA). Vol.3, 1984.

Sale, P.F. The Ecology of Fish on Coral Reefs. United Kingdom : Academic, 1991.

Articles

Ruddle, K. 1995. "A guide to the literature on traditional community-based fishery management in Fiji". SPC Traditional Marine Resources Management and Knowledge Information Bulletin #5.

Electronics Media

"Coral can recover from climate change damage" http://www.exeter.ac.uk/news/archive/2010/january/title_52379_en.html

"Fiji". ftp://ftp.fao.org/FI/DOCUMENT/fcp/en/FI_CP_FJ.pdf.

"Parrotfish". http://www.montereybayaquarium.org/animal-guide/fishes/parrotfish.

"Overview of the SPAW Protocol", http://www.cep.unep.org/cartagena-convention/spaw-protocol.

"The World – Top 100+ Countries by Area", http://www.geoba.se/population.php?aw=world, 2017.

Ref. code: 25595601034639GQS

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	ร้อยตรีหญิง ฐปณต ไมพานิช
วันเดือนปีเกิด	14 ตุลาคม 2530
ตำแหน่ง	นายทหารพระธรรมนูญผู้ช่วย ศูนย์การทหารราบ
วุฒิการศึกษา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2553

ผลงานทางวิชาการ

ฐปณต ไมพานิช. “ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ทะเลที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ กรณีศึกษา: ปลานกแก้ว.”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.

ประสบการณ์ทำงาน	2559 - ปัจจุบัน นายทหารพระธรรมนูญผู้ช่วย ศูนย์การทหารราบ
	2556 - 2559 นิติกร สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม

Ref. code: 25595601034639GQS